

**UNIVERZA V LJUBLJANI
FAKULTETA ZA UPRAVO**

MAGISTRSKO DELO

**VPLIV BOJA PROTI TERORIZMU NA
ČLOVEKOVE PRAVICE**

Danilo Hovnik

Ljubljana, april 2016

**UNIVERZA V LJUBLJANI
FAKULTETA ZA UPRAVO**

MAGISTRSKO DELO

VPLIV BOJA PROTI TERORIZMU NA ČLOVEKOVE PRAVICE

Kandidat:	Danilo Hovnik
Št. Indeksa:	04042197
Študijski program:	Magistrski študijski program Uprava druga stopnja
Mentor:	izr. prof. dr. Janez Čebulj

Ljubljana, april 2016

IZJAVA O AVTORSTVU MAGISTRSKEGA DELA

Podpisani Danilo Hovnik, študent II. stopnje magistrskega programa Uprava, z vpisno številko 04042197, sem avtor magistrskega dela z naslovom Vpliv boja proti terorizmu na človekove pravice.

S svojim podpisom zagotavljam, da:

- je priloženo delo izključno rezultat mojega lastnega raziskovalnega dela;
- sem poskrbel, da so dela in mnenja drugih avtorjev oz. avtoric, ki jih uporabljam v predloženem delu, navedena oz. citirana v skladu s fakultetnimi navodili;
- sem poskrbel, da so vsa dela in mnenja drugih avtorjev oz. avtoric navedena v seznamu virov, ki je sestavni element predloženega dela in je zapisan v skladu s fakultetnimi navodili;
- sem pridobil vsa dovoljenja za uporabo avtorskih del, ki so v celoti prenesena v predloženo delo, in sem to tudi jasno zapisal v predloženem delu;
- se zavedam, da je plagiatorstvo – predstavljanje tujih del bodisi v obliki citata, bodisi v obliki skoraj dobesednega parafraziranja, bodisi v grafični obliki, s katerimi so tuje misli oz. ideje predstavljene kot moje lastne – kaznivo po zakonu (Zakon o avtorski in sorodnih pravicah, Uradni list RS, št. 21/95), kršitev pa se sankcionira tudi z ukrepi po pravilih Univerze v Ljubljani in Fakultete za upravo;
- se zavedam posledic, ki jih dokazano plagiatorstvo lahko predstavlja za predloženo delo in za moj status na Fakulteti za upravo;
- je elektronska oblika identična s tiskano obliko magistrskega dela ter soglašam z objavo dela v zbirki »Dela FU«.

Magistrsko delo je lektorirala: Tanja Obreza, prof. slov. jez. in knjiž.

Ljubljana, 7. 4. 2016

Podpis avtorja:

POVZETEK

Učinkovito delo pristojnih organov v boju proti terorizmu neposredno ali posredno vpliva na omejevanje in kršenje človekovih pravic in svoboščin. Osnovni cilj strategije boja proti terorizmu je zaščita in ohranjanje svobodne demokracije. V boju proti terorizmu po 11. septembru 2001 ter od leta 2012 dalje v Iraku in Siriji je v ospredje prišlo razmerje med pravico do varnosti in pravico do svobode. S sprejetimi ukrepi so države povečale varnost, a so posledično omejile in posredno ogrozile osnovne človekove pravice.

Na podlagi analiz opazovanih držav Avstrije, Italije, Nemčije in Velike Britanije je bilo ugotovljeno, da se v vrstah teroristične organizacije ISIS (angl. Islamic state of Irak and Syria, v nadaljevanju ISIS) na območju Sirije in Iraka nahaja veliko število mlajših evropskih državljanov. Zaradi grožnje, ki jo ti ljudje predstavljajo, je Varnostni svet Združenih narodov (v nadaljevanju VS ZN) septembra 2014 sprejel obvezujočo Resolucijo 2178, ki je opredelila nov termin "tujih terorističnih bojnikov".

Z uvedbo spornih ukrepov, katere so uzakonili s sprejetjem protiteroristične zakonodaje, so analizirane države članice močno omejile in ogrozile pomembnejše človekove pravice, navedene v Evropski konvenciji o varstvu človekovih pravic in svoboščin.

Ugotovljeno je, da Slovenija zaradi svojega zgodovinskega razvoja in demografske značilnosti prebivalstva ne velja za varnostno zelo ogroženo državo. Zaradi tega ne potrebuje dodatnega zakonodajnega okvirja za pregon kaznivih dejanj s področja terorizma. Obstoječa zakonodaja tako inkriminira vsa kazniva dejanja, povezana s terorizmom ter tujimi terorističnimi borci.

Ključne besede: človekove pravice, terorizem, protiteroristični ukrepi, Združeni narodi, Resolucija 2178, tuji teroristični borci, Islamska država Iraka in Sirije, Evropska unija

SUMMARY

THE FIGHT AGAINST TERRORISM AND IMPACT ON HUMAN RIGHTS

Effective work of the competent authorities directly and indirectly results in the restriction and violation of human rights and freedoms. The primary objective of counter-terrorism strategy is the protection and preservation of free democracy. In the fight against terrorism following the events of 11 September 2001 and the developments in Iraq and Syria since 2012, particular emphasis has been placed on the relation between the right to security and the right to freedom. With the adopted measures, the states indeed enhanced security but consequently restricted and indirectly jeopardized fundamental human rights.

The analysis of the selected countries – Austria, Italy, Germany and the United Kingdom – reveals that a considerable number of young Europeans has joined terrorist groups in Syria and Iraq. Given the threat posed by these people, the UN Security Council adopted in September 2014 the binding Resolution 2178, which defines the term "foreign terrorist fighters".

With the introduction of the relevant measures, enacted with the adoption of counter-terrorism legislation, the analyzed countries significantly restricted and jeopardized important human rights that are enshrined in the European Convention for the Protection of Human Rights and Freedoms.

Given its historical development and the demographic characteristics of the population, Slovenia is not considered to be a security-challenged country. Therefore, it does not need an additional legislative framework to prosecute crimes related to terrorism. All crimes related to terrorism and foreign terrorist fighters are in fact criminalised already under the existing legislation.

Keywords: human rights, terrorism, counter-terrorism measures, United Nations, Resolution 2178, foreign terrorist fighters, Islamic State of Iraq and Syria, European Union

KAZALO

IZJAVA O AVTORSTVU MAGISTRSKEGA DELA	III
POVZETEK.....	V
SUMMARY	VI
KAZALO	VII
KAZALO PONAŽORITEV	IX
KRATICE, OKRAJŠAVE IN PREVODI TUJIH IZRAZOV	X
1 UVOD.....	1
2 ČLOVEKOVE PRAVICE IN TEMELJNE SVOBOŠČINE	7
2.1 ZGODOVINA IN NASTANEK.....	7
2.2 OPREDELITEV ČLOVEKOVIH PRAVIC	8
2.3 VARSTVO ČLOVEKOVIH PRAVIC.....	11
2.3.1 SVET EVROPE.....	12
2.3.2 EVROPSKA KONVENCIJA O VARSTVU ČLOVEKOVIH PRAVIC.....	12
2.3.3 EVROPSKO SODIŠČE ZA ČLOVEKOVE PRAVICE	13
2.4 LISTINA EVROPSKE UNIJE O TEMELJNIH PRAVICAH.....	13
3 OPREDELITEV TERORIZMA	15
3.1 TERORIZEM IN DEFINICIJA	15
3.2 ZGODOVINA	16
4 11. SEPTEMBER 2001	19
4.1 SPREJEM PROTITERORISTIČNIH UKREPOV.....	19
4.1.1 ZDA.....	19
4.1.2 EVROPSKA UNIJA	21
4.2 ČLOVEKOVE PRAVICE IN PROBLEM SPREJETIH UKREPOV	25
4.3 ARABSKA POMLAD	26
4.4 SIRIJA IN PRIČETEK DRŽAVLJANSKE VOJNE	27
5 ISLAMSKA DRŽAVA SIRIJE IN IRAKA (ISIS)	33
5.1 VZPON IN ŠIRITEV SAMOOKLICANE ISLAMSKO DRŽAVE	33
5.2 RAZGLASITEV KALIFATA	34
5.3 ODZIV VARNOSTNEGA SVETA ZDRUŽENIH NARODOV IN EVROPSKE UNIJE	35
5.4 UDELEŽBA DRŽAVLJANOV EU V BOJIH ZA ISLAMSKO DRŽAVO.....	36
6 RESOLUCIJA ZDRUŽENIH NARODOV 2178 (2014).....	38
6.1 RAZLOGI ZA SPREJEM RESOLUCIJE 2178	38
6.2 ZNAČILNOSTI IN ZAHTEVE RESOLUCIJE 2178	40
6.3 OPREDELITEV IN PROBLEM TUJIH TERORISTIČNIH BOJEVNIKOV	41
6.4 SPREJETJE UKREPOV GLEDE ODHODA TUJIH BORCEV NA OBMOČJE SIRIJE IN IRAKA	42
7 ANALIZA UKREPOV DRŽAV ČLANIC EU.....	45
7.1 PROTITERORISTIČNI UKREPI, SPREJETI PO 11. SEPTEMBRU 2001.....	45
7.1.1 VARNOSTNI SVET ZDRUŽENIH NARODOV	45

	7.1.2	EVROPSKA UNIJA.....	46
	7.2	PROTITERORISTIČNI UKREPI, SPREJETI V IZBRANIH DRŽAVAH PRED IN PO SPREJEMU RESOLUCIJE 2178	49
	7.2.1	AVSTRIJA.....	49
	7.2.2	ITALIJA.....	52
	7.2.3	NEMČIJA	56
	7.2.4	VELIKA BRITANIJA.....	62
8		REPUBLIKA SLOVENIJA IN UKREPI PROTI TERORIZMU	68
	8.1	KAZENSKI ZAKONIK REPUBLIKE SLOVENIJE.....	68
	8.2	TUJI BORCI V REPUBLIKI SLOVENIJI	70
	8.3	PREDLOG ZA SPREMEMBO ZAKONODAJE.....	71
9		PREVERITEV HIPOTEZ IN PRISPEVEK K STROKI	73
	9.1	PREVERITEV HIPOTEZ.....	73
	9.2	PRISPEVEK K STROKI	78
10		ZAKLJUČEK	80
		LITERATURA IN VIRI	84
		LITERATURA	84
		VIRI	87

KAZALO PONAŽORITEV

KAZALO TABEL

Tabela 1: Protiteroristični ukrepi po posameznih državah.....	66
---	----

KRATICE, OKRAJŠAVE IN PREVODI TUJIH IZRAZOV

UN	United Nations
VS	Varnostni svet
OZN	Organizacija združenih narodov
IS	Islamic state
ISIS	Islamic state of Iraq and Sirya
ISIL	Islamic state of Iraq and the Levant
EU	Evropska unija
KZ	Kazenski zakonik
ZKP	Zakon o kazenskem postopku
ESČP	Evropsko sodišče za človekove pravice
EKČP	Evropska konvencija o varstvu človekovih pravic
ZDA	Združene države Amerike
IRA	Irska republikanska armada
PLO	Palestinska osvobodilna organizacija
EUROPOL	Evropski policijski urad
INTERPOL	Mednarodna organizacija kriminalistične policije
EUROJUST	Urad za evropsko pravosodno sodelovanje
FRONTEX	Evropska agencija za upravljanje in operativno sodelovanje na zunanjih mejah držav članic Evropske unije
SKP	Sektor kriminalistične policije
SOVA	Slovenska obveščevalno-varnostna služba
OVS MORS	Obveščevalno varnostna služba Ministrstva za obrambo Republike Slovenije

1 UVOD

Začetke zgodovinskega zavedanja o razvoju človekovih pravic lahko zasledimo v vseh velikih svetovnih dogodkih, ker je uveljavljanje človekovih pravic osnova vsakega boja za svobodo in enakopravnost. Temeljne človekove pravice so neodtujljive, zaradi česar jih nihče nima pravice iz kakršnegakoli razloga komurkoli odvzeti. Standardi človekovih pravic predpisujejo, kaj mora državna oblast storiti za svoje državljane in česa svojim državljanom ne sme storiti. Arbitrnost oblasti, ko gre za poseg v človekove pravice, je omejena z ustreznim varstvom le-teh in ustreznimi sankcijami v primerih kršitev. Nadzor nad zaščito in varstvom človekovih pravic se vrši na več ravneh, mednarodni, regionalni ali nacionalni ravni; izvajajo pa ga tako vladne kot tudi nevladne službe ali organizacije. Pomembni akti, ki varujejo človekove pravice in svoboščine, so Splošna deklaracija o človekovih pravicah¹, Mednarodni pakt o državljanskih in političnih pravicah², Evropska konvencija o varstvu človekovih pravic in temeljnih svoboščin³ ter Listina Evropske unije o temeljnih pravicah⁴.

Do kršenja človekovih pravic navadno prihaja, ko se lastna pravica uveljavlja na račun pravice drugega in ko se posegi v pravice drugega opravičujejo s tako imenovanimi višjimi cilji (rušenje države in političnega sistema ipd.). Pravica je tako lahko predmet ogrožanja ali kršenja. Izvaja se lahko posredno na bolj prikrit način, kot posledica pomanjkljive zakonodaje. Pri kršitvi gre že za neko izvršeno dejanje, katero ni v skladu z določeno pravno normo, pri ogrožanju pa gre za stanje, ki trajno ogroža človekove pravice. (Juergensmeyer, 1993)

11. septembra 2001 se je v Združenih državah Amerike zgodil teroristični napad, ki je povzročil ogromno materialno škodo, številne žrtve ter val strahu po vsem svetu. Države so se po 11. septembru 2001 pričele zavedati grožnje in težav v zvezi s kazenskoopravnim pregonom storilcev terorističnih dejanj, ker številni mednarodni dokumenti terorizma niso definirali neposredno, temveč samo katero od njegovih pojavnih oblik. V raznih državah so v zelo kratkem času sprejeli ukrepe glede boja proti terorizmu, vendar so pri tem naleteli na težave. Terorizem kljub dotedanjim večkratnim poskusom ni bil še nikjer natančno opredeljen. Zaradi tega je Evropska unija (v nadaljevanju EU) sprejela skupno

¹ Splošna deklaracija o človekovih pravicah je bila sprejeta in razglašena s strani Generalne skupščine Združenih narodov 10. decembra 1948.

² Mednarodni pakt o državljanskih in političnih pravicah je sprejela Generalna skupščina Združenih narodov 16. decembra 1966.

³ Evropska konvencija o varstvu človekovih pravic in temeljnih svoboščin (EKČP) je bila podpisana 4. novembra 1950 v Rimu, začela je veljati 3. septembra 1953, Slovenija pa jo je ratificirala junija 1994.

⁴ Listina Evropske unije o temeljnih pravicah povzema pravice, opredeljene v pogodbah Evropske unije, sodni praksi Sodišča Evropskih skupnosti, mednarodnih konvencijah, skupnih ustavnih tradicijah držav članic in stališč Evropskega parlamenta.

definicijo terorizma (Justice, Home Affairs and Civil protection, 2001)⁵. Definicija opredeljuje kdo lahko terorizem izvede in proti komu je dejanje naperjeno. Terorist je tako lahko posameznik ali skupina, ki izvede dejanje nasproti državi ali državam, ljudem in institucijam, z namenom uničenja ali ogrožanja njihovega družbenega, političnega in ekonomskega sistema.

Strah, ki se je razširil po dogodku 11. septembra 2001, je spodbudil mnoge države k uvajanju novih ukrepov za zagotavljanje varnosti, le ti pa so dostikrat trčili prav ob človekove pravice. Amnesty International (2008) je v svojem poročilu opozoril, da so mnoge države, sicer zagovornice demokracije, prav s protiteroristično zakonodajo nevarno posegle v svobodno uresničevanja pravic posameznikov.

Varnost je povezana z možnostjo svobodnega uresničevanja posameznika, zaradi česar se svoboda in varnost medsebojno določata in dopolnjujeta. Razvita demokracija in delujoč pravni sistem sta ob svobodni in varni družbi okolje, v katerem je možno uresničevati človekove pravice. Do kolizije pride, ko je zagotavljanje varnosti postavljeno pred uresničevanjem ostalih, tudi človekovih pravic. Družba mora takrat odgovoriti na nekaj temeljnih dilem, kot so: Katere omejitve je v imenu višje varnosti možno sprejeti? Kakšno naj bo časovno obdobje teh omejitev? ter Ali so katere od teh omejitev lahko tudi sporne?

V Siriji je v letu 2011 po številnih notranje političnih trenjih prišlo do oboroženih spopadov. Mladi ter izobraženi ljudje so najprej z mirnimi protesti izkazovali nezadovoljstvo z avtoritarnim režimom, ki je v Siriji pod vodstvom predsednika Bašarja al Asada⁶ nasilno odgovoril na nemire v državi, zaradi česar je v Siriji prišlo do državljanske vojne. To negotovo vojno stanje pa je aprila 2013 izkoristila teroristična organizacija Islamska država Irak, ki se je priključila sirskim upornikom v državljanski vojni nasproti režimu Bašarja al Asada in se junija 2014 poimenovala Islamska država Iraka in Sirije⁷

⁵ Definicija zajema seznam kaznivih dejanj, ki se kvalificirajo kot teroristična, kadar so storjena z namenom zastraševanja prebivalstva, izsiljevanja vlade ali mednarodne organizacije; ali da bi resno rušila ali uničevala temeljne politične, ustavne, gospodarske ali socialne strukture države oziroma mednarodne organizacije.

⁶ Predsednik Sirije na začetku ni imel političnih ambicij, vendar je po nesreči svojega brata prevzel vlogo naslednika v Siriji. Po očetovi smrti junija 2000 je bil izbran za generalnega sekretarja stranke Baath, ki ga je nominirala kot predsedniškega kandidata, in julija 2000 je po uspešnih volitvah postal predsednik Sirije. Delno mu je uspelo izpolniti obljube o političnih reformah, saj so se nehala preganjanja običajnih ljudi zgolj zaradi neprimerne omenjanja oblasti. V državi še vedno ni prave demokracije, saj naj bi Sirija še vedno podpirala mednarodni terorizem, obljubljene ekonomske reforme ravno tako še vedno niso obrodile sadov.

⁷ ISIS (Islamic state of Irak and Syria), Islamska država Irak in Levant ali IS, Islamska država (Islamic state), alternativno prevedeno kot Islamska država Iraka in Sirije ali Islamske države v Iraku in Al Sham (ISIS), je salafistično džihadistična vojaška skupina, ki sledi islamskemu fundamentalizmu in vahabistični doktrini sunitskega islama. Skupina je znana tudi kot Daeš (angl. Daesh), ker kratica izhaja iz njenega arabskega imena ad-Dawlah al-Islamiya. Skupina je kar sama junija 2014 pod vodstvom Abu Bakr al-Baghdadija na območju Sirije in Iraka razglasila kalifat, s katerim naj bi prevzeli versko, politično in vojaško oblast nad vsemi muslimani po vsem svetu.

(angl. ISIS) ter razglasila kalifat. Tu gre za nekakšno neformalno državno tvorbo na ozemljih pod njenim nadzorom na območju Iraka in Sirije. Takoj je postala ena najbolj okrutnih terorističnih organizacij. Odgovorna je za številne vojne zločine proti človečnosti v Siriji, kjer naj bi izvedli številne pokole, obglavljenja in mučenja.

Po podatkih Europola (2013) je bilo ugotovljeno, da se v vrstah ISIS-a v Siriji in Iraku nahaja okrog 10.000 mladih evropskih državljanov. Ker so bili pred tem podvrženi radikalnim idejam islama, potujejo na konfliktna območja, kjer se vključujejo v boje kot tuji borci. Po določenem času se ti tuji borci, polni vojaških izkušenj, vrnejo nazaj v svoje države EU. Med njimi naj bi bili tudi trije slovenski državljani, od katerih je eden v letu 2014 v Siriji umrl, druga dva pa sta se vrnila nazaj v Slovenijo.

V letu 2014 se je tako v Evropi kot v Sloveniji povečala stopnja tveganja in grožnja, ki jo predstavljajo tuji borci in teroristične dejavnosti ISIS-a. Zaradi tega je VS ZN septembra 2014 sprejel Resolucijo 2178⁸, ki opredeljuje nov termin "tujih terorističnih bojnikov". Na podlagi te resolucije lahko o državljanih držav EU in Slovencih, ki se borijo na strani islamskih skrajnežev v Iraku in Siriji, govorimo kot o tujih terorističnih bojnikih. V resoluciji je obrazloženo, da gre za posameznike, ki potujejo v drugo državo, kjer nimajo stalnega prebivališča ali državljanstva, z namenom zakriviti, načrtovati, pripravljati ali udeleževati se terorističnih akcij ali izvajati in udeleževati se terorističnega usposabljanja, vključno v povezavi z oboroženim spopadom. Resolucija posledično od držav nemudoma zahteva, da preprečijo rekrutiranje, organiziranje, transport in opremljanje tujih terorističnih borcev na svojih tleh. (Predlog zakona o dopolnitvi Kazenskega zakonika, EPA 200-VII, 2014)

V EU in posledično tudi v Sloveniji se pojavljajo številne strateške in politične dileme, na katere bo treba odgovoriti z ustreznimi dokumenti in njihovo izvedbo v praksi. Ker soočanje z grožnjo tujih terorističnih borcev predstavlja velik napor za obveščevalne in varnostne strukture, je treba tudi v Sloveniji obsoditi vsakršno podpiranje mednarodnega terorizma in po potrebi nadgraditi obstoječo zakonodajo za njegovo preganjanje. Posebno pozornost je potrebno nameniti tudi preventivni dejavnosti, skozi civilno-družbene institute s preprečevanjem nastanka radikalizacije ter vzpostaviti sistem in se soočiti s psihološko travmiranimi tujimi terorističnimi borci po njihovi vrnitvi nazaj v domače okolje.

V magistrskem delu so obravnavane sledeče hipoteze:

H1: Povečala se je stopnja tveganja in grožnja, ki jo predstavljajo tuji teroristični bojniki iz teroristične organizacije ISIS.

⁸ Resolution 2178 (2014), Adopted by the Security Council at its 7272nd meeting, on 24 September 2014S/RES/2178 (2014).

H2: S sprejetjem ukrepov na podlagi Resolucije Varnostnega sveta Združenih narodov 2178 so izbrane države članice EU bistveno omejile človekove pravice.

H3: Možnosti za proces radikalizacije v Republiki Sloveniji so bistveno manjše kot v drugih izbranih državah članicah Evropske unije.

H4: V Republiki Sloveniji so potrebne spremembe Kazenskega zakonika glede inkriminacije tujih borcev.

Delo ima naslednje raziskovalne namene:

Vsebuje temeljito analizo razlogov za izbiro ukrepov glede preprečevanja delovanja terorističnih organizacij in boja proti tujim terorističnim bojnikom v izbranih državah ter Sloveniji na podlagi sprejete Resolucije VS ZN 2178. Z raziskovalnim delom bomo ugotavljali učinkovitost izbranih ustreznih ukrepov za boj proti terorizmu v Sloveniji ter jih primerjali z ukrepi, ki so jih uporabile v raziskavi predstavljene evropske države. Raziskava bo za vsako od predstavljenih držav podala primerjavo in analizo vzrokov ter ukrepov za preprečevanje terorizma oziroma tujih terorističnih bojnikov. Analiza se bo dodatno osredotočila na omejevanje človekovih pravic in svoboščin, ki so opredeljene v mednarodnih pravnih aktih in ostalih pravnih aktih opazovanih držav ter Slovenije.

Analiza predstavlja zakonodajne ukrepe glede boja proti terorizmu in tujim terorističnim bojnikom, ki jih pripravljajo ali pa so jih že implementirali v svoje zakonodaje Avstrija, Italija, Nemčija in Velika Britanija. Na podlagi pregleda ukrepov, ki so jih v izbranih državah sprejeli, in na podlagi razlogov, zaradi katerih so se odločali za njihovo izbiro, so v zaključku podani predlogi za sprejetje ukrepov v zakonodajo Slovenije.

Na podlagi ukrepov, ki so jih države sprejemale ali pa jih bodo v prihodnosti sprejele na podlagi razlik med posameznimi državami, ki se odločajo za ukrepe, magistrska naloga podaja odgovor, kdaj je katera omejitev človekovih pravic in svoboščin upravičljiva z namenom zagotavljanja varnosti oziroma na podlagi katerih dejstev se posamezne države odločajo za posamezne ukrepe. Ker pa Slovenija do danes še ni veljala za posebej varnostno ogroženo državo, se je s pomočjo analize ugotovilo, ali so ukrepi, ki so jih ali jih še bodo uporabili v izbranih državah, upravičljivi tudi pri nas.

V magistrski nalogi so za raziskovanje uporabljene sledeče metode oziroma raziskovalnimi pristopi:

- komparativna metoda raziskovanja, s pomočjo katere bom sekundarne vire in vire drugih avtorjev med seboj primerjal ter tudi z njihovo pomočjo in metodo posploševanja zapisal sklepe, kjer se bodo le-ti smiselno vsebinsko vključevali v tematiko magistrske naloge,

- zgodovinska metoda, s pomočjo katere bom iz že znanih študij in raziskav, letnih poročil izbrane tematike predstavil rezultate določenih ugotovitev,
- metoda kompilacije, s pomočjo katere bom povzemal stališča, primerjave in spoznanja drugih avtorjev,
- metoda opisovanja,
- induktivno-deduktivna metoda in
- analitično-sintetična metoda.

Magistrsko delo je razdeljeno na dva dela, teoretičnega in aplikativnega. Teoretični del obsega od 1. do 5. poglavja in aplikativni del obsega od 6. do 9. poglavja. V uvodnem, prvem poglavju magistrskega dela je predstavljeno raziskovalno področje, nameni in cilji raziskave, s katero bom opredelil obravnavano področje ter postavil štiri hipoteze, na katere bom v nadaljevanju odgovoril. V drugem poglavju so opredeljene človekove pravice in svoboščine kot pojem in kot pravice, ki so pravno varovane v mednarodnih in državnih pravnih aktih. V tretjem poglavju je opredeljen terorizem kot pojavnost oblika, saj se je prvič začela resneje obravnavati po napadu v ZDA 11. septembra 2001. V tem poglavju je prikazana kolizija človekovih pravic in svoboščin ter ukrepov za zagotavljanje varnosti v boju proti terorizmu. Organizacije za zaščito in varovanje človekovih pravic so v enakem obdobju začele opozarjati, da so mnoge države prav s protiteroristično zakonodajo nevarno posegle v svobodno uresničevanja pravic posameznikov. Prav tako je predstavljen razvoj terorizma preko tako imenovane arabske pomladi do državljanske vojne v Siriji, kjer se prvič srečamo s tako imenovanimi tujimi terorističnimi bojniki ter Islamsko državo. V petem poglavju je podrobno predstavljena Islamska država, njen vzpon in vzroki za širitev. Prav tako pa so podrobno v kronološkem zaporedju na njen nastanek predstavljeni odzivi VS ZN ter EU. Ob obravnavi Islamske države je predstavljen tudi trend množičnega udejstvovanja državljanov EU v bojih za Islamsko državo ter radikalizacija evropskih državljanov. V petem poglavju je predstavljena Resolucija VS ZN 2178, ki je pripravila izhodišča, na podlagi katerih države članice ZN pripravljajo ukrepe proti terorističnim organizacijam in posameznikom.

V sedmem poglavju so predstavljeni ukrepi, kot so jih že ali pa jih še pripravljajo implementirati v svoje nacionalne zakonodaje v Avstriji, Italiji, Nemčiji in Veliki Britaniji. V osmem poglavju je podrobno predstavljeno stanje v Sloveniji z vidika zaznanih in identificiranih tujih borcev ter z vidika načrtovane spremembe zakonodaje in trenutno veljavne zakonodaje. Ob obravnavi stanja na zakonodajnem področju so predstavljene tudi morebitne omejitve zakonodaje. V devetem poglavju so s pomočjo uvodoma predstavljenih raziskovalnih metod analizirane hipoteze, ki so potrjene, delno potrjene ali zavržene. Prav tako sem se opredelil do svojega doprinosa k znanosti, do uporabnosti dela ter podal predloge glede potencialnih izboljšav. Na podlagi predlaganih in že sprejetih ukrepov v Sloveniji in po posameznih državah članicah je opravljena analiza in primerjava vrste, števila in teže ukrepov, s katerimi so oziroma bodo posamezne države omejile določene človekove pravice.

V zaključku so zapisane sklepne misli in na kratko, sistematično in strjeno opisana relevantna spoznanja ter stališča v zvezi z vplivom boja proti terorizmu na človekove pravice.

2 ČLOVEKOVE PRAVICE IN TEMELJNE SVOBOŠČINE

2.1 ZGODOVINA IN NASTANEK

S spremljanjem zgodovinskega razvoja človekovih pravic obstaja možnost za preverjanje stanja zgodovinske zavesti v posamezni družbeni skupnosti. Vprašanje človekovih pravic skozi čas ni le eno izmed vprašanj posamezne družbe ter njene politične ureditve, temveč njeno osrednje vprašanje, od čigar razrešitve je odvisna celotna politična zgradba družbe. Stari Grki so tako trdili, da lahko človek svobodno živi samo v politično organizirani skupnosti (polisu), ki je edina sposobna razvijati posameznikovo moralno popolnost in zadostiti njegovemu iskanju sreče. Ker za uresničevanje svobode ni drugih možnosti, ni prihajalo do nasprotja med interesi posameznika in skupnostjo, zato ni bilo prostora za utemeljevanje takih človekovih pravic, ki bi ga zavarovale pred oblastjo in določale meje njegove svobode. Razvoj krščanstva v srednjem veku ni prinesel bistveno novih prvin. Odločilnega pomena je slej ko prej ostajalo dejstvo, da je šlo za družbo, ki je poznala in pravno utrjevala izrazito politično in ekonomsko neenakost. Glede na posamezne pravne dokumente, ki so nastajali v srednjem veku ob spopadu fevdalcev z monarhom, je utemeljena ugotovitev, da srednji vek še ne pozna človekovih pravic v takem smislu, kot jih razumemo v moderni dobi. Magna Charta Libertatum iz leta 1215, ki je nastala kot rezultat boja med angleškim plemstvom in kraljem Ivanom brez dežele ter daje "svobodnim ljudem" nekatere pravice, ne pomeni svobode za vse, temveč le za ozek krog ljudi, plemstvo. Listina je postala simbol za nadaljnjo borbo širjenja človekovih pravic. (Perenič, 1988, str. 18)

Habeas Corpus (Habeas Corpus Act, Anglija, 1679) predstavlja naslednji pomemben mejnik v boju za osebne svoboščine. Gre za prvi pravni akt v zgodovini ustavnosti, ki celovito varuje osebne svoboščine posameznika v kazenskem postopku. V njem je jasno oblikovano načelo zakonitosti v kazenskem pravu, da ne more nihče odgovarjati za kaznivo dejanje, če ni bilo že prej tako določeno v zakonu. Habeas Corpus Act je sicer z nekaj spremembami in dopolnitvami še danes del angleškega pozitivnega prava ter sinonim za nedotakljivost osebne svobode. (Kaučič & Grad, 2007, str. 93)

Začetke moderne zasnove človekovih pravic moramo iskati šele v 17. in 18. stoletju. Moderna doba je postopoma preoblikovala človekov odnos do politično organizirane skupnosti. Razvije se stališče, da se človek rodi svoboden in s prirojenimi pravicami ter svoboščinami, ki so obstajale pred državo, zato jih ta ne more dati in tudi ne odvzeti. Teorijo sta razvila predvsem J. Locke in J.J. Rousseau, predstavlja pa ideološko podlago deklaraciji o pravicah in svoboščinah. Virginijška deklaracija iz leta 1776 (Virginia Declaration of Rights) je jasno izražala naravnopravno zasnovo človekovih pravic ter pojmovanje razmerja med oblastjo in državljani. Vsebovala je obsežen katalog temeljnih pravic in svoboščin (npr. pravica do življenja, svobode in lastnine, svoboda tiska, svoboda vesti). (Kaučič & Grad, 2007, str. 94)

Meščanski koncept človekovih pravic se tako razlikuje od vseh prejšnjih v oblikovanju jasnega spoznanja, da ni mogoče govoriti o človekovih pravicah vse dotlej, dokler le te niso priznane na pravno oblikovan način. Temeljna oblika modernega naravnega prava je njegova racionalnost in univerzalnost ter vztrajanje, da človekove pravice niso le moralni problem, temveč izrazito pozitivno-pravni, kajti bistvo pravic je prav v tem, da jih mora vsakokratna oblast s svečanimi pravnimi akti priznati ter jim zagotoviti ustrezno pravno varstvo. Tu gre tudi za stanje enakosti, v katerem sta vsa oblast in jurisdikcija vzajemni, saj nima nihče več oblasti kot drugi. Temeljne naravne pravice so torej pravica do življenja, do svobode in pravica do lastnine. (Perenič, 1988, str. 21)

Najpomembnejši akt, ki je v evropsko zavest najgloblje zarezal, je bila Deklaracija o pravicah človeka in državljana iz leta 1789. Za njo je značilno izrecno poudarjanje, da ne gre za ustvarjanje človekovih pravic, temveč le za razglasitev naravnih, obstoječih pravic. Poudarjena je tudi univerzalnost pravic, kar izhaja že iz samega naslova deklaracije, saj gre za pravice tako človeka kot državljana. Jasno je izražen individualizem, saj pravice pripadajo le posamezniku, ker so del njegovega naravnega bistva. (Perenič, 1988, str. 23)

Enako pomemben mejnik pa predstavlja tako imenovana Weimarska ustava iz leta 1919. V nje najdemo izjemno obsežno poglavje o človekovih pravicah, v katerem so novost predvsem široko določene socialdemokratske ter kulturno-prosvetne pravice. Weimarska ustava in njen katalog človekovih pravic ter svoboščin sta pomembno vplivala na nekatere kasnejše ustave evropskih držav, med drugimi tudi na ustavo Kraljevine Srbov, Hrvatov in Slovencev (Vidovdanska ustava, 1921). Ker je imela obsežno poglavje o državljanskih pravicah in dolžnostih ter o socialnih in ekonomskih pravicah, je bila med takratnimi ustavami dokaj napredna. (Kaučič & Grad, 2007, str. 95)

2.2 OPREDELITEV ČLOVEKOVIH PRAVIC

Človekove pravice so dandanes že skoraj nepogrešljivi del sleherne razprave, ki se dotika vprašanj ustrezne državne in mednarodne ureditve ter zaščite temeljnih dobrin posameznikov pred posegi državnih oblasti in drugih subjektov. Po sprejetju Splošne deklaracije človekovih pravic leta 1948 in drugih pomembnejših mednarodnih dokumentov, ki se zavzemajo za varstvo človekovih pravic, so te pravice postopoma postale že kar nekakšna uradna ideologija modernega sveta. Nanje se poleg številnih demokratično in humanistično usmerjenih mislecev ter voditeljev sklicujejo tudi tiste oblastne elite, ki teh pravic dejansko sploh ne priznavajo. Človekove pravice so tako sicer pogosto opora za spodbujanje vrednostno pozitivnega družbenega razvoja ter tudi sredstvo manipulacije, kajti na nominalni ravni jih je mogoče instrumentalizirati v zelo različne namene. (Cerar in drugi, 2002, str. 17)

Človekove pravice naj bi pripadale človeku že po njegovi naravi, kar pomeni, da jih vsak posamezen človek avtomatično pridobi že s svojim nastankom. Po takšnem pogledu pripadajo človekove pravice slehernemu človeku že kot takšnemu; naloga države oziroma

oblasti pa je, da mu te pravice prizna in jih ustrezno zavaruje. Človekove pravice so tako univerzalne ter kot takšne vsaj načelno neodvisne od konkretnega družbenega časa in prostora, saj so v svojem jedru prisotne v vsakem človeškem okolju in zgodovinskem trenutku. So prav tako zgodovinsko pogojen in izrazito dinamičen pojav, kar pomeni, da so se kot filozofska ideja pojavile šele na določeni kasnejši stopnji razvoja človeške družbe, se kot takšne razvijale in spreminjale glede na različne časovne in družbene pogoje. (Cerar in drugi, 2002, str. 18)

Zahodna demokratična družba človekovim pravicam najpogosteje pripisujejo naslednje lastnosti (Cerar in drugi, 2002, str. 20):

- temeljnost: so temelj vsem ostalim pravicam,
- univerzalnost: pripadajo vsem ljudem, o njih pa obstoji vsaj obči konsenz,
- vezanost na človeka: človeku pripadajo že po njegovi naravi, predvsem kot posamezniku,
- neodtujljivost: zaradi njihove vezanosti s posameznikom jih od njega ni mogoče odtujiti,
- absolutnost: kot celota imajo vseobsežno eksistenco in veljavo,
- deklarativna narava artikulacije: zaradi danosti človeku že po naravi jih ni mogoče pravno ali drugače deklarirati ali konstituirati,
- moralnost: njihov izvor je v sferi človekove moralnosti,
- politična narava: imajo politično težo, saj v korist posameznikovih temeljnih dobrin omejuje politično oblast oziroma se uresničuje v okviru politično konstituirane družbe,
- pravnost: za njihovo zagotavljanje morajo biti te pravice pravno določene in zavarovane.

Potrebno pa je tudi zavedanje, da so lastnosti človekovih pravic v človeški perspektivi predvsem subjektivne in relativne. Različne tradicionalne in religiozne skupnosti in družbe že v osnovi zavračajo idejo in doktrino človekovih pravic. Menijo, da gre za pretirano izpostavljanje posameznika in njegovo materialno eksistenco, zanemarja pa božje oz. duhovne temelje in zakonitosti človeškega bivanja, ki človeku nalaga predvsem dolžnost do sebe in do drugih posameznikov ter do družbe in sveta kot celote. (Cerar in drugi, 2002, str. 21)

Človekove pravice najpogosteje razvrščamo v tri generacije (Lampe, 2010, str. 46):

1. generacija: državljske in politične pravice, ki se navezujejo na svobodo in vključujejo pravico do življenja, prostosti in osebne varnosti, pravico do odsotnosti nasilja in suženjstva, pravico do političnega udejstvovanja, svobode prepričanja, izražanja, misli, vesti in veroizpovedi ter pravico do združevanja in zborovanja.
2. generacija: ekonomske, socialne in kulturne pravice, ki se nanašajo na naše skupno bivanje in delo ter na osnovne življenjske potrebe. Izhajajo iz ideje enakosti in

zagotavljajo dostop do osnovnih socialnih in ekonomskih dobrin, uslug in priložnosti, ekonomsko in socialno varnost. Mednje sodijo pravica do dela, izobrazbe, zadovoljivega življenjskega standarda, hrane, bivališča, zdravstvene oskrbe in pravica do svobodnega udeleževanja kulturnega življenja skupnosti.

3. generacija: solidarnostne in kolektivne pravice, ki vključujejo pravico razvoja, miru, zdravega okolja, uživanja in izkoriščanja skupne dediščine človeštva, pravico do komunikacije in pravico do humanitarne pomoči.

Ne glede na to, kako jih razvrstimo, so vse enako pomembne, saj je vsaka enako pomemben del celote. Če je ogrožena ena pravica, so s tem ogrožene vse. Dogodki po 11. septembru 2001 so po celem svetu povečali občutek zmanjšane varnosti, države pa so v luči zagotavljanja varnosti svojih državljanov s pomočjo nekaterih ukrepov močno posegle v njihove pravice. Posebej tiste, ki so varovane s Splošno deklaracijo o človekovih pravicah iz leta 1948 – pravica do svobode, pravica do varnosti in pravica do zasebnosti. Poročila nevladnih organizacij iz tistega časa so polna opozoril o sistematičnih kršenjih pravic posameznikov, ki so jih izvajale demokratične države. V javnosti so se začele odpirati dileme, na katere se nikoli v resnici ni odgovorilo. Obseg pravic, ki jih je v imenu večje varnosti možno omejiti, je še vedno v arbitrarni odločitvi vsake države posebej.

Poseg države v pravice, ki so varovane s Splošno deklaracijo o človekovih pravicah, pravico do svobode, pravica do varnosti in pravica do zasebnosti, je možno obravnavati kot (Hagen, 1997):

- omejitve zaradi obstoja nevarne situacije: država omeji te pravice zaradi nevarnosti, ki pretijo posameznikom ali javnemu interesu⁹. Omejitve so navadno časovno omejene in trajajo za čas obstoja nevarnosti. Države so v določitvi trajanja nevarnosti ter obsegu omejitev posameznih pravic samostojne in neodvisne. Pogosto se različne države odločajo za omejitve različnih pravic, pa čeprav je nevarnost, ki je vzrok teh omejitev, enaka.
- omejitve zaradi namernega kršenja pravice: te omejitve pomenijo kršenje z namenom napada na posameznika – tudi teroristični napadi na skupnost, državo ali lastnino.

Omejitve človekovih pravic na način, da se jih namerno krši s terorističnim dejanjem, lahko definiramo tudi kot napad na pravice. Izvajalci takih dejanj le-ta upravičujejo z idejami, za katere se borijo in zaradi katerih so pripravljene ogroziti pravice ostalih. Uresničevanje njihovih idej in z njimi povezanimi pravicami omejuje pravice drugih posameznikov. (Rupel, 2005)

⁹ Javni interes je preprečevanje nevarnosti za življenje in zdravje ljudi, je zagotavljanje javnega reda in miru ter skrb oz. preprečitev nevarnosti za javno varnost in/ali za premoženje večje vrednosti. Javni interes je pravzaprav vsak v pravnem predpisu utemeljen interes, ki se je tja vpisal po demokratičnem postopku, kjer se je uskladil z interesi večine državljanov.

Protiteroristični ukrepi posameznih držav so različni. Vsi ti ukrepi imajo skupno lastnost, in sicer skrb za varnost državljanov. Druga skupna lastnost, ki jo je možno pripisati tem ukrepom, pa je omejevanje posameznih pravic, kot sta pravica do zasebnosti in pravica do svobode, in sicer z namenom povečanja pravice do varnosti. Pravica do varnosti in pravica do zasebnosti se tako v luči protiterorističnih ukrepov medsebojno izključujeta. Poseg v eno pravico za zagotavljanje druge pravice mora tako predstavljati rezultat tehtnega premisleka in družbeno sprejemljivega konsenza. Med zagotavljanjem varnosti in omejevanjem svobode obstaja tanka meja, zaradi česar je treba najti ustrezni kompromis. (Hagan, 1997)

2.3 VARSTVO ČLOVEKOVIH PRAVIC

Obstajajo mnoge oblike varovanja človekovih pravic in temeljnih svoboščin. Sem prištevamo sodno varstvo, ki je lahko v okviru kazenskega, civilnega ali upravnega postopka, upravnokazensko varstvo na področju prekrškov, ustavna pritožba, tudi varstvo pri Varuhu človekovih pravic in temeljnih svoboščin, druge oblike pravnega varstva ter zelo pomembno mednarodnopravno varstvo. (Žirovnik in drugi, 2002, str. 94)

Pomen pravnih postopkov za varstvo in uveljavljanje pravic posameznikov je izredno velik, kajti pravni redi podeljujejo pravice posameznikom samo načeloma oziroma načeloma zagotavljajo uresničevanje njihovih legitimnih interesov; medtem ko posamezni organi v konkretnih primerih ugotavljajo, ali jim določena pravica dejansko pripada oziroma ali je njihov interes dejansko legitimen. Postopki za varstvo in uveljavljanje pravic posameznikov določajo pravila, po katerih posamezen organ pride do pravilne odločitve o pravicah posameznikov. S tem onemogočajo njegovo arbitrarno odločanje. Z drugimi besedami povedano, postopki za varstvo in uveljavljanje pravic posameznikov omogočajo pravilen prehod abstraktne pravne norme v dejansko življenjsko situacijo, kar v končni posledici pomeni neposredno uveljavitev pravice posameznika. (Trpin v: Jambrek, 1988, str. 153)

Razvoj varstva človekovih pravic se je začel z Ustanovno listino Organizacije združenih narodov (v nadaljevanju OZN)¹⁰, ki je nastala leta 1945. Ta mednarodnopravni akt oziroma družbena pogodba mednarodne skupnosti utemeljuje vzpostavitev mednarodne skupnosti na podlagi mednarodnega prava na načelu "Združitev narodov s ciljem obvarovati bodoče rodove pred strahotami vojne in potrditi vero v temeljne človekove pravice, v dostojanstvo in vrednost človeške osebnosti, v enakopravnost med spoloma ter enakopravnost narodov". Ker Ustanovna listina OZN ne vsebuje kataloga osnovnih človekovih pravic, je mednarodna skupnost to leta 1948 uredila na podlagi Ustanovne

¹⁰ Ustanovna listina OZN je sestavljena iz preambule ter 111 členov, razdeljenih v 19 poglavij. Njen sestavni del je tudi Statut meddržavnega sodišča.

listine in temeljnega dokumenta o človekovih pravicah – s Splošno deklaracijo o človekovih pravicah, ki temelji neposredno na načelih Ustanovne listine.

Prav tako igra pomembno vlogo pri varstvu človekovih pravic tudi Mednarodni pakt o državljanskih in političnih pravicah¹¹, saj je konkretizacija Splošne deklaracije o človekovih pravicah.

2.3.1 SVET EVROPE

Cilj Sveta Evrope je razvijati tesnejšo povezanost med evropskimi državami ter vzpodbujati ekonomski in socialni razvoj, izhajajoč iz skupnih duhovnih in moralnih vrednot, na katerih temelji osebna in politična svoboda ter vladavina prava, brez katerih ni mogoče uresničiti resnične demokracije. Svet Evrope si je že v statutu postavil temeljno nalogo organizirati varstvo ter razvoj človekovih pravic in temeljnih svoboščin. To nalogo je na normativni ravni izpolnil že leta 1950 s sprejetjem Evropske konvencije o varstvu človekovih pravic in temeljnih svoboščin¹², kasneje pa je razvil vrsto dejavnosti ter sprejel veliko število različnih aktov, ki naj bi na različnih področjih prispevali k odpravljanju vzrokov za kršitev človekovih pravic ter k utrjevanju tistih vrednot, ki si jih je kot smisel svojega obstoja in delovanja postavil Svet Evrope. (Perenič v: Cerar, 2002, str. 49)

2.3.2 EVROPSKA KONVENCIJA O VARSTVU ČLOVEKOVIH PRAVIC

Evropska konvencija o varstvu človekovih pravic (EKČP) je bila podpisana 4. novembra 1950 v Rimu, začela je veljati 3. septembra 1953, Slovenija pa jo je ratificirala junija 1994. Njen temeljni namen je zavarovati in razvijati vrednote ter ideale demokratične družbe, pri čemer nosi odgovornost za varstvo človekovih pravic vsaka država pogodbenica posamezno in obenem kolektivno vse države pogodbenice. Konvencijo sestavljata dva dela, v prvem so zajete določbe o pravicah in temeljnih svoboščinah (dopolnjene s protokoli); v drugem, organizacijsko-postopkovnem delu pa je urejeno varstvo s Konvencijo določenih pravic. Konvencija zajema le tiste pravice, ki jih lahko posameznik uveljavlja v ustreznih sodnih pravovarstvenih postopkih. (Perenič v: Cerar, 2002, str. 51)

Konvencija v 1. členu določa temeljno obveznost držav članic, zagotoviti človekove pravice vsakomur, ki je v njeni pristojnosti (jurisdikciji). Ta pristojnost ima dve funkciji. Prvič, država se je zavezala priznavati pravice, zajamčene s konvencijo, vsakomur, torej posamezniku, ne glede na to, ali je njen državljan ali ne. Termin pomeni tudi skupine, pravno osebo ali ustanovo, ko se posamezna pravica nanaša na njih. Drugi učinek te

¹¹ Mednarodni pakt o državljanskih in političnih pravicah je sprejela Generalna skupščina Združenih narodov 16. decembra 1966.

¹² The European Convention on Human Rights (ECHR), Evropska konvencija o človekovih pravicah (EKČP) - formalno Konvencija o varstvu človekovih pravic in temeljnih svoboščin je mednarodna pogodba za zaščito človekovih pravic in temeljnih svoboščin v Evropi (sprejeta 1950, v veljavnost stopila septembra 1953).

splošne obveznosti pa je mednarodnopravna obveznost spoštovati mednarodnopravni dokument nasproti mednarodni skupnosti. Država članica je namreč prepustila del svoje suverenosti Evropskemu sodišču za človekove pravice s tem, ko se je s pristopom k Evropski konvenciji o varstvu človekovih pravic in temeljnih svoboščin zavezala spoštovati in izvrševati odločbe sodišča. (Lampe, 2010, str. 106)

2.3.3 EVROPSKO SODIŠČE ZA ČLOVEKOVE PRAVICE

Evropsko sodišče za človekove pravice (ESČP)¹³ je bilo v današnji obliki ustanovljeno z uveljavitvijo 11. protokola konvencije leta 1998. Sodišče ima toliko sodnikov, kolikor je držav članic. Izvoli jih Parlamentarna skupščina Sveta Evrope. ESČP mora v prvi vrsti zagotavljati, da države spoštujejo in zagotovijo spoštovanje človekovih pravic in temeljnih svoboščin svojim državljanom ter tudi vsakomur znotraj njihove jurisdikcije, ne glede na spol, raso, državljanstvo, etnični izvor ali drugo okoliščino. (MZZ, 2015) V ta namen ESČP obravnava pritožbe posameznikov in tudi meddržavne pritožbe. Primarno načelo delovanja sodnikov Evropskega sodišča za človekove pravice je njihova neodvisnost. Sodniki v skladu z določili Konvencije delujejo v osebni svojstvu in ne v vlogi predstavnika, zastopnika države, ki jih je predlagala. Sodnike torej predlagajo države članice v skladu z lastno zakonodajo. Bistven institut postopka pred Evropskim sodiščem za človekove pravice je posamezna zahteva za obravnavo oziroma individualna pritožba zaradi kršitev človekovih pravic, priznanih z EKČP na podlagi 34. člena Konvencije. To pomeni, da je individualna pritožba bistven institut mednarodnopravnega nadzora izvajanja obveznosti države. Na podlagi pritožbe ESČP opravlja dve funkciji. Prvič; ugotavlja, ali je bila z aktom države kršena posameznikova človekova pravica na podlagi Konvencije. Drugič; ugotavlja, ali je hkrati s tem država kršila svojo mednarodnopravno obveznost, katero je zavezala spoštovati s pristopom h Konvenciji. (Lampe, 2010, str. 109)

2.4 LISTINA EVROPSKE UNIJE O TEMELJNIH PRAVICAH

Da bi se izognili težavam s pristojnostjo, si je Evropska unija v zadnjem krajšem zgodovinskem obdobju, kot že rečeno, intenzivno prizadevala za temeljni akt, ki bi neposredno veljal v Evropski uniji in bi tudi Evropsko unijo ter njene članice obvezoval k spoštovanju človekovih pravic pod njeno jurisdikcijo in bi hkrati omogočal sodni nadzor Evropskega sodišča za človekove pravice (Sodišča Evropskih skupnosti) nad njihovim spoštovanjem. Leta 2000 je bila sprejeta Listina Evropske unije o temeljnih pravicah¹⁴.

¹³ The European Court of Human Rights (ECtHR), Evropsko sodišče za človekove pravice (ESČP) je mednarodno sodišče, ki je bilo ustanovljeno leta 1959. Odloča o individualnih in državnih pritožbah glede domnevnih kršitev državljanskih in političnih pravic, določenih z Evropsko konvencijo o človekovih pravicah. Sodišče deluje v Strasbourgu. Od tam nadzoruje spoštovanje človekovih pravic cca. 800 milijonov Evropejcev v 47 državah članic Sveta Evrope, ki so ratificirale Konvencijo. Od leta 1998 deluje kot stalno sodišče in posamezniki lahko pritožbe nanj naslovijo neposredno.

¹⁴ Listina Evropske unije o temeljnih pravicah je bila razglašena že 7. decembra 2000, vendar je prvih devet let pravno zavezovala le evropske institucije. Za države članice je postala pravno zavezujoča z uveljavitvijo

Kljub številnim pomislekom zaradi sprejetja Listine je zdaj kot pravno zavezujoč dokument EU, ki enotno ureja vse na ravni unije veljavne temeljne pravice: politične, državljanske, gospodarske, socialne in kulturne pravice. Listina ima 54 členov, ki so večinoma povzeti iz Evropske konvencije o varstvu človekovih pravic in temeljnih svoboščin. Dokument je sestavljen iz preambule, normativnega dela s šestimi poglavji, ki se nanašajo na dostojanstvo, svoboščine, enakost, solidarnost, pravice državljanov in sodno varstvo; sedmo poglavje pa je namenjeno horizontalnim določbam. (Lampe, 2010, str. 127).

Lizbonske pogodbe 2009. Njen 6. člen v prvem odstavku določa, da ima Listina Evropske unije o temeljnih pravicah enako pravno veljavnost kot temeljni pogodbi.

3 OPREDELITEV TERORIZMA

3.1 TERORIZEM IN DEFINICIJA

Definicij terorizma je veliko, predvsem pa se razlikujejo glede na elemente, ki jih vsebujejo. Slovar slovenskega knjižnega jezika (SSKJ, 2016) terorizem opredeli kot "uporabo velikega nasilja, zlasti proti političnim nasprotnikom, s katerim se hoče doseči, da se kdo boji". Šimon Peres (v M. Fossati, 2005) je o terorizmu menil: "Ta terorizem, ki so ga zaplodili beda, nerazvitost in fanatizem na eni ter modernost, visoka tehnologija in množične komunikacije na drugi strani, je dejanski Satan našega časa". Peres tako vključuje tudi razvitost tehnologije kot pomemben dejavnik terorizma. Alberto Moravia (v M. Fossati, 2005) podobno kot Peres komunikacijska sredstva pomembno postavlja ob bok samemu dejanju in pove: "Če ne bi bilo časopisja, radia in televizije, skratka tako imenovanih množičnih medijev, bi bilo s terorizmom pri priči konec in vrnili bi se k atentatom na kralje, predsednike, voditelje, ..."

Izraz terorizem se prvič pojavi v slovarju Oxford English Dictionary konec 18. stoletja in vsebuje dve definiciji terorizma: prva terorizem opredeli kot "vladanje z ustrahovanjem, ki ga je usmerjala in izvajala stranka na oblasti v Franciji v času revolucije med leti 1789 – 1794"; druga pa kot "politiko, katere namen je teroriziranje tistih, proti katerim je sprejeta". (Tilly, 2004, str. 5)

Težavnost različnega pojmovanja in razumevanja samega pojma terorizem dodatno zapletejo tudi njegove pojavne oblike. Tako so znana teroristična dejanja v imenu vere ali tudi zaradi političnega prepričanja. Svet Evrope je leta 2005 sprejel Konvencijo o preprečevanju terorizma (v nadaljevanju Konvencija), a brez same definicije terorizma. Enotno tolmačenje ne obstaja niti znotraj varnostnih in državnih agencij. Za nekatere je terorist vsakdo, ki pri boju za dosego svojih ciljev ne spoštuje mednarodnega prava. Drugi opredeljujejo terorizem glede na tarčo napada – cilj mora biti civilni. Tretji spet trdijo, da v terorizem lahko uvrstimo prav vse, kar med ljudskimi množicami povzroča hud strah.

Terorizem lahko opredelimo kot poskus uveljavitve politične ideologije s pomočjo nasilnih in odklonskih dejanj (primarno) nasproti članom družbe, ki nasprotujejo tej politični ideologiji. Nasilje povzroča (smrtne) žrtve med prebivalstvom, materialno škodo, kot najpomembnejše pa vzbuja občutek nemoči in strahu (terorja) med neposredno in posredno udeleženi v terorističnih napadih. Zaradi vse večjega števila (ne)posredno udeleženi ljudi v teroristični dejavnosti je treba kot terorizem smatrati tudi vsa povezana dejanja, kot so "izvajanje, načrtovanje, organiziranje ter podpiranje nasilnih dejavnosti", kar v bistvu predstavlja večji del terorističnih aktivnosti. (Prezelj, 2006, str. 18). Islamistični terorizem kot zvrst verskega terorizma je možno definirati kot terorizem, ki izhaja iz islamizma. Politični cilji ter način delovanja temeljita na islamskih verskih

besedilih, pri čemer se teroristi poslužujejo lastne interpretacije slednjih. (Kocjančič & Prezelj, 2015)

Mednarodni terorizem ima že vse značilnosti globalnega pojava in izziva. Vzroki, da se je to lahko zgodilo v zadnjih 30 letih, so v tem, da se je drastično razvil transportni sistem, posebno letalski in avtomobilski promet. Razvili in razširili so se komunikacijski sistemi. Razpadla je Sovjetska zveza, s tem pa so se odstranile ovire za trgovino in potovanja med Vzhodom in Zahodom. Razširila se je svetovna trgovina, gospodarsko sodelovanje Evrope, Azije, Srednjega Vzhoda ter "tretjega" sveta in rast svetovne populacije, prenaseljenost, vse več revnih območij, vse večji pretok ljudi čez državne meje. (Balzer, 199, str. 63)

Terorizem je kompleksen pojav, povezan s samopercepcijo, družino, skupnostjo in identiteto. Pri teroristih ne obstajajo predpostavljene nespremenljive značilnosti in konsistenca obnašanja, temveč je v njih prisotna široka raznovrstnost med ljudmi, njihovimi vlogami, funkcijami in obnašanjem. Raziskave, ki temeljijo na razlikovanju med teroristi in neteroristi, so neplodne. Empirične raziskave kažejo, da se teroristi redko odločijo postati teroristi, ampak se vpletenost v terorizem oblikuje na podlagi postopne izpostavljenosti in socializacije v smeri ekstremnega obnašanja. Vloga osebnosti bi se lahko bolje identificirala z raziskovanjem specifičnih zadev v procesih odločanja. Namesto razmišljanja o tem, kateri tip osebnosti lahko postane terorist, je boljše razmišljati o tistih dejavnikih, ki ljudi privlačijo k sodelovanju z ekstremnimi skupinami. (Horgan & Taylor, 200, str. 16)

3.2 ZGODOVINA

Zgodovina terorizma sega že v antično Grčijo. Najdemo ga v opisih različnih grških filozofov, ki tirane označujejo za utelešenje klica smrti, ali v nasilni zamenjavi oblasti. Tudi takrat so ljudje, z današnjega stališča teroristi, dobili zaslužen kazen. Politične umore so v svojih delih pesniki in pisatelji od Harmodija do Aristogejtona povzdigovali. Tako je Cicero v delu *Officiis* dejal, da je tirane doletel tragičen konec, kar so slavili Rimljani. Terorizem, ki prihaja od zatiranih in obupanih, zaradi različnih političnih in družbenih razlogov obstaja že od nekdaj. (Pettiford & Harding, 2005)

Teroristična dejanja so se začela že v času Rimskega imperija, ko so se sveti bojevniki, judovski fundamentalisti "sacariji" zoperstavljali Rimljanom, in sicer v letih 66 do 73 našega štetja. Veljali so za versko sekto, ki je hotela pokazati, da je okupacija začasna in da se jo da odpraviti z orožjem. V 13. stoletju je bila znana tudi bližnjevzhodna skupina, imenovana fedajini oz. hašašini (asasini), ki so delovali pod vplivom mamil (hašiša). Njihovi vodje so izkoriščali vpliv opojnih substanc na vojščake in jim tako vzbujali videnja raja ter jih tako pripravljali na srečanje s smrtjo. V atentatih so bili navadno tudi sami žrtve, saj so verjeli, da jih teroristično delovanje popelje v raj. Tudi njihov cilj delovanja je

bil versko-političen, in sicer odstraniti predvsem predstavnike sunitskega versko-političnega sistema. (Fossati, 2005)

V ozadju terorističnih dejanj in vseh nasilnih dejanj do 1. svetovne vojne, ki jih lahko imenujemo z besedo terorizem, je vedno stala želja po zamenjavi političnega sistema ali odpravi le tega. Vse polno nasilnih dejanj, atentatov od Španije do Rusije je bilo moč zaslediti predvsem v drugi polovici 19. stoletja. V to sodi tudi atentat na prestolonaslednika princa Franca Ferdinanda v Sarajevu na začetku 20. stoletja s strani bosansko-srbskega nacionalista Gavrila Principa. Rezultat atentata je bil napad Avstro-Ogrske, kar je vodilo v 1. svetovno vojno. Po njej se je terorizem ohranil predvsem v državah s totalitarnim ali diktatorskim režimom. Izvajale so ga državne inštitucije za zagotovitev obstoja režima in je bil mnogo hujši od terorizma nedržavnih subjektov. Med najznačilnejšimi državami so na prvem mestu Nemčija, Sovjetska zveza in Italija. Primer takega terorizma se je zgodil v Nemčiji leta 1933, ko so nacisti prevzeli oblast, požgali parlamentarno poslopje Reichstag ter za to okrivili Jude in komuniste. Na podlagi slednjega so pri tem pridobili posebna pooblastila, ki so jih upravičevali z višjim interesom boja proti terorizmu. Po njihovo je bil terorist vsak, ki se je zoperstavil njim ali obstoječemu redu. V 60. in 70. letih 20. stoletja zasledimo predvsem ideološki terorizem. Glavna ideja je bila likvidacija vlade in razdor med delavskim slojem ter delodajalci. To je bil čas hladne vojne med vzhodnim in zahodnim blokom. Pri tem pa sta zaradi politične zgodovine in zemljepisnega položaja najbolj izstopali Nemčija s svojimi Rdečimi armadami (Rote Armee Fraktion) in Italija s svojimi Rdečimi brigadami "(Brigate rosse). Omenjeni teroristični organizaciji pa sta prikrito podpirale in krili obveščevalne službe obeh blokov. (Fossati, 2005)

V tem času pa zasledimo tudi separatistični oziroma nacionalistični terorizem, ki je imel za cilj etično osvoboditev države. Člani omenjenih skupin so skrbno izbirali cilje in sredstva svojih akcij, saj jim je bila največja skrb podpora svoje skupnosti in priznanje mednarodne skupnosti. Najbolj znane teroristične skupine so Irska republikanska armada IRA, Baskovska separatistična organizacija ETA, Palestinska osvobodilna organizacija PLO in Kurdska delavska stranka. (Pavič, 2009)

Zadnje desetletje 20. stoletja je s koncem hladne vojne na prvi pogled sicer prineslo številne pozitivne spremembe. V ospredju ni bil več revolucionarni terorizem, saj je bil v zatonu. Pojavljati pa se je začela nova oblika terorizma, tako imenovani mednarodni terorizem, za katerega pa je značilno, da za njim stojijo države in ga uporabljajo kot orožje zunanje politike. Tu gre za najznačilnejše ugrabitve letal in talcev ter samomorilske napade. Terorizem je postajal vse nevarnejši in močnejši dejavnik v mednarodni politiki. Države so sicer rade zamižale pred tem problemom, vendar so jih iz omenjenega samozadovoljstva kmalu prebudile številne nezadovoljne etnične, nacionalne, verske in druge skupine, ki so se začele pogosteje zatekati k nasilnim oblikam reševanja svojih problemov in radikalnemu manifestiranju njihove volje. Terorizem predstavlja resno

grožnjo miru in stabilnosti v svetu; hiter razvoj mirnodobne in vojaške tehnologije ter njuna širša dostopnost pa ponujata teroristom nove priložnosti uporabe sredstev za množično uničevanje. (Rizman, 2004, str. 616)

Skozi zgodovino smo spoznali, da je bil ves čas cilj teroristov sprememba nekega političnega sistema oziroma vladanja ter nestrinjanje z mišljenjem voditeljev. Se je pa predvsem v zadnjem času, ko začnemo omenjati novodobni terorizem, spremenila miselnost teroristov. Spoznali so, da s posameznimi dejanji in napadi na voditelje ter državne ustanove ne dosežejo več svojih ciljev, zato so se začeli posluževati asimetričnega načina bojevanja. Ta miselnost je znana po tem, da so cilji napadov teroristov predvsem civilni cilji, pri čemer je značilno veliko število civilnih žrtev. Pri takšnih dejanjih je zelo pomembna tudi medijska odmevnost terorističnega napada, da se z njim vpliva na čim večjo skupino ljudi in v njih povzroči občutek strahu. Nekdaj ostro ločevanje med notranjim in mednarodnim terorizmom, "v katerem sodelujejo državljani več držav in zajema ozemlje in tarče v več kot eni državi," je vse bolj zastarelo, saj postaja značaj terorizma vse bolj mednaroden. (Bebler, 2006, str. 26)

4 11. SEPTEMBER 2001

V ZDA se je 11. septembra 2001 zgodil teroristični napad, ki je povzročil ogromno materialno škodo, številne žrtve ter val strahu po vsem svetu. V samem napadu je bilo ubitih več kot 3.000 civilistov. Strah, ki se je razširil po tem dogodku, je spodbudil mnoge države k uvajanju novih ukrepov za zagotavljanje varnosti, ki pa so dostikrat trčili prav ob človekove pravice. 11. september 2001 pomeni tudi mejnik, ko so zahodne države z ZDA na čelu napovedale vojno proti terorizmu na globalni in regionalni ravni. (Prezelj, 2006)

Teroristični napad 11. septembra 2001 je predvsem napadel zahodne vrednote in simbole, drugotnega pomena pa je bil napad na človeška življenja ter premoženje. Uničeno je bilo premoženje velike vrednosti, povzročena posredna in neposredna psihološka, varnostna in druga škoda. (Network of terrorism, 2001)

Takoj po izvršenem napadu se je pričelo iskanje storilcev. Odgovornost za napade je prevzela teroristična skupina Al Kaida pod vodstvom Osame Bin Ladna. Bin Laden je skupaj s prevzemom odgovornosti za teroristično dejanje svetu posredoval sporočilo, da so napadi odgovor na zunanjo politiko ZDA, ki islama ne obravnava enakopravno (Commission 2002). Al Kaida si je tako prizadevala za ponovni prevzem vpliva v muslimanskih državah, še posebej pa v Savdski Arabiji. Med pomembnejšimi cilji Al Kaide je tudi uničenje Izraela. Vse muslimane želijo združiti eni državi, Salafi. Bin Laden je pozval vse muslimane k sveti vojni proti ZDA in njihovim zavznikom. (Pettifordin & Harding, 2005, str. 76)

Napad 11. septembra 2001 je odprl nove, tudi globalne razsežnost terorizma, ki ima v naših življenjih vse večjo vlogo in vpliv. Peščica posameznikov brez orožja je z enim napadom ohromila svetovno gospodarsko in vojaško velesilo ZDA. Vse do tistega dne so se lahko Američani slepili, da se vse to tiče le drugih, ki živijo v daljnih krajih onkraj morja, in da ne more poseči v njihova življenja, v njihove varne domove. (Fossati, 2005, str. 145–148)

4.1 SPREJEM PROTITERORISTIČNIH UKREPOV

4.1.1 ZDA

Protiteroristična strategija ZDA v boju zoper terorizem temelji na naslednjih elementih (Anžič, 2002, str. 462):

- s teroristi ni pogajanj,
- teroristom je potrebno za njihova dejanja soditi,
- izolacija in izvajanje pritiskov na države podpornice mednarodnega terorizma,
- prek pomoči in sodelovanja prijateljskih držav okrepiti zmožnosti boja proti terorizmu.

V praksi ZDA omenjeno doktrino boja proti terorizmu izvajajo na naslednje načine (Malvesti, 2001):

- politično prepričevanje in diplomatski pritisk, usmerjen proti teroristom in državam, ki podpirajo mednarodni terorizem,
- sprožitev ekonomskih ukrepov (embargo, prepoved uvoza, zmanjšanje investicij),
- neposreden vojaški napad z namenom oslabiliti teroristične organizacije,
- izvedba tajnih operacij (ekonomskih, političnih in vojaških),
- policijski ukrepi in ukrepi pravosodja, ki so sestavljeni iz preiskave, pregona, pridržanja in obsodbe teroristov.

Konkretne protiteroristične ukrepe, s katerim se je ZDA po napadu 11. septembra 2001 odzvala na grožnjo mednarodnega terorizma, lahko razdelimo v varnostne in strateške ukrepe. V skupino varnostnih ukrepov sodijo ukrepi, s katerimi je ZDA poskušala kratkoročno preprečiti ponovitev napadov, sanirati območje napadov, stabilizirati družbeno okolje in dvigniti moralo ter zaupanje v družbene vrednote, in sicer (Kosić, 2006, str. 36):

1. Poostren nadzor meje, pristanišč, letališč, pošte in zraka;
2. Sprejetje zvezne zakonodaje, ki varnostnim in sodnim organom bistveno povečuje pooblastila, večinoma prav na račun človekovih pravic. Oktobra 2001 je bil sprejet USA Patriot Act¹⁵, s katerim je država močno posegla v ustavno zagotovljene pravice ter dodelila državnim organom večja pooblastila nadzora, ljudje so bili v času po napadu v strahu, zato so na povečan nadzor pristali. Sporne določbe zakona so predvsem:
 - zmanjšana restrikcija za pridobitev preiskovalnih nalogov, ki jih izdajajo sodišča,
 - zakon prav tako dovoli državnim organom, da preiskovanja obvestijo o preiskavi šele, ko je le-ta končana in ne prej, kot je bilo prej določeno,
 - dovoljenje za pridržanje nedržavljanov ZDA, osumljenih terorizma, in sicer do 7 dni brez specifične obtožbe, tiste obtožene pa lahko pridržijo za nedoločen čas,
 - razširitev dovoljenja za prisluškovanje telefonskim pogovorom osumljenih teroristov,
 - večja pooblastila za sledenje in spremljanje internetnih povezav.
3. Ustanavljanje civilnodružbenih institucij z namenom zaščite prebivalstva, gospodarstva, energetskih virov itd., vzpostavljanje in aktiviranje varnostnih mehanizmov na ravni zveznih držav in večjih mest.
4. Varnostni ukrepi so vplivali na spremembo v strukturi ameriške vlade, saj so ustanovili:
 - Ministrstvo za domovinsko varnost, ki stremi k uresničevanju funkcij domovinske varnosti, in sicer preprečevanje terorističnih napadov v ZDA, zmanjševanje ranljivosti ZDA pred terorizmom, zmanjšanje škode in pomoč pri obnovi,

¹⁵ USA Patriot Act je zakon, sprejet v Kongresu na podlagi pobude predsednika George W. Busha 27. oktobra 2001.

- Urad za domovinsko varnost, katerega naloga je predvsem usmerjena v koordinacijo izvajanja nacionalne strategije ZDA,
- Svet za domovinsko varnost, ki se ukvarja s koordinacijo vseh institucij, povezanih z domovinsko varnostjo in s pospeševanjem razvoja ter uresničevanjem domovinsko varnostne politike.

Ustanovljena so bila tudi vojaška sodišča, za katere so značilni hitri postopki brez možnosti pritožbe. Kot opravičilo za ustanovitev vojaških sodišč so največkrat navajali nevarnost, kateri bi v primeru javnega civilnega sodstva bili izpostavljeni sodniki in porotniki. (Anžič, 2002, str. 463)

Strateški ukrepi predstavljajo spremembe v vseh varnostnih prvinah nacionalno-varnostnega sistema ZDA. Zapisani so v Strategiji nacionalne varnosti, sprejete septembra 2002, ki obravnava mednarodni terorizem kot največjo grožnjo ameriškim interesom. ZDA so se v okviru te strategije odločile za dve večji spremembi, in sicer za (Raščan, 2005, str. 37):

- strategijo preventivnega delovanja, v okviru katere si ZDA kot edina svetovna velesila prilaščajo monopol nad takšnim napadom, saj bi po njihovem takšna generalizacija preventivnega delovanja privedla do destabilizacije mednarodnega okolja,
- samostojno delovanje ZDA v mednarodnem okolju, kar pomeni predvsem zmanjšanje političnih kompetenc zaveznikom in črno-belo delitev sveta z geslom - če niste z nami, ste proti nam.

Spremembe v varnostni strukturi so vidne tudi na obrambnem področju, na civilno obrambnem področju in na področju notranje varnosti. Povečujejo se pristojnosti obveščevalnim in varnostnim službam, povečuje se medsebojna komunikacija in izmenjava obveščevalnih informacij. Prav tako pa se razvijajo novi sistemi pravočasnega opozarjanja ter razvijanje novih metod pridobivanja obveščevalnih podatkov.

4.1.2 EVROPSKA UNIJA

Države EU so kot odgovor na dogodke, povezane z 11. septembrom 2001, sprejele Akcijski načrt EU za boj proti terorizmu¹⁶, ki je terorizem pripoznal kot realno grožnjo. Usklajeno delovanje držav EU proti terorizmu je postalo ena izmed prioritet EU. Akcijski načrt EU za boj proti terorizmu, ki ga je sprejel Evropski svet 21. septembra 2001, je predvidel številne protiteroristične ukrepe: izboljšanje policijskega in sodnega sodelovanja s posebnim poudarkom na potrebi po Evropskem priporočnem nalogu, seznamu teroristov in terorističnih organizacij, pripravi skupne definicije terorizma in izboljšanju izmenjave informacij. (Prezelj, 2008, str. 18)

¹⁶ Conclusions and Plan of Action of the extraordinary European Council meeting on 21 September 2001, znan kot Akcijski načrt EU za boj proti terorizmu – The EU Action Plan to Combat Terrorism, 2001. Sprejel ga je Evropski svet na izrednem zasedanju 21. septembra 2001.

Leta 2002 sprejet Okvirni sklep Sveta EU o boju proti terorizmu¹⁷ opredeli teroristična kazniva dejanja ter tako oblikuje pravno podlago za pregon teroristov na ozemlju EU. V členih od 1 do 4 opredeljuje kazniva dejanja, in sicer samo teroristično dejanje¹⁸, teroristično dejanje v povezavi s teroristično skupino¹⁹, kaznivo dejanje povezano s terorističnimi dejavnostmi²⁰, in tudi spodbujanje oz. pomoč ali podporo ter poskus terorističnega dejanja.²¹

Teroristični napad 11. marca 2004 v Madridu je v napadu na vlake na treh železniških postajah v Madridu terjal življenja 191 ljudi in nekaj tisoč ranjenih. Evropski svet je takoj sprejel vrsto ukrepov: Deklaracijo Evropskega sveta o boju proti terorizmu z dne 25. marca 2004 (v nadaljevanju: Deklaracija 2004) ter revidiran Akcijski načrt EU za boj proti terorizmu (v nadaljevanju: Akcijski načrt 2004), katerega osnova je delovni dokument Komisije z naslovom Pregled protiterorističnih ukrepov: Prispevek služb Komisije. Evropski

¹⁷ Okvirni sklep Sveta EU o boju proti terorizmu (2002/475/PNZ) – Council Framework Decision on Combating Terrorism of 13 June 2002 (2002/475/JHA). Sprejel ga je Svet EU 13. junija 2002 v Luksemburgu.

¹⁸ 1. člen Okvirnega sklepa Sveta EU o boju proti terorizmu (2002/475/PNZ), ki lahko zaradi svojega značaja ali vsebine hudo škodujejo državi ali mednarodni organizaciji, kadar so storjena z namenom, da bi resno zastraševala prebivalstvo, nezakonito izsiljevala vlado ali mednarodno organizacijo, da izvede ali opusti kakršnokoli dejanje, ali da bi resno rušila ali uničevala temeljne politične, ustavne, gospodarske ali socialne strukture države ali mednarodne organizacije in kot teroristična kazniva dejanja označuje:

- a) napadi na človekovo življenje, ki lahko povzročijo smrt;
- b) napadi na fizično integriteto človeka;
- c) ugrabitev ali zajetje talcev;
- d) znatno uničevanje vladnih ali javnih objektov, transportnega sistema, infrastrukture, vključno z informacijskim sistemom, pričvrščenih ploščadi, ki se nahajajo na epikontinentalnem pasu, javnega kraja ali zasebne lastnine, ki lahko ogrozi človekovo življenje ali povzroči večjo gospodarsko izgubo;
- e) ugrabitev letal, ladij ali drugih sredstev javnega ali tovornega transporta;
- f) proizvodnja, posedovanje, nakup, prevoz, dobava ali uporaba orožja, razstreliv ali jedrskega, biološkega ali kemičnega orožja, kot tudi raziskave in razvijanje biološkega in kemičnega orožja;
- g) spuščanje nevarnih snovi ali povzročanje požarov, poplav ali eksplozij, ki lahko ogrozijo človekovo življenje;
- h) motnje ali prekinitev oskrbe z vodo, elektriko ali drugimi osnovnimi naravnimi viri, ki lahko ogrozijo človekovo življenje;
- i) grožnja, da se bo izvršilo katero od dejanj, naštetih v točkah (a) do (h).

¹⁹ V 2. členu je opredeljen pojem "teroristična skupina", in sicer kot strukturirana skupina več kot dveh oseb, ki se ustanovi za določen čas in usklajeno izvaja teroristična kazniva dejanja. Pojem "strukturirana skupina" pa pomeni skupino, ki ni sestavljena zgolj naključno za takojšnjo izvršitev kaznivega dejanja in ki nima nujno uradno določenih vlog svojih članov, kontinuitete članstva oziroma razvite strukture. (2. člen Okvirnega sklepa Sveta EU o boju proti terorizmu (2002/475/PNZ))

²⁰ V 3. členu (Okvirni sklep Sveta EU o boju proti terorizmu (2002/475/PNZ) se opredeljuje tudi kazniva dejanja, kot so velika tatvina, izsiljevanje in izdelava lažnih osebnih dokumentov, kot kazniva dejanja v povezavi s terorizmom, če se ali izvrši ali uporabi v dejanjih, naštetih v 1. členu Okvirnega sklepa Sveta EU o boju proti terorizmu (2002/475/PNZ).

²¹ Enako kot samo teroristično dejanje se obravnava tudi spodbujanje k dejanju, pomoč, odpora ali poskus izvršitve terorističnega dejanja, opredeljenega v Okvirnem sklepu Sveta EU o boju proti terorizmu (2002/475/PNZ).

svet tudi opredeli ključna prednostna vprašanja, ki jih je potrebno obravnavati pred koncem leta 2004: preprečevanje in obvladovanje posledic terorističnih napadov, varovanje kritične infrastrukture in financiranje terorizma. (EK, 2004)

Evropski svet je v Deklaraciji 2004 opredelil sledečih sedem strateških ciljev na področju Akcijskega načrta 2004 (Svet EU, 2004):

1. Poglobitev mednarodnega soglasja in krepitev mednarodnih prizadevanj za boj proti terorizmu.
2. Zmanjšanje dostopa teroristov do finančnih in gospodarskih virov.
3. Povečanje zmogljivosti znotraj organov EU in držav članic za odkrivanje, preiskovanje in pregon teroristov ter preprečevanje terorističnih napadov.
4. Zaščito varnosti mednarodnega prevoza in zagotavljanje učinkovitega sistema mejne kontrole.
5. Povečanje sposobnosti Evropske unije in držav članic glede odpravljanja posledic terorističnega napada.
6. Ustrezno obravnavanje dejavnikov, ki prispevajo k podpori terorizma in k novačenju le-tega.
7. EU mora ponuditi pomoč državam, ki same nimajo dovolj razvitih mehanizmov za preprečevanje in boj proti terorizmu.

Teh sedem strateških ciljev naj bi dosegli z okoli 150 protiterorističnimi ukrepi med katerimi so taki, ki imajo predvidene roke za izvršitev, in tudi takšni, ki teh rokov nimajo. Opredeljeni so tudi nosilci teh dejavnosti. (Svet EU, 2004)

Sedem eksplozij v londonski podzemni železnici julija 2005 je podlaga za sprejetje Strategije EU za boj proti terorizmu (v nadaljevanju: Strategija 2005), ki vzpostavlja štiri stebre za boj proti terorizmu, in sicer za preprečevanje, zaščito, pregon in odzivanje na mednarodno teroristično grožnjo. Strategija 2005 opredeli terorizem kot grožnjo vsem državam in narodom, ki z napadanjem nedolžnih ljudi ogroža varnost, vrednote ter pravice in svoboščine posameznikov. Terorizem je kaznivo dejanje in ni pod nobenim pogojem upravičen. Strategija 2005 za zmanjšanje grožnje terorizma in ranljivosti za napad zahteva delo na nacionalni, evropski in mednarodni ravni. Strategija sicer nadaljuje z načrti, ki so bili določeni na Evropskem svetu marca 2004, dodatno pa določa sledeče cilje: preprečitev novačenja k terorizmu; boljša zaščita morebitne tarče; pregon in preiskovanje članov obstoječe mreže in izboljšanje sposobnosti glede odzivanja na posledice terorističnih napadov. Za boj proti terorizmu so prvenstveno odgovorne same države članice, medtem ko EU lahko doda vrednost predvsem s krepitvijo nacionalnih sposobnosti (z uporabo najboljših praks in izmenjavo znanja ter izkušenj), s spodbujanjem evropskega sodelovanja (gre za sodelovanje za varno izmenjavo informacij med državami članicami in institucijami), z razvojem kolektivne zmogljivosti (zagotavljanje zmogljivosti na ravni EU, da bi razumeli in zagotovili enoten politični odziv na teroristične grožnje in

najbolje izkoristili organe EU ter Europol, Eurojust in Frontex) ter s pospeševanjem mednarodnega partnerstva (s sodelovanjem z drugimi zunaj EU – z Združenimi narodi in drugimi mednarodnimi organizacijami ter ključnimi tretjimi državami za poglobitev mednarodnega soglasja, povečanje zmogljivosti in krepitev sodelovanja v boju proti terorizmu). (Svet EU, 2005)

Evropski svet je decembra 2003 sprejel evropsko varnostno strategijo²². Z njo se na nivoju EU prvič določijo načela in postavijo jasni cilji za uveljavljanje varnostnih interesov EU. Kot vzroki za potencialno grožnjo EU so bili v strategiji identificirani sledeči dejavniki: ekstremna revščina, boj za naravne vire in nedelujoči politični sistem. Strategija tako med ključne varnostne grožnje postavlja terorizem, širjenje orožja za množično uničevanje, regionalne konflikte, nedelovanje države in organizirani kriminal. EU si je za ohranitev varnosti in uveljavljanje svojih vrednot zastavila tri strateške cilje:

- Obravnavanje groženj: Za spopadanje s terorizmom so nujna obveščevalna, policijska, pravosodna, vojaška in druga sredstva. V nedelujočih državah so morda potrebni vojaški instrumenti za vzpostavitev reda in humanitarna pomoč za odpravo posledic neposrednih kriznih razmer.
- Krepitev varnosti v naši okolici.
- Mednarodni red, ki sloni na učinkovitem večstranskem sistemu.

Decembra 2003 je bilo sprejeto poročilo o izvajanju evropske varnostne strategije (Svet EU, 2003), ki glede naslavljanja varnostne grožnje terorizma podaja ugotovitve, da le-ta še vedno močno ogroža Evropo in tudi svet. Od leta 2003 je EU z novimi ukrepi v EU (v okviru haaškega programa iz leta 2004) in novo strategijo za zunanjo dimenzijo na področju pravosodja in notranjih zadev, sprejeto leta 2005, dosegla napredek. Predvsem v lažjem izvajanju čezmejnih preiskav in usklajevanja pregona. Strategija EU za boj proti terorizmu²³ vsebuje štiriplasten pristop: preprečevanje radikalizacije in novačenja ter razlogov zanje, zaščito morebitnih tarč, pregon teroristov in odziv na napad. Med pomembnimi premiki v boju proti terorizmu je tudi imenovanje koordinatorja EU za boj proti terorizmu²⁴ pomemben pozitiven premik na evropski ravni. V EU smo storili veliko, da bi našo družbo zaščitili pred terorizmom. Strategija pa napotuje na še tesnejše usklajevanje mehanizmov za odziv na večje teroristične napade, zlasti v primeru uporabe

²² Decembra 2003 je bila sprejeta strategija z naslovom »Varna Evropa v boljšem svetu«.

²³ Sprejeta je bila 30. novembra 2005 v Bruslju in je določala štiri osi dejavnosti: za preprečevanje, zaščito, pregon in odzivanje.

²⁴ Koordinator EU za boj proti terorizmu je bil imenovan s strani Sveta EU takoj po madridskem napadu 2004. Koordinator je pristojen za: usklajevanje dela Sveta na področju boja proti terorizmu, priprava priporočila o politikah in predlaganje prednostnih področij ukrepanja na podlagi analiz tveganja in poročil, ki jih pripravi Center EU za analizo obveščevalnih podatkov in Europol, pozorno spremljanje izvajanja strategije EU za boj proti terorizmu, ohranjanje pregleda nad vsemi instrumenti, ki so na voljo EU, poročanje Svetu in učinkovito izvajanje sklepov Sveta, usklajevanje z ustreznimi pripravljalnimi telesi Sveta, Komisije ter izmenjavo informacij z njimi o svojih dejavnostih, zagotavljanje, da ima EU dejavno vlogo v boju proti terorizmu, boljšo komunikacijo na tem področju med EU in tretjimi državami. (Svet EU, 2016)

kemičnih, radioloških, jedrskih ali bioloških snovi, na podlagi veljavnih določb, kot so ureditev EU za nujno in krizno usklajevanje ter mehanizem civilne zaščite. Še naprej si je treba prizadevati tudi za preprečevanje financiranja terorizma, hkrati z učinkovito in celovito politiko EU za izmenjavo informacij, ob ustreznem upoštevanju varstva osebnih podatkov. Tu so tudi opozorila o ukrepanju proti radikalizaciji in novačenju z zatiranjem ekstremistične ideologije in odpravljanjem diskriminacije. Medkulturni dialog v forumih, kot je zavezništvo civilizacij, ima pomembno vlogo. (Svet EU, 2005)

Uveljavitev Lizbonske pogodbe decembra 2009 spremeni tudi temeljni pogodbi – Pogodbo o Evropski uniji in Pogodbo o ustanovitvi Evropske skupnosti, ki se tudi preimenuje v Pogodbo o delovanju Evropske unije (PDEU). Uveljavitev Lizbonske pogodbe tudi odpravlja tristebno strukturo EU, s tem pa tudi strogo ločevanje med posameznimi organi in agencijami EU. Čeprav z njo države članice pritrjujejo, da problematike organiziranega kriminala, terorizma ter ostalih vidikov varnosti ni več možno ločevati, pa se skupna zunanja in varnostna politika (SZVP) še naprej ureja s posebnimi pravili in postopki. (Sodišče Evropskih skupnosti, 2009)

Z uveljavitvijo Lizbonske pogodbe ima EU na voljo več virov za spodbujanje policijskega sodelovanja, nad katerim zdaj prav tako velja okrepljen parlamentarni nadzor. Glavno orodje za sodelovanje je Evropski policijski urad (Europol), ki je osrednji del širše evropske ureditve na področju notranje varnosti. Sodelovanje in politike so še zmeraj v fazi razvoja, pozornost pa se posveča predvsem bolj učinkovitemu boju proti grožnjam celotni EU in kriminalu. Evropski parlament pa pri tem dosledno upošteva temeljne pravice in pravila o varstvu podatkov. (Evropski parlament, 2016)

Posebej pomemben v boju proti terorizmu je Europol, ki natančno analizira informacije držav članic in drugih mednarodnih partnerjev. Tudi v okviru Europa je bila ustanovljena posebna skupina protiterorističnih strokovnjakov. Sodelovanje med Europolom in ZDA pa je okronal še dogovor o prenosu osebnih informacij. Združene države Amerike in Evropska unija sta že kmalu po napadih 11. septembra 2001 ustanovili kontaktne točke med ameriški agencijami, Europolom ter Eurojustom. Amerika je v Washingtonu že sprejela predstavnike Europa, ameriški agenti so obiskali Evropo. Sodelovanje je kmalu obrodilo prve sadove: identificirali so določene teroriste in teroristične organizacije, ki delujejo v Evropi, ter uspeli zamrzniti sredstva financiranja teh skupin. (Europol, 2011)

4.2 ČLOVEKOVE PRAVICE IN PROBLEM SPREJETIH UKREPOV

11. september 2001 je imel za posledico veliko več kot "le" teroristični napad na civilne objekte, simbole gospodarske moči in civiliste. Večina držav je takoj po tem napadu sprejela vrsto ukrepov, kot so strategije, akcijski načrti, pa tudi sporazumi o medsebojnem delovanju in sodelovanju. EU je sprejela vrsto med seboj zelo različnih ukrepov, ki so posegli na področja, kot so: migracijska politika, nuklearna industrija, telekomunikacije, policijsko in varnostno sodelovanja, kazenskopravno področje. Sama obravnava terorizma

je zelo delikatna, saj je potrebno imeti v uvidu, da če se ga pojmuje kot obliko vojne, ima izrazito negativne posledice – za teroriste in njegove podpornike v obliki povračilnih ukrepov; za prebivalstvo, ki aktivno sodeluje v boju proti terorizmu, pa v obliki omejevanja človekovih pravic. (Kuzmanić, 2002, str. 136)

Nekateri protiteroristični ukrepi, ki so jih sprejele ZDA, so zelo sporni z vidika demokratične in pravne države ter tudi z vidika človekovih pravic in temeljnih svoboščin. Govorimo o ukrepih, katere ZDA kot največja zagovornica demokracije in človekovih pravic ne bi smela dopustiti oziroma jih ne bi smela tako nepremišljeno sprejeti in izvajati. Močno je upadla podpora takšnemu pristopu boja proti terorizmu tako s strani držav po svetu kot tudi s strani lastnih državljanov, kajti ti so sprva podpirali državne ukrepe in vojno proti terorizmu, ker so po napadu 11. septembra 2001 bili v strahu in želji po maščevanju. Kmalu pa so ugotovili, da tak način boja proti terorizmu ni primeren, saj vojna vodi v še večje število žrtev. Prav tako tudi ne zagotavlja varnosti, saj so ljudje še v večjem strahu, kar vsekakor bolj ustreza teroristom in dosegu njihovega cilja.

Ukrepe, ki so najbolj ostro posegli v omejitve nekaterih človekovih pravic, so sprejeli v sicer demokratičnih državah, zagovornicah človekovih pravic. Število sprejetih ukrepov je bilo zelo veliko, sami ukrepi pa se med državami tudi močno razlikujejo, čeprav imajo za skupno lastnost skrb za varnost državljanov. Druga skupna lastnost, ki jo je možno pripisati tem ukrepom, pa je omejevanje posameznih pravic, kot sta pravica do zasebnosti in pravica do svobode, in sicer z namenom povečanja pravice do varnosti. Pravica do varnosti in pravica do zasebnosti se tako v luči protiterorističnih ukrepov medsebojno izključujeta. (Hagan, 1997)

4.3 ARABSKA POMLAD

Arabska pomlad imenujemo revolucionarni val demonstracij in protestov, ki se pojavljajo v arabskem svetu. Ta val se je pričel 18. decembra 2010 v Tuniziji in precej hitro zajel številne države arabskega sveta. Gre torej za precej nov pojav, katerega rezultati se šele kažejo. Arabska pomlad je rezultat upora številnih, ki so se za spoštovanje človekovega dostojanstva v lastnih deželah borili več kot dvajset let, proti raznim oblikam diktatorskih režimov. Ni slučaj, da so največje proteste ljudje najprej uprizorili v Tuniziji in Egiptu, ki imata med arabskimi državami najnižjo stopnjo nepismenih. (Arab Spring, 2012)

Kot začetek arabske pomladi je označen samosežig mladega, 26 let starega Mohameda Bouazizija, ki se je 17. decembra 2010 v znamenje protesta in obupa nad razmerami v Tuniziji zažgal. Bil je mlad, univerzitetno izobražen moški, ki kljub diplomi ni uspel najti službe in se je preživljal kot prodajalec zelenjave. Ker je Bouazizi čez nekaj dni za posledicami opeklin umrl, je njegova smrt po vsej Tuniziji na ulice pognala na tisoče ljudi, ki so zahtevali reforme ter odhod predsednika države Zina el Abidina Ben Alija. Razlog za samosežig, ki je sprožil oziroma bil povod za začetek arabske pomladi, so bile slabe življenjske razmere v arabskem svetu. Do večjih revolucij je prišlo v Tuniziji, Egiptu, Libiji

in Jemnu. Civilne vstaje so se zgodile v Bahrajnu in Siriji. Do večjih protestov je prišlo v Alžiriji, Iraku, Jordaniji, Kuvajtu in Maroku. Do manjših spopadov je prišlo v Libanonu, Mavretaniji, Omanu, Savdski Arabiji, Sudanu in Zahodni Sahari, pa tudi na mejah Izraela. (Arab Spring, 2012)

Arabska pomlad je vsekakor postavila na glavo domneve o tem, da vlada v tem delu sveta vsesplošna potrpežljivost. Začelo se je novo poglavje. Vendar ne smemo nikoli precenjevati sposobnosti novih vlad pri odpravljanju starih problemov – ali podcenjevati iznajdljivosti in krutosti starih režimov. (Bremmer, 2011)

V zadnjih desetletjih je v prizadetih državah narasel življenjski standard, narasla je stopnja pismenosti, povečala se je dostopnost do visokega šolstva itd. Vse to je privedlo do višjega standarda in višjega indeksa človeškega razvoja. Zdrava pamet mladih, naraščajoče želje in pomanjkanje vladnih reform so bili dejavniki, ki so prispevali k protestom. (Arab Spring, 2012)

Po desetletjih poniževanj in zatiranja, življenja brez človekovih in državljanskih pravic, po dolgi dobi tihega nezadovoljstva zaradi pomanjkanja bolnišnic in šol ter obilja revščine in nepismenosti so Arabci končno prišli do spoznanja o temeljni pravici: ljudstvo lahko izbere ali zamenja vladarje! Cilj arabske pomladi je bil torej doseči boljše življenjske razmere, ki jim jih trenutna oblast ni zagotavljala. Ljudje so šli na ulice in zahtevali popolne družbene spremembe. Volja ljudstva si je prizadevala oblikovati nekaj drugega, nekaj boljšega od tega, kar trenutno imajo. (Debeljak, 2011)

Obstoječa diktatura ali absolutna monarhija, kršitev človekovih pravic, korupcija, upad gospodarstva oz. slabe gospodarske in ekonomske razmere, visoka brezposelnost, skrajna revščina, številni drugi demografski strukturni dejavniki, kot je npr. velik odstotek izobraženih mladih ljudi, so glavni dejavniki, ki so pripeljali do protestov. Namen oziroma cilj protestov pa je bil doseči politične, ekonomske, gospodarske in druge reforme, ki bodo prinesle boljše življenje za ljudstvo v deželah arabske pomladi. (Arab Spring, 2012)

4.4 SIRIJA IN PRIČETEK DRŽAVLJANSKE VOJNE

Državljansko vojno lahko označimo kot politično organiziran, trajno obsežen in fizično nasilen konflikt, kateri se pojavi v državi med večjo skupino nezadovoljnih državljanov nad monopolnim ravnanjem oblasti v državi. V mislih imamo predvsem monopol nad uporabo fizične sile oziroma dalj trajajoče notranje politično nasilje. Državljanska vojna se navadno najprej prične z nezadovoljstvom manjše skupine ljudi, katera se nato postopoma številčno krepí in povečuje. Za dosego njihovih ciljev oziroma sprememb pa mora obstajati realna možnost. Nasprotniki državne oblasti tako lahko podajo zahtevo po odcepitvi določenega dela države od prvotnega ozemlja ali zgolj za politično zamenjavo oblasti v državi. V času državljanske vojne je v državi občutno slabše varnostno stanje, kar zmanjšuje zagotavljanje varnosti ljudi in premoženja, motena je oskrba nekaterih

osnovnih socialnih storitev, kot sta zdravstveno varstvo in izobraževanje. Državlјanska vojna tako prinaša le smrt, poškodbe, bolezni in bedo. (Gerovitz & Kriger, 2013, str. 4)

Sirija ali Sirska arabska republika je ena izmed večjih držav na Bližnjem vzhodu. Njen zahodni del se nahaja ob Sredozemskem morju, medtem ko je preostali del večinoma puščavski. Sirska pokrajina je obdana z gorami in prelepimi oazami, skozi Sirsko puščavo teče reka Evfrat. Je ena od držav, ki velja za zibelko civilizacije, njeni največji mesti Alep in Damask pa sta eni izmed najstarejših poseljenih mest na svetu. Ker je bila Sirije najprej rimska provinca, prebivalstvo pa je bilo večinoma krščansko, je mogoče tam najti še zelo dobro ohranjene rimske ruševine dvorcev, ki so jih za seboj pustil križarji. (Encyclopaedia Britannica, 2013a)

Sirija je ena izmed držav, v katerih se število prebivalcev najhitreje povečuje. Večinsko prebivalstvo v državi so Arabci, 89 %. Preostali del 11 % pa predstavljajo Kurdi, Armenci, Čerkezi, Turkmeni in Asirci. V zahodnem delu države, ki meji na Sredozemsko morje, se nahajajo večja mesta, kot so Alep, Damask, Homs in Laktija. Zahodni del je gosto poseljen, medtem ko je preostali puščavski del, kjer prebiva le 5 % celotne populacije, zelo redko poseljen. Njeni prebivalci so po veroizpovedi večinoma muslimani, in sicer suniti (74 %) in šiiti (15 %) ter kristjani (9 %). (Krušič, 1992, str. 34)

Sirijo so leta 636 izpod Vzhodnorimskega in kasneje Bizantinskega cesarstva osvojili Arabci, ki so v državo prinesli arabski jezik ter islam, kateri je počasi izpodrinil krščanstvo. Leta 1516 je Sirija postala del Otomanskega cesarstva pod vodstvom turškega sultana Selima. Sirci ter drugi Arabci so v času 1. svetovne vojen podpirali Veliko Britanijo v borbi proti Turkom, ker jim je le-ta obljubljala neodvisnost. Ko se je vojna končala, so Arabci prevzeli državo ter razglasili neodvisno državo Sirijo. Kljub vsemu so si evropske velesile turška ozemlja že leta 1916 razdelile. Območje Sirije je bilo razdeljeno na ozemlja, ki so pripadala in bila pod upravo Velike Britanije in Francije. Sirija je postala neodvisna šele v letu 1946, ko je državo zapustila francoska vojska. (Natek & Natek, 1999, str. 339)

Ko je Izrael leta 1948 razglasil neodvisnost, se je Sirija takoj znašla z njimi v vojni. Zaradi tega se je v državi močno zaostрила politična in gospodarska kriza. Po neuspeli združitvi z Egiptom je leta 1963 v Siriji po državnem udaru na oblast prišla stranka Baas, ki je takoj nacionalizirala rudnike, industrijo in po sovjetskem modelu uvedla agrarne reforme. Leta 1970 pa je z državnim udarom oblast prevzel Hafez al Asad. Z njegovo ustanovljeno koalicijo Napredne fronte s stranko Baas na čelu mu je uspelo stabilizirati politične razmere, zmanjšati odvisnost od Sovjetske zveze in njenih zaveznic ter vnovič dovoliti zasebni kapital. Hafez al Asad in njegova družina pripada šiitom²⁵ (nasprotniki so suniti²⁶),

²⁵ Šiitska manjšina katerih ime pomeni »Alijevi privrženci«, se je razvila nekje med Mohamedovo smrtjo in letom 650, sila pomemben dogodek pa je tudi umor Alijevega sina leta 680. Ali je bil Mohamedov bratranec in četrti voditelj islamskega kalifata. A za šiite je bil Ali edini upravičeni prerokov naslednik, ki naj bi ga Mohamed

ki se nato delijo naprej še v manjšo skupino alavitov²⁷. V muslimanskem svetu smatrajo alavite kot nekakšne odpadnike. Oktobra 1973 se je Sirija pridružila arabskim državam v tretji vojni proti Izraelu, vendar si ji ni uspelo izbojevat Golanskega višavja. Leta 1976 se je zapletla v Libanonsko državljansko vojno, saj je še danes velik del libanonskega ozemlja pod sirsko zasedbo. Med zalivsko vojno 1991 se je Sirija pridružila protiiraški koaliciji in s tem precej izboljšala odnose z zahodnimi državami. S Turčijo ima napete odnose, ker podpira gverilce Kurdske delavske stranke. (Natek & Natek, 1999, str. 340)

Sirskemu prebivalstvu je desetletja vlada strog avtorski režim družine Hafez al Asada. Čeprav je bila Sirija v preteklosti pojem stabilne države, je sedaj doživela začetek vstaje proti drugemu največjemu tiranu na Bližnjem vzhodu (prvi je bil Sadam Husein) Bašar al Asadu, nasledniku Hafez al Asadfa. Ljudje si že dolgo želijo novih reform in sprememb. Ko pa so izrazili željo po spremembah, jih je režim Bašarja al Asada takoj udaril po njih z močno silo. Ogenj revolucije je zanetila majhna nedolžna demonstracija 15. marca 2011 v pokrajini Dara na jugu Sirije. Skupina 14 let starih mladeničev je prepevala vstajniške pesmi egiptovskih demonstrantov in na zidove svoje šole zapisala: "Ljudje si želijo strmoglavljenje režima". Bašar al Asad je mladeniče dal takoj zapreti v ječo, kjer so jih kruto mučili in pretepali. Hkrati je prišlo v glavnem mestu Sirije Damasku do dveh protestov z zahtevo po izpustitvi političnih zapornikov, kar je posledično sprožilo nove proteste po vsej Siriji. Vendar za razliko od ostalih arabskih vstaj aktivisti Facebooka in Twitterja niso uspeli zbrati dovolj protestnikov na ulicah sirskih mest. Sirski varnostni organi so začeli streljati na demonstrante, ko so le-ti zažgali sedež vladajoče stranke in rušili spomenik Hafeza al Asada. Sirsko ljudstvo je tako po desetletjih strahovlade sprostilo svoje nezadovoljstvo in zahtevalo spremembe. (Božič, 2012)

Vstaja sirskega prebivalstva se je začela podobno kot v vrsti drugih arabskih držav. Šlo je za željo prebivalstva po spremembah, svobodi, dostojanstvu, blaginji. Vstali so Sirci iz vseh delov države ter iz različnih etničnih in verskih skupin. Sirski režim tega ni mogel dojeti, poleg tega si takšne vstaje ni mogel privoščiti. Namesto reform, ki so jih ljudje zahtevali, se je sirski predsednik odločil, da vstajo militarizira. To je pomenilo državljansko vojno, saj sta se obe strani, tako ljudstvo kot sirski režim, pripravljene boriti do konca.

osebno določil. Medtem ko so sunitiski verski voditelji lahko vsi muslimani, ki imajo prave kvalifikacije, mora šiitski voditelj izvirati iz Mohamedove družine. Šiiti svoje voditelje vidijo kot nezmotljive inkarnacije Alaha in najboljše interprete Korana. Njihov prerok je že bil na svetu in trenutno deluje skozi verske voditelje, ob koncu sveta pa se bo znova vrnil.

²⁶ Suniti so tradicionalna ločina, ki prevladuje v večini muslimanskih držav in ni razdeljena na manjše sekte (pozna pa štiri smeri). Religija je vzniknila leta 632, ko je umrl Mohamed, teologija pa se je razvila predvsem v 10. stoletju. Po njihovem mnenju Mohamed ni določil naslednika, a edini pravi naslednik je le Abu Bakr, oče Mohamedove najljubše žene, ki so ga izvolili v Medini. Verski voditelji so imami, čisto navadni ljudje, odrešenika pa še čakajo. Koran je sicer glavni zakonik, a veto ima večinski dogovor skupnosti (ijma).

²⁷ Alaviti so gorsko ljudstvo ob sredozemski obali. So pripadniki posebne šiitske veje islama, sestavljajo pa okoli 12 odstotkov prebivalstva v okoli 22-milijonski Siriji. V rokah imajo vojaško in politično oblast. Prvi sirski predsednik Hafez al Asad in sedaj njegov sin Bašar al Asad sta pripadnika alavitov.

Vojska pod režimom Bašarja al Asada še vedno nadaljuje nasilje nad svojim prebivalstvom. Krvavi boji potekajo že dlje časa in so do sedaj po podatkih tujih medijev zahtevali 41.000 žrtev. Več kot 10.000 civilistov je zapustilo Sirijo in zbežalo v sosednje države, največ pa v sosednjo Turčijo. Sirska vojska ukrepa proti vsakršnemu poskusu pobega ljudi, ki želijo pobegniti pred nasiljem. Preko meja ne beži le prebivalstvo, ampak tudi mnogo sirskih vojakov, ki so dezertirali iz vojske. (Politikis, 2012)

"Dogajanje v Siriji spominja na dogajanje med letoma 1992 in 1995 v Bosni in Hercegovini," so bile besede ene izmed glavnih urednic na področju varovanja človekovih pravic v Organizaciji združenih narodov Navi Pillay. Pozvala je svetovne sile k takojšnemu posredovanju in prenehanju prelivanja krvi v sirskih mestih. Ni dolgo tega, ko se je zgodil genocid v Srebrenici julija 1995, ki je bil najhujši pokol ljudi po 2. svetovni vojni na ozemlju Evrope. Sirija je na dobri poti, da se ji zgodi kaj podobnega. Po mnenju mnogih analitikov in strokovnjakov so se v Siriji prav gotovo v času državljanske vojne zgodili zločini proti človeštvu. Eden izmed takšnih je uporaba težkega orožja proti upornikom v mestih Alep in Homs. Prav tako je neopravičljivo, da protivladne sile za boj uporabljajo velike bombe in bombe v obliki naftnih sodov, ki poleg vojaških tarč pobijajo še nedolžne civiliste. Zraven orožja sirski režim izvaja še druge grozote, kot so mučenje ljudi, vohunjenje, posiljevanje žensk. (Božič, 2012)

Ker je al Asad pripadnik posebne šiitske veje islama, so v državljanski vojni na območju Sirije, alaviti na strani njegovega režima. Prav tako kristjani, prebivajoči na območju Sirije, v tem spopadu, ki vse bolj temelji na verskem značaju, zaradi strahu glede popolne islamizacije Sirije podpirajo predsednika al Asada. (Gurcan, 2012)

Pri upornikih, ki so se pričeli oboroževati, nastajajo problemi, ker so le-ti neenotno sestavljeni ne glede na to, da so pripadniki sunitov. Veliko njih je pristalo pod okriljem FSA skupine, ki je bila ustanovljena junija 2011. V njej se nahajajo predvsem nekdanji pripadniki državne vojske, ki so odločno zavračali ubijanje protestnikov. Prav tako so se pričeli vojaško organizirati Kurdi, ki se nahajajo na severnih območjih Sirije. Džihadisti v Siriji predstavljajo ene izmed bolj problematičnih upornikov. Tu mislimo predvsem na skrajno islamsko milico al Nusra, ki po svetu išče ter novači mlade džihadiste za sveto vojno proti nevernikom. Na bojiščih med drugim ne napadajo samo vojske Bašarja al Asada, temveč tudi pripadnike ostalih opozicijskih strank. (Tonin, 2013)

Arabska liga je novembra leta 2011 od Sirije zahtevala, da tam prenehajo vojaške operacije, ki se izvršujejo tudi nad civilnim prebivalstvom. Predsednik Bašar al Asad pa se za pozive lige ni zmenil, temveč je celo okrepil napade. Zaradi tega je Arabska liga Siriji suspendirala njeno članstvo. Uvedli so ekonomske sankcije ter zamrznili njeno imetje v državah Arabske lige. Prav tako je bila s strani Arabske lige v letu 2012 zaprosena pomoč ZN za podporo pri zahtevi rešitve krize in odstopu predsednika Bašar al Asada. (Infoplease, 2015)

EU je od marca 2011 dalje sprejela številne sankcije proti režimu predsednika Bašar al Asada, vključujejo zamrznitev premoženja, prepovedi potovanj, embargo na opremo, ki se lahko uporablja za notranjo represijo ali nadzor komunikacij, in omejitve za uvoz sirske nafte in izvoz naftnih proizvodov. Ti ukrepi so nato bili aktualni vse do začetka leta 2013, ko se je EU v aprilu 2013 odločila ublažiti omejitve. Razlog je bil predvsem omogočanje uvoza sirske surove nafte od opozicijskih sil z namenom krepitve njihovega finančnega stanja. Prav tako so v letu 2013 tekom naslednjih mesecev sprostili ostale zamrznitve z namenom ustanovitve gospodarsko-ekonomskih vezi in s tem pomagati uporniškim silam na osvobojenih območjih. Med drugim je na pobudo Velike Britanije in Francije iztekel rok na embarga prodaje orožja, ki je bil v veljavi od maja 2011. (Laub, 2013)

EU je v Resoluciji 2011/2880 RSP ostro obsodila grobo nasilje proti mirnim protestnikom ter sistematično preganjanje prodemokratskih aktivistov, zagovornikov človekovih pravic in novinarjev. Izraža globoko zaskrbljenost nad hudimi kršitvami človekovih pravic, ki so jih zagrešile sirske oblasti, vključno z množičnimi aretacijami, zunajsodnimi usmrčitvami, samovoljnim pridržanjem, prisilnimi izginotji, mučenjem in slabim ravnanjem z zaporniki. Predsednika Bašarja al Asada in njegov režim poziva, naj odstopita z oblasti in s tem Siriji omogočita takojšnjo mirno in demokratično tranzicijo. Tudi v prihodnosti bodo potrebna močna prizadevanja, da bi ZN z odločnim ukrepanjem povečali mednarodni pritisk ter ponovni poziv članicam VS ZN, predvsem Rusiji in Kitajski, da ne zavrnejo resolucije, v kateri bi obsodile uporabo smrtonosne sile, h kateri se zateka sirski režim, ter zahtevali, da se le-ta konča. V nasprotnem primeru pa naj se uvedejo sankcije, podprte s sklepom Sveta s 14. septembra in 1. decembra 2011, da bodo proti sirskega režimu sprejete dodatne sankcije. EU mora biti pripravljena sprejeti dodatne ukrepe, da bi pomagala sirskega ljudstvu, ki si na miren način prizadeva za demokratično prihodnost. Lige arabskih držav si prizadevajo, da bi prekinile nasilje in spodbudile politično rešitev v Siriji ter na njeno območje poslala opazovalno misijo, ki bo zagotovila varstvo civilnega prebivalstva. (Evropski parlament, 2012)

ZN in Arabska liga sta v Sirijo v poslali svojega posebnega predstavnika Kofija Annana. Po diplomatski poti naj bi poskušal doseči sporazum med nasprotujočimi se stranema. Kofi Annan je tako v Damasku predstavil mirovni načrt²⁸. V njem se je pozivalo k ustavitvi

²⁸ Mirovni načrt je vseboval naslednje pomembne točke:

1. Zaveza za sodelovanje sirskega vodstva z odposlancem pri politično legitimnem reševanju težav in skrbi za sirskega ljudstvo.
2. Ustaviti je potrebno oboroženo nasilje in spopade v vseh oblikah ter doseči učinkovit nadzor Združenih narodov pri zaščiti civilistov in stabilizaciji države.
3. Pravočasno zagotoviti humanitarno pomoč na vseh področjih, ki so bili prizadeti s spopadi, vsakodnevni dvourni humanitarni premor glede dostave pomoči.
4. Izpustiti vse samovoljno pridržane osebe.
5. Zagotoviti svobodo gibanja po vsej državi, za novinarje in nediskriminatorno vizumsko politiko zanje.

nasilja, prekinitvi ognja zaradi dostave humanitarne pomoči, dostopu medijev do območij, kjer potekajo spopadi, začetku političnega dialoga, uveljavitve pravice do protesta in izpustitvi samovoljno priprtih. Načrt je režim podprl, prav tako je tudi Rusija pozvala sirska opozicijo, da upošteva navodila in priporočila ter podpre Kofi Annanova prizadevanja. Vendar pa se kljub močnim prizadevanjem mednarodne skupnosti nobena od vpletenih strani dogovora ni držala. (STA, 2012)

Ker imata Rusija in Kitajska močne ekonomske in vojaške interese v Siriji, sta podali veto na vse tri resolucije ZN glede izolacije al Asadovega režima. Rusija, katera želi povečati diplomatski in gospodarski vpliv na Bližnjem vzhodu, naj bi okrepila dobavo vojaške opreme Siriji, vključno z oklepnimi vozili, brezpilotnimi letali in vodenimi bombami. Rusija tako še naprej ostaja glavna dobaviteljica konvencionalnega orožja in daje Bašarju al Asadu podporo v večletni državljanski vojni ter pri blokiranju zahodnih poskusov kaznovanja s sankcijami za uporabo sile proti civilistom. Rusija je izjavila, da ne krši nobenih mednarodnih zakonov z dobavami vojaškega blaga v Sirijo, ker jim ne prodaja ofenzivnega orožja. V Siriji si na oblasti želi obdržati sirskega predsednika Bašarja al Asada, ker naj bi se v Siriji nahajale ogromne količine nafte in plina. (Knific, 2014)

5 ISLAMSKA DRŽAVA SIRIJE IN IRAKA (ISIS)

5.1 VZPON IN ŠIRITEV SAMOOKLICANE ISLAMSKÉ DRŽAVE

Islamska država je ekstremistična teroristična vojaška skupina, katere začetki segajo v leto 1999. Takrat je Abu Musab al-Zarqawi pod organizacijo Jama'at al-Tawhid wal-Jihad, ki je leta 2004 postala Al Kaida, v Iraku ustanovil skupino, ki se je borila predvsem proti ameriški okupaciji. 2006 je skupaj s sunitскими uporniki ustanovila odbor mudžahidov. Ta se je oktobra 2006 preimenovala v Islamska država Irak (ISI) in do aprila 2013 mirovala. V letu 2013 so se preimenovali v Islamsko državo Iraka in Levanta (ISIL), ali Islamic state if Iraq and Syria (ISIS), za njihovega vodjo pa so imenovali Abu Bakr al-Baghdadija. Ker je bila iraška vlada do tamkajšnjih sunitov močno diskriminatorna, je tam dobila močno podporo. ISIS je ena izmed najbogatejših in najmočnejših terorističnih organizacij, ki je kadarkoli obstajala. V vseh teh letih, odkar je bila ustanovljena, je na različne načine in pod različnimi imeni pomagala v raznih nasilno ideoloških sporih na Bližnjem vzhodu. Nahaja se na območju Iraka in Sirije in hoče združiti vse muslimane v veliko državo, v kateri bi vladalo šeriatsko pravo²⁹ ter vahabistična³⁰ verzija islama. Zagovarjajo ekstremistično ideologijo, ki podpira versko nasilje. Tiste, ki pa se ne strinjajo z njenim mišljenjem, proglasijo za odpadnike, tudi če so te osebe muslimani. Za svoje doseganje ciljev uporabljajo ekstremno nasilje, teroristične ter vojaške akcije. Ker bi radi združili vse muslimane sveta ter med njimi odpravili državne meje, morajo borbeno nastopati proti vsem drugače mislečim muslimanom, kristjanom in judom. Njihova ideologija je najbolj nazorno prikazana v simbolu črne zastave, katero je pred tem uporabljala tudi Al Kaida. Na njej se nahaja grb preroka Mohameda, okrog njega pa napis "Ni drugega boga razen Alaha". S tem simbolnim napisom sporoča, da Islamska država verjame, da naj bi predstavljala ustanovitev kalifata³¹ zgodnjega islama z vsemi pripadajočimi političnimi in verskimi posledicami. 29. 6. 2014 je Islamska država IS (Islamic state) na čelu z svojim vodjo Abu Bakr al-Baghdadi razglasila kalifat ter s tem versko avtoriteto nad muslimani po celim svetu. (GlobalSecurity.org., 2016)

Po priključitvi ISIS v sirsko državljansko vojno so se posledično pojavili v več mestih. Junija 2014 pa je enota imela že približno 4.000 bojnikov. Napade so izvrševali predvsem na vladne vojaške tarče ter pri tem ubili več tisoč ljudi. S strani Sirijskega

²⁹ Šeriatsko pravo ali islamsko pravo, šariat dobesedno pomeni "pot do napajališča ali steza do življenjske vode". V religijski terminologiji se nanaša na zakone in ukaze, ki jih izda Bog, kajti duhovno življenje se vzdržuje na podlagi božjih učenj – šeriata.

³⁰ Vahabizem je sunitsko puritanska skrajno radikalna oblika razlage islama, ki ga je v 18. stoletju zasnoval Muhamad Ibn Abd Al Vahab. Glavno oporo imajo v Savdski Arabiji, kjer prebiva največ vahabitov. Njihova pravila temeljijo samo na Koranu. Niso naklonjena inovacijam, zaradi česar prepovedujejo razkošno življenje, ples, igre, glasbo in kajenje.

³¹ Kalifat v arabskem okolju pomeni področje, na katerem je nekoč imel oblast kalif – vladar. Je verski poglavar vseh muslimanov. Kalif se lahko imenuje le Mohamedov potomec.

observatorij za človekove pravice je bilo v avgustu 2014 ugotovljeno, da se v Siriji že nahaja skoraj 50 tisoč, v Iraku pa 30 tisoč bojnikov. ISIS je bila vse do februarja 2014 zelo povezana z Al Kaido. Ker pa so bili njeni bojniki pretirano brutalni in neobvladljivi, so po osmih mesecih notranjih bojov prekinili vezi z Al Kaido. (The Economist, 2011)

ISIS si sama preko spleta na zelo domiselne načine izbira naslovnike in sodelujoče. Pri tem so njihovi strokovnjaki oblikovali mrežo z več tisoči podporniki, ki širijo njene ideološke nauke ter so pripravljeni na sodelovanje v boju proti celotnem svetu, ne da bi se poznali med seboj. S pomočjo sodobne tehnologije jim je uspelo povezati na tisoče privrženecv, ki med seboj delujejo zelo usklajeno. O svojih aktivnostih nenehno sproti obveščajo na raznih družbenih omrežjih, zaradi česar za reklamo organizacije ter njenih aktivnosti izdelujejo profesionalni propagandi material (videoposnetke in tiskane publikacije). Bojnikov ISIS na zasedenih ozemljih takoj po zasedbi vzpostavijo svojo oblast z vsemi pripadajočimi gospodarskimi in civilnimi institucijami. Imajo različno poveljniško strukturo z razpršenimi enotami, brez stalnih vojaških objektov, centrov, sedežev ali skladišč. Ker zasežejo veliko premoženja posameznikom, bankam ter prevzamejo nadzor nad podjetji in zalogami nafte, je ISIS postala tudi najbogatejša teroristična organizacija na svetu. (Gurcan, 2014)

Ker se ISIS zanaša na uporabo nasilja, le-to služi kot zelo dobro orodje pri ustrahovanju nasprotnikov in uspešnem novačenju tujih borcev. Vsa medijska kampanja, ki ima za spremljavo ekstremno nasilja, je mišljena kot motivacijski dejavnik za somišljenike ter demotiviranju nasprotnikov. Medijska kampanja za širjenje ideologije zaradi večjega dosega in učinka poteka v različnih jezikih. ISIS je tako z novim inovativnim pristopom uspelo osvojiti družbena omrežja ter tako odkriti nov način novačenja tujih borcev, kar je pripomoglo k temu, da se na njihovi strani bori vedno več borcev, ki so vse bolj radikalizirani, izrazito nasilni in zelo brutalni. (Gurcan, 2014)

5.2 RAZGLASITEV KALIFATA

29. junija 2014 je ISIS razglasila kalifat, Abu Bakr al-Bahgdadi pa je bil imenovan za kalifa. Skupina se je preimenovala v Islamsko državo (IS, Islamic state). Ob razglasitvi kalifata je al Bahgdadi izpostavil željo po širitvi ozemlja in zaščiti vseh muslimanov, ki trpijo nadvlado. V mislih je imel predvsem sunito v Burmi, na Filipinih, v Indoneziji, Kašmirju, v Bosni, na Kavkazu, v Palestini, Egiptu, Iranu, Franciji, Tuniziji, Centralnoafriški republiki ter na vzhodu Turkmenistana. (Zelin, 2014)

Kalifat je islamska oblika vladavine, ki predstavlja politično enotnost in vodstvo v islamskem svetu. Kalif je verski in politični vodja države, čigar naziv temelji na ideji naslednika Mohameda, političnega organa, ki pri sunitih izbirajo ljudje ali njihovi izvoljeni predstavniki. Pri šiitih pa je to imam, ki je izbran po družinskem nasledstvu preroka Mohameda. Od časa Mohameda pa do leta 1924 so vladali in upravljali kalifate Omajadov, Abbasidov in na koncu Otomanske dinastije. Kalifat je edina oblika vladavine, ki ima polno

podporo islamske znanosti in osrednji politični koncept sunitske verzije islam, katerega muslimanska večina sprejema za islam prve generacije. (Oxford Islamic studies, 2012)

Kalif je naziv vladarja kalifata ali naziv duhovnega poglavarja islamske skupnosti (umma), ki živi po šerijatskem pravu. Naziv je traskribirana različica arabske besede (khalifah), ki pomeni naslednik oz. predstavnik. Vsi kalifi so se imeli za Mohamedove naslednike. Nekateri od njih so se po smrti preroka Mohameda leta 632 naslavljali s Khalifat Allah (predstavnik Alaha), kasneje pa so naziv preimenovali v Khalifat Rasul Allah, kar pomeni politični naslednik Božjega glasnika, se pravi Mohameda, ki je kasneje postal standardni naziv. Nekateri akademiki se bolj nagibajo k nazivu khalīfah. (Oxford Islamic studies 2012)

Naslov kalifa je zamrl leta 1924, ko je Republika Turčija ukinila Osmanski kalifat, čeprav so nekateri posamezniki in skupine pozivali na njegovo ponovno vzpostavitev (šerif Meke in kralj Hidžaza Husein bin Ali za kratek čas leta 1924 in imami Jemena, ki so naslov uporabljali več stoletij do leta 1962). Zadnji kalif, 101. po vrsti, je bil osmanski sultan Abdul Medžid, ki je umrl 23. avgusta 1944 v Parizu. (Oxford Islamic studies, 2012)

Islamska država predstavlja izziv mednarodnemu pravu, saj njen pravni status ni določen, pravzaprav ga je zaradi edinstvenosti celo nemogoče določiti. Kot že rečeno, si želi delovati celostno, kar pove že njeno ime, kot država in ne kot organizacija, hkrati pa zavrača koncept nacionalne države. Težava je tudi v njenem poimenovanju, saj se v praksi ne more imenovati država, pač pa se države običajno imenujejo po področju, regiji, ki jo pokrivajo. Tako bi se lahko imenovala na primer Islamska država Iraka in Sirije, ne zgolj Islamska država. (Žužek, 2014)

5.3 ODZIV VARNOSTNEGA SVETA ZDRUŽENIH NARODOV IN EVROPSKE UNIJE

VS ZN je najbolj pomemben organ OZN, ki ima glavno odgovornost pri ohranjanju mednarodnega miru in varnosti. Deluje v sestavi 15-ih članov držav članic, katere obvezuje delovanje v skladu s sklepi sveta. V skladu z Listino ZN ima štiri poglobitve cilje, in sicer: ohranjanje mednarodnega miru in varnosti, razvijanje prijateljskih odnosov med narodi, sodelovanje pri reševanju mednarodnih problemov in spodbujanju spoštovanja človekovih pravic ter da je nekakšen center za usklajevanje ukrepov. Če na nekem območju sveta obstaja možnost ogrožanja varnosti ali vojaške agresije, VS ZN prevzema vodilno vlogo pogajalca. Udeležnim strankam v primeru mirnih reševanj sporov daje priporočila. V primeru kršitev ali agresij pa lahko odredi obvezujoče ukrepe ali celo dovoli uporabo sile za ohranitev ali ponovno vzpostavitev mednarodnega miru in varnosti. Sklepi, izdani s strani Varnostnega sveta so praviloma v obliki resolucije Varnostnega sveta ter so za države članice OZN obvezujoči. (MZZ, 2015)

VS ZN je med svojim delovanjem sprejel mnogo novih pristopov k reševanju svetovnih problemov. Razširil je uporabo pooblastil, ki izhajajo iz Ustanovne listine OZN. Ustanovil

je mednarodna kazenska sodišča za nekdanjo Jugoslavijo in Ruando, sankcijski odbor, protiteroristični odbor (Resolucija 1373), odbor za prepoved širjenja orožij za množično uničevanje (Resolucija 1540), itd. VS ZN je avgusta 2014 sprejel Resolucijo 2170 (2014), s katero je obsodil zlorabo človekovih pravic s strani Islamske države v Iraku in Siriji. Z njo je članice opozoril in pozval, k preprečitvi pretoka borcev na svojem ozemlju, financiranju ter podpori islamskih skrajnežev (United Nations, 2014). Septembra 2014 je bila sprejeta Resolucija 2178 (2014). Z njo je VS ZN predvsem razširil okvir za boj proti terorizmu, teroristična dejanja, storjena s strani tujih borcev, so označena kot grožnja mednarodnemu miru in varnosti. Na podlagi teh resolucij je v letu 2015 VS ZN sprejel še dve pomembni resoluciji, ki se navezuje na Islamsko državo in tuje borce. Resolucija 2199 (2015) se nanaša na preprečitev financiranja Islamske države, izhajajoč iz prodaje nafte, tihotapljenja, odkupnine in donacije, medtem ko pa z Resolucijo 2209 (2015) obsoja uporabo strupenih kemikalij v Siriji. (Security Council Report, 2015a)

Nekatere izmed držav članic EU so se pridružile ZDA v boju proti Islamski državi. Poleg sodelujejo tudi kurdski borci in iraške pešmerge, ki iraški vojski nudijo zračno podporo in humanitarno pomoč. Islamska država kot taka EU ne predstavlja direktne grožnje, ker se boji dogajajo daleč stran, zunaj njenih meja. Resno grožnjo Evropi pa predstavljajo tuji borci, ki so se že ali pa se še bodo iz Iraka in Sirije vrnili nazaj v svoje domovine ter radikalizirali evropsko prebivalstvo. Če bo EU hotela ustaviti pretok tujih borcev ter poskrbeti za deradikalizacijo prebivalcev, se bo mogla zanesti na lastne varnostne sile, kajti le redke so države članice EU, ki imajo vojaške sile in zmogljivosti za celovito sodelovanje v vojaških operacijah v Iraku in Siriji. (Arteaga, 2014)

Največjo težavo za EU v zadnjem času predstavljajo islamski skrajneži in teroristi, ki v Evropo prihajajo pomešani med velikim številom beguncev. Na južni del Evrope, natančneje na območje Grčije pridejo preko Mediteranskega morja iz smeri Turčije ter naprej v smeri Balkana. Ta nezakonita prečkanja meja in tihotapljenja beguncev Islamska država uporablja kot vir svojega financiranja ter prikritega vračanje tujih terorističnih borcev nazaj v svoje matične evropske države. (Newton, 2015)

5.4 UDELEŽBA DRŽAVLJANOV EU V BOJIH ZA ISLAMSKO DRŽAVO

Na območju Iraka in Sirije naj bi se nahajalo okrog 15.000 tujih borcev, od tega naj bi jih skoraj tretjina prihajala iz evropskih držav. Točno število sodelujočih je težko določiti zaradi nevarnosti, katere grozijo predvsem novinarjem in obveščevalnim službam. Njihovo število se od septembra 2013 dalje občutno povečuje. Skoraj nemogoče je pridobiti kakršnekoli podatke o tem, iz kakšnih socialnih okolij ter verskih vzgoj prihajajo osebe, ki postanejo džihadisti. Za njih lahko okvirno določimo le dejavnike, zaradi katerih se odločijo za sodelovanje v bojih. Pri tem je bilo ugotovljeno, da k zunanjim dejavnikom sodijo neki globalni dogodki, ki vplivajo na percepcijo posameznikov. Prav tako ne gre zanemariti dejavnikov, kot so izobrazba, socialno-ekonomska prikrajšanost, grožnja muslimanski skupnosti ter vojaški spopadi. O notranjih motivih pa je odvisna

posameznikova želja in pričakovanje v smislu koristi, pripadnosti, identitete, avanture in denarja. Največ tujih borcev prihaja iz zahodnih evropskih držav. Pogosto gre za študente, priseljence, brez kakršnegakoli verskega znanja. Radikalizmu pa sledijo samo zaradi občutka nekakšne moči. Pri večini tujih borcev je za njihovo pripravljenost sodelovanja v boju potrebna nekakšna mešanica religije, razočaranja v politiki ter samega položaj posameznika. (Stern & Berger, 2015, str. 77)

Osnovni cilj protiteroristične strategije je tako zaščita in ohranjanje svobodne demokracije. V boju proti terorizmu po 11. septembru 2001 ter še posebej od leta 2013 dalje v Siriji in Iraku je v ospredje prišlo predvsem razmerje med pravico do varnosti in pravico do svobode. Zaradi grožnje, ki jo predstavlja terorizem in tuji teroristični bojovníki, so se države s sprejetjem ukrepov usmerile v povečanje varnosti. Z uvedbo spornih ukrepov so države EU močno omejile in ogrozile pomembnejše človekove pravice in temeljne svoboščine, navedene v Evropski konvenciji o varstvu človekovih pravic. Z njimi so bistveno omejile pravico do svobode in varnosti ter pravico do spoštovanja zasebnega in družinskega življenja. Prav tako je potrebno v prihodnosti dosledno na podlagi Resolucije 2178 (2014) od držav zahtevati, da preprečijo rekrutacijo, organizacijo, transport in opremljanje tujih terorističnih borcev na svojih tleh. Potreba je tudi po razvijanju in implementiranju ustrezne kazenske zakonodaje ter izvajanju strategije za rehabilitacijo in reintegracijo tujih terorističnih borcev po vrnitvi v matične države.

6 RESOLUCIJA ZDRUŽENIH NARODOV 2178 (2014)

24. septembra 2014 je Varnostni svet Združenih narodov sprejel obvezujočo resolucijo, ki naj bi ustavila pritok tujih borcev v Irak in Sirijo. Resolucija 2178, ki jo je podprlo vseh 15 članic Varnostnega sveta ZN, poziva države članice, da preprečujejo in kaznujejo novačenje, prevoz, organizacijo in opremljanje domnevnih teroristov. Poziva članice Združenih narodov, da vsem domnevnim teroristom preprečijo prečkanje meja, da okrepijo nadzor meja in da pozorneje preverjajo potne liste oziroma dokumente.

Za obravnavo groženj, ki jih predstavljajo tuji borci in terorizem na splošno, je potreben močan protiteroristični pakt, ki bo temeljil na večplastnem pristopu. Ta naj bi celovito obravnaval temeljne dejavnike, kot je radikalizacija, vzpostavljal socialno kohezijo in vključenost, olajšal ponovno vključevanje s spodbujanjem politične in verske strpnosti, analiziral spletno spodbujanje k izvajanju terorističnih dejanj in deloval kot protiutež, preprečeval pridruževanje terorističnim organizacijam, preprečeval in zaustavljal novačenje in sodelovanje v oboroženih spopadih, onemogočal finančno podporo terorističnim organizacijam in posameznikom, ki se jim želijo pridružiti. Prav tako naj bi se zagotavljal odločen sodni pregon, kjer je to ustrezno, in organom kazenskega pregona zagotavljal ustrezne pripomočke za izvajanje njihovih dolžnosti ob polnem spoštovanju temeljnih človekovih pravic.

6.1 RAZLOGI ZA SPREJEM RESOLUCIJE 2178

Ker terorizem v vseh oblikah in izrazih predstavlja eno od najresnejših groženj mednarodnemu miru in varnosti, je potrebno vsako teroristično dejanje označiti kot kaznivo in neopravičljivo ne glede na motivacijo. V prihodnosti bo potrebno še bolj odločno prispevati k izboljšanju učinkovitosti glede skupnih prizadevanj za boj proti tej grožnji na globalni ravni. Z veliko zaskrbljenostjo se opaža, da je teroristična grožnja, ki je vključena z nestrpnostjo motiviranimi ljudmi in ekstremizmom, že razširjena po različnih regijah sveta.

Glavni vzroki in razlogi za sprejem Resolucije Varnostnega sveta 2178 (VS ZN 2178, 2014) so:

1. Obsoja se nasilni ekstremizem ter vse, kar lahko prispeva k terorizmu, sektaškemu nasilju in terorističnim dejanjem, storjenim s strani tujih terorističnih borcev, ter da se vsi tuji teroristični borci razorožijo ter prenehajo vsa teroristična dejanja in njihovo sodelovanje v oboroženih spopadih.
2. Vse države članice morajo preprečevati gibanje teroristov ali terorističnih skupin z učinkovito mejno kontrolo, opravljati temeljito kontrolo identitete posameznikov zaradi izdaje dokumentov in potnih listin ter upoštevati ukrepe za preprečevanje ponarejanja dokumentov ali goljufij pri uporabi osebnih dokumentov in potnih listin v skladu z

ustreznimi mednarodnimi obveznostmi. Spodbujati je potrebno države članice na dokaze, podprte z oceno potnikovega tveganja, in izločilne postopke, vključno z zbiranjem in analizo potovalnih podatkov, ne da bi se zatekli k profiliranju na podlagi stereotipov, ki temeljijo na podlagi diskriminacije, ki pa je po mednarodnem pravu prepovedana.

3. Države članice morajo v skladu z notranjim in mednarodnim pravom pospešiti in okrepiti izmenjavo operativnih informacij v zvezi z dejanji ali gibanji teroristov ali terorističnih mrež, vključujoč tuje teroristične borce, zlasti z državami njihovega stalnega prebivališča ali državljanstva, z uporabo mehanizmov, sprejetih s strani Združenih narodov.
4. Vse države članice morajo v skladu s svojimi obveznostmi iz mednarodnega prava sodelovati v prizadevanjih za odpravo nevarnosti, ki jo povzročajo tuji teroristični borci, vključno s preprečevanjem radikalizacije do terorizma, in novačenja tujih terorističnih borcev, vključno z otroki, preprečevanju prestopa svojih mej tujim terorističnim borcem, preprečevati finančno podporo za tuje teroristične borce ter razvijati in implementirati ustrezno kazensko zakonodajo ter izvajati strategijo za rehabilitacijo in reintegracijo tujih terorističnih borcev po vrnitvi v matične države.
5. Države članice morajo v skladu z mednarodnim zakoni o človekovih pravicah, po mednarodnem begunskem pravu in mednarodnem humanitarnem pravu preprečevati in zatreti novačenje, organiziranje, prevažanje ali opremljanje posameznikov, ki bi lahko potovali v državo, katera ni država njegovega stalnega prebivališča ali državljanstva, ter imajo namen zakriviti, načrtovati, pripraviti ali sodelovati v terorističnih dejanjih ali se udeleževati terorističnih usposabljanj oziroma financirati njihova potovanja ter dejavnosti.
6. Opozarja se na sklep v Resoluciji VS ZN 1373 (2001), da vse države članice zagotovijo, da mora biti vsaka oseba, ki sodeluje pri financiranju, načrtovanju, pripravi ali podpiranju terorističnih dejanj, ustrezno kazensko obravnavana na sodišču. Vse države pa morajo zagotoviti, da njihovi domači zakoni in predpisi zadostujejo za obravnavo teh hujših kaznivih dejanj ter da se zagotovi sposobnost za pregon in kaznovanje na način, ki je lahko ustrezen odraz teže in resnosti dejanja:
 - (a) Njihovi državljani, ki potujejo ali poskušajo potovati v drugo državo, ki ni država njihovega stalnega prebivališča ali državljanstva, in drugi posamezniki, ki potujejo ali poskušajo potovati iz svojih držav, ki niso države njihovega stalnega prebivališča ali državljanstva, z namenom, da zakrivijo, načrtujejo, pripravljajo, so udeleženi v terorističnih dejanjih ali zagotavljajo in sodelujejo v terorističnih usposabljanjih.
 - (b) Namensko zbiranje sredstev na kakršenkoli način, posredno ali neposredno preko skladov v svojih izvornih državah z namenom, da se sredstva z uvedanjem uporabijo za financiranje potovanj posameznikov, ki potujejo v druge države, ki niso države njihovega stalnega prebivališča ali državljanstva, z namenom zakriviti, načrtovati ali pripraviti in sodelovati pri izvedbi terorističnih dejanj ter zagotavljati in sodelovati v terorističnih usposabljanjih.

(c) Z namenom ustanovljene organizacije ali druge oblike, vključno z dejavniki novačenja, s strani njihovih državljanov ali na njihovih ozemljih, na potovanja posameznikov, ki potujejo ali poskušajo potovati iz svojih držav, ki niso države njihovega stalnega prebivališča ali državljanstva, z namenom, da zakrivijo, načrtujejo, pripravljajo, se udeležujejo pri izvajanju terorističnih dejanj, in zagotavljanje oziroma sodelovanje v terorističnih usposabljanjih.

7. Vse države članice morajo preprečiti vstop ali tranzit preko svojega ozemlja vsakemu posamezniku, od katerih imajo te države verodostojne informacije in utemeljene razloge, na podlagi katerih se lahko sklepa, da osebe iščejo pot za vstop ali tranzit preko njihovega ozemlja z namenom sodelovanja v dejanjih, označenih v 6. točki.
8. Države članice morajo zahtevati, da letalski prevozniki, ki delujejo na njihovem ozemlju, predhodno od ustreznih nacionalnih organov pridobijo podatke o civilnih letalskih potnikih z namenom, da zaznajo in odkrijejo odhode iz njihovih ozemelj, ali poskuse vstopa v njih, ali tranzita preko njihovih ozemelj v skladu z Resolucijama 1267 (1999) in 1989 (2011). Nadalje poziva države članice, naj poročajo o kakršnihkoli odhodih posameznikov iz njihovih ozemelj ali kot poskus vstopa ali tranzita preko njihovih ozemelj. Potrebna je delitev teh podatkov z njihovo izvirno državo stalnega prebivališča oziroma državljanstva in v skladu z nacionalno zakonodajo in mednarodnimi obveznostmi.
9. Nujno je potrebno, da se resolucija v zvezi s tujimi terorističnimi borci v celoti in takoj izvaja. Nujnost se poudarja za izvajanja te resolucije zoper tuje teroristične borce, ki so povezani z ISIL, ANF in drugimi celicami, podružnicami delov Al Kaide.

6.2 ZNAČILNOSTI IN ZAHTEVE RESOLUCIJE 2178

Vse države članice se poziva k izboljšavi mednarodnega in regionalnega sodelovanja; če pa je primerno, se vzpostavi dvostranske sporazume, da se prepreči potovanje tujih terorističnih borcev iz držav ali preko njihovih ozemelj, vključujoče s povečano izmenjavo informacij z nameni ugotavljanja in identifikacije tujih terorističnih borcev, delitvi in sprejetju najboljših praks ter izboljšanju razumevanja in vzorcev potovanj tujih terorističnih borcev. Države članice se spodbuja k bolj kooperativnemu sodelovanju pri sprejemanju nacionalnih ukrepov, s katerimi se teroristom prepreči izkoriščanje tehnologij, komunikacij in virov, ki podpirajo teroristična dejanja. Ob vsem tem je potrebno spoštovanje človekovih pravic in temeljnih svoboščin v skladu z mednarodnim pravom. (VS ZN 2178, 2014)

Resolucija 2178 opozarja na sklep v Resoluciji 1373 (2001), v katerem se zatrjuje, da si morajo vse države članice v največji možni meri nuditi medsebojno pomoč pri kriminalističnih preiskavah ter kazenskih postopkih v zvezi s financiranjem ali podporo terorističnih dejanj, vključno s pomočjo pri pridobivanju dokazov v njihovi lasti, saj so le-ti potrebni za nadaljnji postopek zoper tuje teroristične borce. Prav tako Resolucija 2178 države članice spodbuja in poziva z naslednjimi zahtevami:

- Spodbuditi Interpol pri okrepitvi prizadevanj v zvezi z grožnjo tujih terorističnih borcev in priporočiti ali vzpostaviti dodatna sredstva za podpiranje in spodbujanje nacionalnih, regionalnih in mednarodnih ukrepov za spremljanje in preprečevanje prehoda tujih terorističnih borcev, kot npr. razširitev uporabe Interpolovih Posebnih obvestil z vključenimi tujimi terorističnimi borci.
- Graditi svoje zmogljivosti za obravnavanje groženje, ki jo predstavljajo tuji teroristični borci, vključno s preprečevanjem in prepovedjo potovanja tujih terorističnih borcev po kopnem in morju, zlasti pri sosednjih državah poleg oboroženega spopada, kjer se ti tuji teroristični borci nahajajo.
- Boriti se proti nasilnemu ekstremizmu, ki bi lahko prispeval k preprečevanju terorizma, vključno s preprečevanjem radikalizacije, novačenjem in mobilizacijo posameznikov v teroristične skupine, da bi postali tuji teroristični borci, kot grožnjo mednarodnemu miru in varnosti s strani tujih terorističnih borcev. Države članice poziva, naj okrepijo prizadevanja za preprečevanje tovrstnega nasilnega ekstremizma.
- Vključevati se v ustrezne lokalne skupnosti in nevladne akterje v razvoj strategij za boj proti nasilnim skrajnežem, ki spodbujajo teroristična dejanja, obravnavajo pogoje, ki omogočajo širjenje nasilnega ekstremizma, vključno z vplivanjem na mlade, družine, ženske, verske, kulturne in izobraževalne voditelje ter vse druge skupine civilne družbe. Sprejeti je potrebno prilagojene pristope k boju proti novačenju tovrstnega nasilnega ekstremizma ter spodbujanju socialne vključenosti in kohezije.

Države članice morajo pristopiti k sodelovanju in doslednemu medsebojnemu podpiranju z prizadevanji za boj proti nasilnemu ekstremizmu, ker ta lahko prispeva k terorizmu, vključno s krepitvijo zmogljivosti, usklajevanju načrtov, prizadevanji ter delitvi dobrih praks.

Poseben pomen se poudarja glede prizadevanja držav članic v razvoju nenasilnih alternativnih možnosti za preprečevanje in reševanje konfliktov prizadetih posameznikov in lokalnih skupnosti s tem, da se zmanjša nevarnost radikalizacije za terorizem, in prizadevanja za spodbujanje miroljubnih, alternativnih rešitev naproti zgodbam, za katere se zavzemajo tuji teroristični borci, ter poudarjanje pomena izobraževalne vloge v boju proti terorističnim zgodbam.

6.3 OPREDELITEV IN PROBLEM TUJIH TERORISTIČNIH BOJEVNIKOV

Islamska država izvaja veliko aktivnosti po vsem svetu. Preko svetovnega spleta njihovi podporniki širijo njihovo propagando ter s tem spodbujajo somišljenike v državah zahoda k terorističnim napadom. Veliko dejanj z elementi nasilja je storjenih s strani posameznih oseb, ki so simpatizerji Islamske države. Ker je v letu 2014 predstavnik Islamske države preko spletnih medijev uspešno nagovoril somišljenike k nasilnim napadom, je v državah Evropske unije v letu 2014 in 2015 prišlo do različnih napadov in poskusov napadov. Na območju Švice je 2014 prišlo do razbitja teroristične celice, katero so upravljali podporniki Islamske države ter s tem preprečili bombni napad s strupenim plinom. Maja 2014 je

borec iz Francije po uspešni vrnitvi nazaj napadel in smrtno ranil štiri osebe v belgijskem judovskem muzeju. Do junija 2014 so v Maleziji priprli 19 oseb, za katere so sumili načrtovanja bombnih napadov. V Veliki Britaniji so avgusta 2014 aretirali najstnika, ki je načrtoval teroristični napad. Septembra 2014 so v Avstraliji aretirali 15 oseb, ki so načrtovali teroristični napad s tem, da bi obglavili mimoidoče. Istega meseca je teroristična skupina v Alžiriji, katera je povezana z Islamsko državo, ugrabila in obglavila francoskega turista kot opozorilo Franciji, da preneha sodelovati v koaliciji pri boju proti Islamski državi. Oktobra 2014 se je v Kanadi mlajši moški z osebnim avtom zaletel v dva policista, le nekaj dni pozneje pa je drug mlajši moški pred vojaškim objektom ustrelil vojaka. Prav tako so se v Franciji v začetku leta 2015 izvršili mnogi napadi, med katerimi je bil najpomembnejši napad na uredništvo satiričnega časopisa Charlie Hebdo. Slednji napad je sprožil številne učinkovitejše akcije, s katerimi naj bi se zlomilo delovanje Islamske države in njej podobnih skupin. V januarju so po številčnih bombnih napadih v Iraku in Siriji pripadniki Islamske države vseeno izvedli bombne napade v Saudski Arabiji, Libiji, Jemnu in Libiji. (Stern & Berger, 2015, str. 94)

Večinoma so bili ti napadi t. i. "volkov samotarjev, angl. lone wolf"³², in sicer kot rezultat pozivov Islamske države. Poleg napadov te vrste grožnjo v prihodnosti predstavljajo tudi borci, ki se vračajo iz bojišč v svoje matične države. Glede njihovega soočenja ni na njihov prihod pripravljena nobena od držav. Člani in simpatizerji Islamske države ubijajo vse svoje nasprotnike, ki jim kakorkoli prekrizajo pot ali se jim uprejo v njihovem prepričanju. V suženjstvo prodajajo tudi ženske in otroke ter jih izpostavljajo spolnim zlorabam. (Stern & Berger, 2015, str. 236)

6.4 SPREJETJE UKREPOV GLEDE ODHODA TUJIH BORCEV NA OBMOČJE SIRIJE IN IRAKA

EU bo na podlagi Strategije EU za boj proti terorizmu/tujim borcem, ki je del te celovite regionalne strategije, okrepila prizadevanja za osamitev Islamske države in preprečevanje dotoka sredstev, ki jih ta potrebuje za svoje delovanje, v skladu z ustreznimi resolucijami VS ZN in ob polnem spoštovanju standardov EU ter mednarodnih standardov na področju človekovih pravic. Za to je potreben odprt in okrepljen politični dialog s Turčijo in zalivskimi državami, usklajen z drugimi partnerji (vključno z ZDA). Tak dialog bi bil povezan s praktično podporo za izgradnjo zmogljivosti, da bi se s krepitvijo mejnih kontrol zagotovilo, da zmorejo države v regiji učinkovito obravnavati grožnjo, ki jo predstavljajo tuji borci, ter da se sankcije in drugi ukrepi proti IS učinkovito uporabljajo. Dodaten cilj teh ukrepov je izslediti posameznike, vpletene v zločine proti človeštvu in vojne zločine, ter boj proti korupciji in tihotapljenju, ki koristi IS, in pravno ukrepanje zoper vpletene.

³² Osamljeni volk, angl. Lone wolf, je izraz za terorista oziroma nekoga, ki stori nasilna dejanja v podporo neke skupine, gibanja ali ideologije izključno sam, zunaj katerekoli poveljniške strukture in brez materialne pomoči iz katerekoli skupine. Čeprav samotar pripravlja in deluje samostojno, je lahko storilec pod vplivom ali motiviran z ideologijo in prepričanji zunanje skupine.

Poleg tega bo potreben povečan nadzor finančnih tokov prek finančnih institucij in tradicionalnih finančnih mrež. (Evropski parlament, 2015)

EU si bo tudi prizadevala za preprečevanje nasilnega ekstremizma v državah v regiji in uvedbo programov za odpravljanje in preprečevanje radikalizacije. Podpora EU za krepitev zmogljivosti na področju boja proti terorizmu/tujim borcem bo treba zagotavljati prednostno, ob upoštevanju zmožnosti držav partneric za izpolnjevanje meril uspešnosti na področju človekovih pravic ter civilnih in političnih svoboščin. Ključno področje za reforme, ki bi ga morala EU podpreti, je reforma zakonodaje za boj proti terorizmu v državah te regije. Razlikovanje med IS in drugimi terorističnimi organizacijami na eni strani ter skupinami, ki podpirajo nenasilne oblike političnega islama na drugi, je bistveno za verodostojnost prizadevanj za boj proti terorizmu. Cilj diplomacije EU mora biti, da opozarja na tveganje, da zatiranje teh skupin lahko vodi v njihovo radikalizacijo. Pomembno je zagotoviti, da so ukrepi kazenskega pregona, ki jih izvajajo partnerske države, potrebni in sorazmerni ter da ne znižujejo minimalnih standardov za varstvo človekovih pravic. (ibid.)

Posredovanje EU na tem področju bo sestavljeno iz ukrepov držav članic in EU glede na oceno njihove izvedljivosti in razvijajoče se prednostne naloge. Zajemalo naj bi politično in strokovno posredovanje pri zadevnih institucijah držav iz regije, prispevke držav članic EU ter instrument za prispevanje k stabilnosti in miru (IcSP), evropski sosedski instrument (ENI) in financiranje stroškov operacij vojaškega ali obrambnega pomena EU, če je ustrezno. Ukrepi EU se morajo izvajati v skladu z Listino EU o temeljnih pravicah (ibid.):

Ukrepi na področju tujih borcev:

- Ukrepi za zaježitev dotoka tujih borcev v Sirijo in Irak ter za obravnavanje povratnikov.
- Podpora Turčiji, Libanonu in Jordaniji za krepitev varnosti na mejah.
- Izgradnja zmogljivosti v regiji za izvajanje Resolucije 2178 ter zmogljivosti na področju upravljanja meja in varnosti na mejah, vključno z zaznavanjem sledi eksplozivov in strokovnim znanjem na področju letališke infrastrukture in planiranja.
- Okrepitev mednarodnega policijskega in sodnega sodelovanja, in sicer da se: podprejo preiskave in pregon tujih borcev, spremljajo in beležijo gibanja tujih borcev, vključno prek sprejetja zakonodaje EU o izmenjavi evidenc imen letalskih potnikov z glavnimi partnerji EU v skladu z načeli sorazmernosti glede kakršnekoli omejitve pravic do varstva podatkov, opredelijo kriminalni viri financiranja, vključno s trgovino z ljudmi, prekinejo nezakoniti dobavni kanali orožja in streliva ter prepreči kriminalna uporaba interneta za novačenje teroristov in razširjanje teroristične dejavnosti.
- Razvoj skupnega pristopa zunanje in notranje varnosti ter s tem povezane mreže strokovnjakov za spopadanje v odgovor na razvijajočo se metodologijo, ki jo IS uporablja na področju komunikacije in propagande.

- Sodelovanje z Mednarodnim kazenskim sodiščem, vključno z zbiranjem dokazov, identifikacijo storilcev kaznivih dejanj in zbiranjem izjav prič.

Ukrepi na področju protipropagande in boja proti nasilnemu ekstremizmu:

- Podpora obveščevalnim kampanjam, ki jih izvajajo zadevni akterji v Siriji, Iraku in v regiji (vključno z državami izvora tujih borcev), da bi se omajalo zaupanje v njihovo ideologijo in obsodile kršitve človekovih pravic ter zoperstavilo nasilnemu ekstremizmu in sovražnemu govoru, povezanemu z drugimi skupinami v regiji.
- Podpora projektom za boj proti nasilnemu ekstremizmu v Libanonu in Jordaniji, lahko pa tudi v drugih državah v regiji, ki so namenjeni najbolj izpostavljenim slojem prebivalstva, zlasti mladim.
- Preprečevanje radikalizacije v zaporih s pomočjo celostnega programa ponovne vključitve v družbo ali odvrčanja od delovanja za ujete člane terorističnih skupin ali tiste, ki so se vrnili, in sicer v regiji in v EU.
- Spodbujanje vlad in zadevnih družbenih akterjev v regiji, naj sprejmejo ustrezne ukrepe za preprečevanje in zatiranje radikalizacije in hujskanja na javnih mestih (vključno z univerzami).

Ukrepi na področju financiranja terorizma/sankcij:

- Podpora sankcijam ZN, vključno z uvrstitvami na seznam in ukrepi proti finančnim sredstvom IS. Pravilno izvajanje in spremljanje (s pomočjo mednarodnih posvetovanj).
- Podpora sosednjim državam za krepitev zmogljivosti za boj proti financiranju terorizma in s tem povezani korupciji.
- Spodbujanje zahtev za uvrstitve na seznam, naslovljenih na odbor ZN za sankcije proti Al Kaidi, ki naj jih ta preuči z namenom uvrstitve dodatnih oseb na seznam posameznikov in subjektov, ki podpirajo IS, v skladu z Resolucijo Varnostnega sveta ZN 2170, na primer posrednikov na črnem trgu nafte v Siriji in Iraku.
- Po potrebi bi EU lahko uvedla samostojen režim sankcij, ki bi dopolnjeval režim sankcij ZN zoper Al Kaido. Taki režimi sankcij morajo biti v skladu z Listino EU o temeljnih pravicah in sodno prakso Sodišča EU.
- Spodbujanje kazenskih preiskav in pravosodnega sodelovanja pri pregonu tujih borcev ter organizacij, ki novačijo teroriste, ter zasegi njihovega premoženja, pridobljenega s kaznivimi dejanji, in orodij za izvajanje teh dejanj.

7 ANALIZA UKREPOV DRŽAV ČLANIC EU

Ker se na vojnem območju Sirije in Iraka nahaja večje število tujih terorističnih borcev, ki predstavljajo grožnjo varnosti, je bila s strani Varnostnega sveta Združenih narodov septembra 2014 sprejeta Resolucija 2178. Z njo naj bi države članice preprečile in kaznovale novačenje, prevoz, organizacijo in opremljanje domnevnih tujih terorističnih borcev. Z uvedbo spornih ukrepov so analizirane države članice močno omejile in ogrozile pomembnejše človekove pravice, navedene v Evropski konvenciji o človekovih pravicah. Z njimi so bistveno omejile pravico do svobode in varnosti ter pravico do spoštovanja zasebnega in družinskega življenja.

Na podlagi analiz opazovanih držav Avstrije, Italije, Nemčije in Velike Britanije bo ugotovljeno, kakšne ukrepe so posamezne države na podlagi zavezujoče Resolucije 2178 sprejele oziroma jih nameravajo sprejeti, ter ali so s sprejetimi ukrepi kakorkoli bistveno omejile človekove pravice do svobode in varnosti, pravico do spoštovanja zasebnega in družinskega življenja. Pri tem bodo v državah upoštevane zgodovinsko demografske značilnosti posamezne države ter njihov odnos do tujcev.

Pridobljene podatke analiz bom primerjal z ukrepi Slovenije glede boja proti terorizmu in na podlagi rezultatov za izboljšanje varnosti v Sloveniji podal predloge za spremembo in dopolnitev slovenskih ukrepov.

Zaradi zaščite državljanov in državnih ustanov lahko organi, zadolženi za varnost, izvedejo naslednje vrste ukrepov (Fluri & Johnsson, 2003, str. 111):

- protiteroristični ukrepi: potrebno je zmanjšati ranljivost ljudi, javnega življenja, zgradb in infrastrukture,
- ukrepi odvracanja terorizma: odkrivanje teroristov in preprečevanje napadov,
- krizno upravljanje: reševanja in ureditve situacij in razmer po napadih.

7.1 PROTITERORISTIČNI UKREPI, SPREJETI PO 11. SEPTEMBRU 2001

7.1.1 VARNOSTNI SVET ZDRUŽENIH NARODOV

Na odziv terorističnega napada v ZDA 11. septembra 2001 je Varnostni svet Združenih narodov za boj proti terorizmu 12. septembra 2001 sprejel Resolucijo VS 1368³³ in nato še 28. septembra 2001 Resolucijo 1373³⁴ o terorizmu glede nevarnosti za demokracijo, človekove pravice in civilno družbo, ki je tvorila osnovo glede sprejema nadaljnjih ukrepov

³³ Varnostni svet Združenih narodov je 12. septembra 2001 sprejel Resolucijo 1368 (2001) o grožnji mednarodnemu miru in varnosti zaradi terorističnih dejanj

³⁴ Varnostni svet Združenih narodov je 28. septembra 2001 sprejel Resolucijo 1373 (2001) o določitvi široke strategije za boj proti terorizmu in zlasti proti financiranju terorizma.

v boju proti terorizmu. Resolucije je imela namen medsebojnega povezovanja države v skupnem boju proti terorizmu ter spodbude k sprejemanju varnostnih ukrepov, s katerimi bodo preiskovalci v prihodnosti lahko bolj učinkoviti, ko bodo odkrivali, preprečevali in zatirali vsa teroristična dejanja, njihove udeležence in sodelujoče ter finančne podpornike. Obe resoluciji določata zgolj smernice in ne določnejših ukrepov, saj so ti prepuščeni vsaki državi. Sprejeti sta bili takoj po terorističnem napadu na ZDA, v svoji vsebini obsojata teroristični napad in predlagata skupen boj proti terorizmu. Resolucija 1373 vsebuje naslednje izhodiščne točke (VS ZN 1373, 2001):

- preprečevanje in ustavitev financiranja terorističnih dejanj,
- zamrznitev skladov in drugih oblik finančnih dohodkov, osumljencev terorističnih dejanj ali nudenja pomoči,
- opuščanje pomoči pripadnikom raznim skupinam ali posameznikom, ki so povezani s teroristi,
- odrekanje gostoljubja vsem, ki podpirajo, financirajo, načrtujejo ali izvajajo teroristična dejanja,
- zagotavljanje, da bo kdorkoli, ki je kakorkoli povezan s terorizmom, pripeljan na sodišče in ustrezno sankcioniran,
- zagotavljanje vnosa v nacionalne zakonodaje kazenske postopke z določili, da je terorizem resno kriminalno dejanje in pri tem uvajanje primernih sankcij,
- pripravljenost na vzajemno pomoč pri raznih preiskavah in zbiranju dokaznega gradiva,
- vzpostavljanje učinkovitejšega mejnega nadzora nad osebami in osebnimi dokumenti ter preprečevati teroristom potovanja med državami.

Z resolucijo VS ZN izraža svoja stališča, hkrati pa postavlja zahteve do držav glede grožnje, ki jo predstavlja terorizem, saj ga identificira kot globalni pojav ter eno izmed najbolj nevarnih groženj svetovni varnosti ter človekovim pravicam.

7.1.2 EVROPSKA UNIJA

Svet po 11. septembru 2001 ni bolj varen kot prej, temveč nasprotno, na vsakem koraku in ne samo v zahodnih demokracijah se teroristična dejanja kar vrstijo, umirajo nedolžni ljudje, povzročena je velika materialna škoda, strah počasi leze v kosti. Kako sta se na to odzvali ZDA in EU? Vzpostavljeni so bili številni utemeljeni ukrepi za preprečevanje terorizma, vendar pa med drugim otežujejo mobilnost prebivalstva in omejujejo gospodarsko sodelovanje. Proračunska in zasebna sredstva za zagotavljanje minimalne varnosti so se nekajkrat povečala, odnosi med ljudmi v multikulturnih skupnostih pa so se poslabšali. Življenje v EU je danes manj varno in manj prijetno kot pred desetletjem. Vsak dan bolj spoznavamo, da se terorizem razrašča, in iščemo metode ter sredstva za boj proti tej nevarnosti. (Mrevlje, 2007)

Ukrepi držav članic EU na področju boja proti terorizmu so bili v začetku dokaj neusklajeni in so bili predvsem rezultat posamičnih aktivnosti držav. Skozi gospodarski in politični

razvoj EU se je temu ustrezno razvijalo tudi področje notranje varnosti ter predvsem policijsko in sodno sodelovanje. Sprejeti so bili skupni ukrepi na področju boja proti terorizmu. (Dobovšek, 2012, str. 426)

Evropski svet je leta 2003 sprejel evropsko strategijo, v kateri je priznal potrebo po usklajenem evropskem delovanju v boju zoper terorizem. Po napadih v Madridu je Evropski svet leta 2004 sprejel posebno Deklaracijo o terorizmu ter potrdil dopolnjen Akcijski načrt. Po napadih v Londonu se je Svet Evropske unije leta 2005 odzval s sprejemom nove deklaracije, v kateri je določil roke za akcijski načrt in spodbudil delo komisije.

Štirje stebri Strategije EU za boj proti terorizmu predstavljajo celovit in sorazmeren odziv na mednarodno teroristično grožnjo. Strategija zahteva delo na nacionalni, evropski in mednarodni ravni. Tako bi lahko zmanjšali grožnjo terorizma in našo ranljivost za napad. Določa tudi cilje, s katerimi bi preprečili novačenja, bolje zaščitili morebitne tarče, preganjali in preiskovali morebitne člane terorističnih organizacij in izboljšali našo sposobnost. Stebri strategije so naslednji (Svet EU, 2005):

- Preprečevanje, distanciranje ljudi od terorizma z odpravo dejavnikov in vzrokov, kateri vodijo v radikalizacijo in novačenje na evropski in mednarodni ravni.
- Zaščita državljanov in infrastrukture ter zmanjševanje nevarnosti napada z izboljšanjem varovanja državnih meja, prometa in infrastrukture.
- Pregon in preiskava teroristov v tujini, da bi onemogočili mreže, katere jih podpirajo, prekinitev financiranja ter pristop do materialov, s katerimi se lahko izvršuje napade, in privedba teroristov pred sodišče.
- Odzivanje, priprava na zmanjševanje posledic terorističnega napada s krepitvijo sposobnosti za soočenje z učinki in potrebami žrtev, z usklajevanjem odziva.

Na ravni EU je bilo v zadnjem času doseženo veliko. Za izvajanje Akcijskega načrta je bil imenovan evropski koordinator za boj proti terorizmu, poostrena je bila varnost v transportu, Europol in Eurojust sta zagotovila učinkovito podporo. V situacijskem centru po vzoru Europa, v katerem sodelujejo predstavniki nacionalnih obveščevalnih služb, iz Republike Slovenije je to predstavnik SOVE, je bila ustanovljena medsteburna analitična kapaciteta. Izvedene so bile evalvacije protiterorističnih ukrepov v vseh državah članicah, v razvoju je strategija za spopadanje s problemom radikalizacije in rekrutiranja teroristov itd. (Dobovšek, 2012, str. 423)

EU v svojem protiterorističnem boju teži k spoštovanju človekovih pravic in temeljnih svoboščin. Dejstvo pa je, da so vsi do sedaj sprejeti in prihodnji ukrepi vplivali na področje človekovih pravic, saj prihaja bolj do izraza v tistih državah, ki so bolj verjetne tarče terorističnih napadov.

Zoper terorizem se je EU postavila po robu z različnimi instrumenti, ki se uporabljajo usklajeno s strani držav članic, kakor tudi s strani skupnih organov in organizacij. Teh instrumentov je več, pomembnejšo vlogo pa predstavljajo naslednji (Dobovšek, 2012, str. 427):

- Europol ali Evropski policijski urad januarja 2010 je postal agencija Evropske unije, pristojen za organiziran kriminal, terorizem in druge hujše oblike kriminala, ki prizadenejo dve ali več držav članic. Temeljna naloga Europola je izboljšati učinkovitost in sodelovanje med pristojnimi organi držav članic pri preprečevanju in boju proti organiziranemu kriminalu, terorizmu in drugim hujšim oblikam kriminala.
- Interpol ali mednarodna organizacija kriminalistične policije predstavlja edinstveno orodje za nove države članice EU, ki še niso uporabnice Schengenskega informacijskega sistema in si preko Interpolovega informacijskega sistema izmenjujejo podatke in razpise z ostalimi članicami. Je ena od najstarejših mednarodnih organizacij v svetu in največja mednarodna organizacija na področju policijskega sodelovanja pri preprečevanju kaznivih dejanj na mednarodni ravni.
- Eurojust ali Urad za evropsko pravosodno sodelovanje je bil ustanovljen leta 2002 zaradi vedno večjih težav držav članic EU pri spopadanju s težjimi oblikami čezmejnega in organiziranega kriminala, ter da bi države članice izboljšale in spodbudile koordinacijo pristojnih organov držav članic pri vodenju preiskav in sodnega pregona. Zavzema se tudi za izboljšanje sodelovanja med pristojnimi organi, zlasti glede zagotavljanja mednarodne vzajemne pravne pomoči in izdajanja evropskih nalogov za prijetje, podpira pristojne organe pri izboljšanju učinkovitosti kazenskih preiskav in sodnega pregona.
- Schengenski sporazum, ki je bil sprejet leta 1985, in Konvencija o izvajanju Schengenskega sporazuma iz leta 1990 (Schengenska konvencija) sta odpravila mejne kontrole na notranjih mejah med državami pogodbenicami EU, ter Norveške in Islandije, razen Velike Britanije in Irske. S tem se je ustvaril skupni prostor za prost pretok oseb in blaga. Zato je bilo za ohranitev zadostne ravni javnega reda in javne varnosti, potrebno okrepiti policijsko in pravosodno sodelovanje, harmonizacijo vizne in azilne politike, oblikovati tudi Schengenski informacijski sistem (v nadaljevanju SIS). SIS obsega nacionalne podatkovne zbirke v vsaki državi pogodbenici in tehnični podporni del v Strassbourgu za namene mejnih kontrol ter drugih policijskih in carinskih kontrol, tudi tistih, ki se izvajajo v notranjosti države.
- Frontex ali Evropska agencija za upravljanje in operativno sodelovanje na zunanjih mejah držav članic Evropske unije, ki usklajuje operativno sodelovanje med državami članicami na področju upravljanja zunanjih meja, državam članicam pomaga pri usposabljanju nacionalnih mejnih straž, vključno z vzpostavitvijo skupnih standardov usposabljanja, izvaja analize tveganja. Zaradi celovite usklajenosti Frontex sodeluje z ostalimi inštituti EU, ki so odgovorni za varnost zunanjih meja.

V današnjih časih IS prinaša široko nevarnost terorizma, kar pomeni, da bo treba tudi v prihodnosti dodatno pozornost posvetiti odkrivanju, preprečevanju in pregonu temeljnih

kaznivih dejanj s področja terorizma. Posebej na to kažeta teroristična napada v Parizu 7. 1. 2015, ko so teroristi IS napadli sedež satiričnega tednika Charlie Hebdo ter pri tem ustrelili več zaposlenih. 13. 11. 2015 je sledil napad na kulturni center Bataclan in bližnje restavracije, kjer je bilo ustreljenih 130 oseb.

V Republiki Sloveniji se je okrog tujih terorističnih borcev leta 2014 zgodil primer, ko sta se Boštjan Skubic in Rok Žaubi udeležila bojev na območju Sirije. Po vrnitvi nazaj v domovino je bila pri Boštjanu Skubicu s strani kriminalistične Policije opravljena hišna preiskava ter zaseženo avtomatsko orožje, naboji in raketomet. (24ur.com, 2014)

Sedanje stanje glede krepitve terorizma kaže, da je potrebno še naprej krepiti skupno politično in družbeno kulturo nasprotovanja terorizmu, kar pa vključuje aktivno izvrševanje veljavne zakonodaje in zagotavljanje njene stabilnosti. Države članice EU morajo tudi v prihodnosti učinkoviteje operativno sodelovati ter si hitreje in učinkoviteje izmenjevati podatke in informacije, seveda ob upoštevanju ustreznih jamstev glede varstva podatkov in zasebnosti.

7.2 PROTITERORISTIČNI UKREPI, SPREJETI V IZBRANIH DRŽAVAH PRED IN PO SPREJEMU RESOLUCIJE 2178

7.2.1 AVSTRIJA

Leta 1912 je bil v Avstriji sprejet zakon, po katerem je islam postal uradna religija v Avstriji, zaradi česar tam živeči muslimani uživajo enake pravice kot druge verske skupnosti v državi. Islam ima v Avstriji že dolgo zgodovino, ki sega v leto 1525, ko so turški sultani večkrat poskušali napasti avstrijsko cesarstvo. Ne glede na neuspehe je islam pustil velik vpliv na avstrijsko kulturo. V sodobni zgodovini po Berlinski konferenci 1878 se je povečalo priseljevanje v Avstrijo, predvsem iz Turčije in vzhodnoevropskih držav. Pri tem so jim v Avstro-Ogrski dali neodvisno versko svobodo. Po 2. svetovni vojni so v Avstrijo prišli novi valovi muslimanskih priseljencev, predvsem delavci, ki so pomagali obnoviti državo. Po letu 1964 pa so v Avstrijo pričeli prihajati sezonski in začasni delavci iz Turčije, Bosne in Hercegovine ter Srbije, v veliko manjšem številu pa tudi iz arabskih držav in Pakistana. Na avstrijskih Univerzah se je povečalo število študentov iz muslimanskih držav. V času med letoma 1970 in 1980 se je priseljevanje še povečalo kot posledica gospodarskega razcveta. Zadnji val muslimanskih priseljencev pa je v Avstrijo prišel v začetku leta 1990 še iz takratne Jugoslavije. (Euro-islam.Info, 2015a)

Pravni status muslimanov v Avstriji je edinstven v Evropi. Avstrija je že vrsto let kot središče Avstro-ogrske monarhije, tesno povezana z islamskim prebivalstvom na Balkanu. Zgodovinsko gledano so odnosi Avstrije z islamom kot religijo relativno neproblematični v primerjavi z drugimi evropskimi državami. Zakon iz leta 1867 je podelil spoštovanje vsem religijam po celotnem cesarstvu, zaradi česar imajo muslimani pravico do ustanavljanja mošej in izpovedovanja vere. Prav tako muslimani zasedajo dobre položaje v avstrijski

državni službi. Prva mošeja je bila na Dunaju zgrajena že davnega 1887. Zakon je dal muslimanom različne pravice in privilegije, vključno s pravico do organiziranja in samostojnega upravljanja poslov s strani njihovih občinskih skupnosti. Leta 1979 je bil na podlagi zakona iz 1912 sprejet islamski zakon v katerem je bila na Dunaju ustavno razglašena Islamska verska skupnost kot pravna oseba javnega prava, kar omogoča verski družbi udeležbo v sistemu prispevkov za državno vodenje ter zagotavljanje verskega pouka v javnih šolah in financiranje zasebnih šol. Z uradnim potrdilom o islamu predstavniki Islamskega verskega organa (predsednik, namestnik, učitelj vere) postanejo uradne osebe, na katere se lahko oblasti, politiki in novinarji obrnejo. (ibid.)

1989 je avstrijska vlada dopolnila in spremenila islamski zakon. Z njim priznava vse islamske teološke šole poleg Hanafi šole, ki je že bila zajeta v zakonu. To je privedlo do povečanja pravic in privilegijev za avstrijske muslimane. Ženske lahko na primer nosijo tančico na delovnem mestu v javnih ustanovah in javnih obredih. Pridobili so pravico do študija islama v državnih šolah in vojski. Avstrijski muslimanski vojaki so pridobili pravico do plačanega dopusta za počitnice islamskih praznikov krubanbajram, ki zaznamuje konec postnega meseca ramadana. Ključni organizaciji v Avstriji sta islamski center na Dunaju, ki je bil ustanovljen leta 1977, in islamski verski organ, ustanovljen leta 1979. Oba delujeta kot versko in duhovno predstavništvo muslimanov v državi na enak način kot krščanski in judovski organi za njihove skupnosti. (ibid.)

Število dobro izobraženih muslimanov v Avstriji raste, kar je posledica dejstva, da se je samozavest avstrijskih muslimanov v zadnjih letih precej spremenila. Pri mlajši generaciji se je povečal in nastal sorazmerni del visoko šolanega kadra, čeprav ta skupina še vedno pripada muslimanski manjšini prebivajoči v Avstriji. Stopnja brezposelnosti za muslimane, rojene v tujini, je v Avstriji več kot 1,5-krat večja od tistih, ki so bili rojeni v Avstriji. Težave pri zaposlovanju imajo zlasti ženske, oblečene v tradicionalnih islamskih oblačilih. Delodajalci sporočajo, da ne morejo zaposliti žensk v islamskih oblekah, zaradi pomanjkanja strpnosti s strani svojih strank in poslovnih partnerjev. (ibid.)

Prav tako je v Avstriji problem prostorska segregacija avstrijskih muslimanov, ki v prvi vrsti ni verski, ampak socialni problem. V Avstriji so muslimani pogosto ločeni po specifičnih teoloških in etničnih razlikah. Na primer Turki, pogosto živijo v zaprti skupnosti z lastnimi mošejami. Zaradi tega je avstrijska vlada ukrepala, da bi preprečili prostorsko segregacijo. Ker se urbanisti dobro zavedajo negativnih posledic, ki jih povzroča izolacija v neke vrste vzporedni družbi, so model ločevanja zavrnili. Člani naraščajočega muslimanskega srednjega razreda tako živijo v nemuslimanskih soseskah. (ibid.)

Kot v drugih evropskih državah, se je tudi v Avstriji pojavila zaskrbljenost, da tuji imami niso dobro integrirani, ker govorijo bolj malo nemško, in brez težav širijo ideje, ki so sovražne in nasilne. V zadnjem času se v vsakdanjem življenju muslimani v Avstriji soočajo z različnimi vrstami diskriminacije. Ženske imajo težave z družbenim sprejetjem

naglavnih rut in posledično težave pri iskanju zaposlitve. To se dogaja v tolikšni meri, da uradi za zaposlovanje včasih štejejo naglavno ruto kot invalidnost pri iskanju zaposlitve. Liberalne in levičarske stranke ter muslimanske organizacije skušajo okrepiti boljše razumevanje glede boja proti diskriminaciji muslimanov, saj se le ti soočajo z negativno podobo v političnem diskurzu. Glede na vse do sedaj izvedene ukrepe v državi se muslimani v Avstriji počutijo vse bolj zapostavljeno. Njihova izolacija dejansko prispeva k problemu in tendenci, da postanejo radikalizirani. (ibid.)

V zadnjem desetletju se je Avstrija srečevala predvsem z grožnjo islamskih in kurdskih skrajnežev ter veliko čečensko diasporo, ki predstavlja grožnjo v obliki organiziranih kriminalnih aktivnosti. Velik pomen dajo preventivnim aktivnostim za zaščito civilistov in drugih potencialnih terorističnih tarč. Ker so bili teroristični napadi islamskih skrajnežev v različnih državah v zadnjem desetletju izvedeni s pomočjo in sodelovanjem članov lokalnih skupnosti, je za Avstrijo še posebej pomembno, da razvija dobre odnose med različnimi skupnostmi, ki tam živijo. Prav tako jih še naprej poskušajo integrirati in s tem preprečiti odtujitev nacionalnih, etničnih ali religioznih skupin. (Codexter Austria, 2005).

Avstrija ni sprejela posebne teroristične zakonodaje. 2002 so bila sprejeta dopolnila kazenske zakonodaje, ki so organom pregona omogočila učinkovit boj proti terorizmu. Dopolnila so se nanašala na izvrševanje jurisdikcije ter na različna kazniva dejanja, povezana s terorizmom, kot npr. pranje denarja. Poleg konkretnih terorističnih dejanj se med kazniva dejanja šteje tudi financiranje, načrtovanje ali podpiranje terorističnih aktivnosti ter vodenje ali sodelovanje v teroristični skupini.

Avstrijski Kazenski zakonik³⁵ inkriminira kazniva dejanja, ki so pomembna za pojav tujih borcev: teroristične skupine (člen 278b), teroristična kazniva dejanja (člen 278c), financiranje terorizma (člen 278d), usposabljanje za teroristične namene (člen 278e) in zagotavljanje navodil za teroristična dejanja (člen 278f). Vsa kazniva dejanja so razvrščena tudi kot dejanja z namenom-poskus.

Prav tako se omenjena kazniva dejanja, če so bila storjena zunaj Avstrije, lahko preganjajo po avstrijskem pravu ne glede na kraj storitve kaznivega dejanja, kjer je bilo storjeno kaznivo dejanje ob izpolnjenih naslednjih pogojih: če je bil storilec v času storitve kaznivega dejanja avstrijski državljani ali če je pozneje pridobil avstrijsko državljanstvo ter ga še vedno ima, oziroma ko se je začel kazenski pregon, ali če ima storilec stalno ali začasno prebivališče v Avstriji.

V praksi imajo najbolj ustrezne zakonske določbe, povezane s pojavom tako imenovanih tujih terorističnih borcev, v členu 278b, ker se lahko opredeli kot podpora terorističnim skupinam tudi zapustitev države z namenom pridružitve terorističnim skupinam za samo

³⁵ Strafgesetzbuch, BGBl. Nr. 60/1974 zuletzt geändert durch BGBl. I Nr. 116/2013

sodelovanje v bojnih operacijah kot podpora z namenom. Zaradi vse večjega števila primerov državljanov, ki odhajajo na krizna žarišča in se tam udeležujejo terorističnih aktivnosti in terorističnih urjenj, ter groženj, ki izvira od teh oseb, so v Avstriji leta 2010 dopolnili kazensko zakonodajo. Udeležencem terorističnega urjenja je tako zagrožena zaporna kazen do 5 let. Če pa bi državljani Avstrije znanje ali veščine, pridobljene na terorističnih urjenjih, uporabili za izvedbo terorističnih napadov, jim je zagrožena zaporna kazen do 10 let.

Avstrija je oktobra 2014 na podlagi sprejete Resolucije 2178 z dne 24. septembra 2014 v parlamentu sprejela paket ukrepov za boj proti terorizmu. Paket vključuje naslednje ukrepe, ki se nanašajo na pojav tujih terorističnih borcev, in sicer: preklic avstrijskega državljanstva osebam z dvojnim državljanstvom, ki so se borili v paravojaških enotah v tujini (trenutno se to lahko zgodi le, če je oseba, ki služi redni tuji vojski), omogočanje potovanja mladoletnikov v tujino izven EU le s soglasjem staršev ali skrbnikov, v okviru mejne kontrole možnost preprečitve odhoda mladoletnikov (zadrži in zaseže se jim potno listino), v primerih terorističnih in hujših kaznivih dejanj podaljšano hranjenje podatkov (trenutno je potrebno podatke o terorističnih osumljencih izbrisati po največ devetih mesecih) in prepoved nošenja simbolov, ikon, zastav in uniform prepovedane organizacije ISIS. (Library of Congress, 2016)

Glavni nosilec protiterorističnih aktivnosti v Avstriji je Zvezni urad za zaščito ustave in boj proti terorizmu, ki je tipična policijska varnostno-obveščevalna služba. Nastala je leta 2002 iz državne policije, posebnega oddelka za boj proti terorizmu in posebne enote za boj proti organiziranemu kriminalu, ki so bili, kot današnji Zvezni urad, neposredno podrejeni Zveznemu ministrstvu za notranje zadeve. Temeljna naloga Zveznega urada za zaščito ustave in boja proti terorizmu je identifikacija potencialnih dejavnikov ogrožanja, njihovo analiziranje, izvajanje policijskih preiskav in informiranje političnega vodstva o omenjenih grožnjah. Zvezni urad za zaščito ustave varuje državne ustanove Republike Avstrije in njihovo delovanje ter je po značaju varnostni organ. Pristojen je za sodelovanje s tujimi varnostnimi organi in obveščevalnimi službami. Organizacijsko je del generalne direktcije za javno varnost pri Zveznem ministrstvu za notranje zadeve. (Wetz, 2010)

Avstrija je na podlagi sprejete Resolucije Varnostnega sveta ZN 2178 z dne 24. septembra 2014 in posledično sprejetih protiterorističnih ukrepov, ki vključujejo boj proti tujim terorističnim borcem, oktobra 2014 sprejela ustrezne ukrepe, s katerimi v veliki meri izpolnjuje obstoječe mednarodne zahteve in jih v nekaterih primerih celo presega.

7.2.2 ITALIJA

Med leti 1990 in 2000 se je v Italiji muslimansko prebivalstvo povečala za več kot štiristo odstotkov, od 154.400 do 825.000, ocenjeno na 1,7 % celotnega prebivalstva. V več evropskih državah, vključno z Italijo, je bila povečana migracija zaradi globalizacije in sporov ter posledično hitra rast beguncev in prosilcev za azil, katere so se začele v letu

1979 z iransko revolucijo in naraščajočimi vojnam v Iranu, Iraku, Afganistanu, ter državljanskim vojnam v Afriškem rogu, Sudanu in Alžiriji. Ti muslimani, ki izhajajo iz raznolikih jezikovnih, kulturnih, etničnih in socialnih okolij in niso rojeni v Italiji, prihajajo iz različnih držav, kot so: Albanija, Maroko, Tunizija, podsaharska Afrika, Pakistan, Indija in Bangladeš, obsegajo drugo največjo versko skupnost v državi. Zaradi njihovih razlik, homogenosti med njimi ni. (Euro-islam.Info, 2015b)

Čeprav se muslimanski priseljenci precej razlikujejo po veri, narodnosti in načinu priseljevanje, pogosto v nekaterih zasebnih podjetjih dosegajo precejšne uspehe. Vključeni so v tistih sektorjih zaposlovanja, kjer nimajo višje ravni strokovne kvalifikacije. Italijanska ustava določa enako obravnavanje vseh državljanov in tujcev na področju zaposlovanja. Čeprav zakon prepoveduje diskriminacijo, se je zakon izkazal kot neučinkovit v praksi, ker ni bil pod nadzorom. Na nekaterih delovnih področjih so muslimanski priseljenci morali pogosto prenašati neustrezne delovne pogoje, kot so bivanje v neustreznih bivanjskih prostorih. Gradbeni sektor ima precejšen del zaposlenih priseljenih delavcev. Nesreče pri delu kažejo na velike razlike med italijanskimi delavci in muslimanskimi priseljenci. Ugotovljeno je namreč bilo, da je v Italiji prav gradbeni sektor tisti z največjim številom industrijskih nesreč in največjim številom smrtnih žrtev. Italijanska vlada je razglasila priseljene delavce kot enega izmed temeljnih virov za nacionalno gospodarstvo ter skušala urediti priseljevanja v skladu s potrebami trga večinoma za slabše plačana dela in delovna mesta, katerih italijanski delavci (predvsem mlajše generacije) pogosto niso pripravljeni sprejeti. (ibid.)

Italijanska ustava zagotavlja svobodo veroizpovedi. Vlada predvideva nekaj sredstev za gradnjo verskih objektov, javnih površin za njihovo gradnjo in vzdržuje politiko ohranjanja zgodovinskih krajev čaščenja, brez pristranskosti verske prakse. Vendar mnogi muslimani poročajo, da ne morejo zgraditi mošeje za bogoslužje. Leta 2005 je italijanska vlada pomagala vzpostaviti Islamski svet z oddelki muslimanskih organizacij v državi zaradi obstoja več muslimanskih skupin priseljencev. V Italiji je priznana kot verska oseba pravne narave samo muslimanska organizacija Islamski kulturni center Italije. Vsi drugi delujejo kot nepriznana verska združenja. Razlike in pomanjkanje enotnosti med organizacijami so eden od glavnih razlogov, da vlada ni sprejela, da bi islam in muslimani imeli bolj privilegirani status v Italiji. Po italijanski določbi je versko združenje pravna oseba zasebnega prava in pridobi pravni status z vpisom v register verskih združenj preko sodnih postopkov. (ibid.)

Leta 1996 je Zveza muslimanske lige odobrila projekt šole za usposabljanje imamov in žensk za socialne delavce. Tudi Zveza islamskih skupnosti in organizacij v Italiji je načrtovala ustanovitev izobraževalnega centra v Bologni za usposabljanje imamov in voditeljev islamske skupnosti, vendar nobeden od projektov še ni bil uspešen. Izvršena so bila mnoga dejanja diskriminacije, predsodkov in nasilja proti muslimanom in med drugim tudi veliko protestov proti odprtju mošej, zaradi česar so ustavili načrte za izgradnjo

muslimanskih verskih objektov. Prav tako so bili italijanski muslimani deležni več primerov vandalizma proti mošejam, molitvenim področjem in domovih. Bilo je tudi nekaj primerov mest, kjer so vladni uradniki poskušali ustvariti zakonodajo, ki bi prepovedovala ali urejala nošenje muslimanskih simbolov v javnosti. Oktobra 2007 je minister za notranje zadeve Giuliano Amato obiskal rimsko mošejo in tam predstavil Listino vrednot za državljanstvo in integracijo. To je bila prva javna predstavitev simbolnega dokumenta, ki želi premostiti razkorak med muslimani in katoliško skupnostjo v Italiji ter je namenjen iskanju harmonične integracije rastočega števila priseljencev v Italijo. (ibid.)

Na razvoj protiteroristične zakonodaje v Italiji je v šestdesetih in sedemdesetih letih 20. stoletja že močno vplivala politična in socialna nestabilnost države, delovanje anarhističnih skupin ter politično motiviranih skupin leve in desne. Pred napadi v ZDA leta 2001 mednarodni terorizem Italiji ni predstavljal večje grožnje. Po napadu 11. septembra pa je postal nova grožnja in prioriteta italijanske politike. Napadi v Madridu leta 2004 in Londonu leta 2005 so močno vplivali na zaznavanje grožnje terorizma. Ker so imeli že delno vzpostavljeno protiteroristično strukturo in zakonodajo, so naknadno samo še sprejeli več ukrepov, ki omogočajo policiji, varnostno-obveščevalnim službam, tožilstvu in sodstvu delovanje v boju proti terorizmu. Vse več pozornosti pa namenjajo delovanju na področju preprečevanja financiranja terorizma ter na področju preprečevanja radikalizacije, v sklopu katerega je pomemben dialog s priseljenci in državljani Italije. (ibid.)

Ukrepi, ki jih je Italija sprejela v letu 2005, so uvedli novosti v italijanski zakonodaji, zaradi česar je bil parlament po sprejetju ukrepov tarča mnogih kritik doma in v tujini. Nove metode italijanskega boja so označili kot nedemokratične in krute. Na italijansko oblast so letele mnoge obtožbe, češ da je sprejela ukrepe, ki omogočajo aretacije na tisoče osumljenih teroristov in mnogo izgonov posameznikov iz države. (Björkman, 2009, str. 242)

Kazenski zakonik Italije³⁶ v 270. členu definira kaznivo dejanje terorizma. Leta 2001 je bila definicija razširjena in vpeljala kaznivo dejanje mednarodnega terorizma ter kaznivo dejanje združevanja z namenom terorizma. Ker je prišlo julija 2005 do sprememb v kazenskem zakoniku, je bil terorizem na novo definiran. Prišlo je do opredelitve novih kaznivih dejanj, kot sta npr. kaznivo dejanje novačenja in usposabljanja v teroristične namene. Leta 2007 so bil sprejeti novi ukrepi za preprečevanje in boj proti financiranju terorizma, sprememba zakonodaje na področju transporta in letalskega prometa, strožji pogoji za vpis na letalske šole in povečan ter poostren nadzor nad infrastrukturo. (FP6-project, 2008, str. 104).

³⁶ Codice penale R Italia, aggiornato con le modifiche apportate dalla L. 28 aprile 2015, n. 58, dalla L. 22 maggio 2015, n. 68 e dalla L. 27 maggio 2015, n. 69.

Paket novih ukrepov iz leta 2005 s ciljem preventivnega delovanja na področju napadov na javno varnost uvaja strožja administrativna pravila za upravljanje na področju telefonije in interneta ter na področju aktivnosti, ki vključujejo uporabo eksplozivnih sredstev, in na področju letalstva (preventivni ukrepi na letališčih).

Zakon vpeljuje ukrepe na področju izгона tujcev, potreba po odvzemu prstnih odtisov vsem ljudem, kateri niso državljani EU ter prebivajo v Italiji, in sicer, ko le ti zaprosijo za ali podaljšujejo dovoljenja za bivanje v državi (zaradi kasnejših množičnih protestov so ukrep uvedli tudi za državljane EU, kateri imajo dovoljenje za prebivanje v Italiji). Vpeljana je možnost jemanja vzorca DNK profila osumljencem, ki ne bodo hoteli sodelovati. Direktor informacijske službe, ki deluje pod pristojnostjo vlade, lahko zaprosi tožilstvo za odredbo, da se izpelje preventivna prisluškovalna dejanja (40-dnevni preventivni nadzor uporabe komunikacijskih sredstev z možnostjo podaljšanja za 20 dni). Prav tako se morajo vsi kupci SIM kartic mobilnih telefonov, tudi predplačniških paketov, identificirati, vsi podatki pa se morajo hraniti 29 mesecev od nakupa SIM kartice. Novost je kaznivo dejanje posedovanja in izdelovanja ponarejenih osebnih dokumentov. Uvedli so podaljšanje časa pri policijskem pridržanju za identifikacijo iz 12 na 24 ur zaradi objektivnejšega in zahtevnega ugotavljanja resnične identitete, še posebej če oseba prihaja izven EU, in verodostojnosti osebnih dokumentov. (Spataro, 2009)

Boj proti terorizmu v sklopu ministrstva za notranje zadeve na centralni ravni izvaja Centralni Direktorat, ki deluje na vseh policijskih upravah. Direktorat nadzira tudi delo Centralne operativno-varnostne enote, ki je visoko usposobljena skupina za delovanje v zahtevnih operacijah. (Polizia di Stato, 2007)

Pod okriljem italijanskega ministrstva za obrambo delujejo italijanske oborožene sile. Vloga oboroženih sil v boju proti terorizmu na italijanskem teritoriju je minimalna. Naloga italijanske vojske je, da posreduje v primeru resne nevarnosti, npr. terorističnega napada. Karabinjerji opravljajo vojaške in policijske naloge. Opravljajo protiteroristične preiskave in nadzorstvene naloge, udeležujejo se tudi mirovnih operacij v tujini. V njihovem sklopu deluje Posebna enota za intervencije, ki je specializirana enota za posredovanje tudi pri terorističnih napadih. (Rheinheimer, 2006)

Ne glede na vse obstoječe ukrepe so v Italiji aprila 2015 sprejeli dodatne nujne ukrepe za boj proti terorizmu. Ti ukrepi pa vsebujejo (Library of Congress, 2016):

- predvidene nove višje kazni za tiste, ki organizirajo potovanja v boj za džihad v tujini, in za tiste, ki širijo džihadistično propagando, vključena so tudi nova kazniva dejanja, ki se nanašajo na samo-radikalizacijo in samoizobraževanje,
- volki samotarji, kdor se sam usposablja za izvrševanje terorističnih dejanj v Italiji, bo obsojen od 5 do 10 let zapora, uporaba spleta za teroristična dejanja-opredeljeno kot novačenje tujih borcev ter, da zagovarjanje spopadov v imenu džihada postane oteževalna okoliščina,

- novačenje teroristov, ki ta ukrep potrjuje ali spodbuja k terorizmu, s pomočjo računalnika ali drugih komunikacijskih orodij, zagotavljanje ukrepov za blokiranje spletnih strani, povezanih s terorizmom (ponudnike internetnih storitev se lahko zaprosi za filtriranje ali odstranitev spletnih strani s seznamu, ki ga vodi ministrstvo za notranje zadeve),
- preventivno prisluškovanje, uvedba možnosti uporabe informacijskih orodij in programske opreme za daljinsko pridobivanje podatkov in komunikacij računalniškega sistema,
- možnost infiltracije obveščevalnih agentov v zaporniški sistem z namenom odkrivanja in preprečevanja novačenja za teroristične aktivnosti, dodatno zaposlovanje vojakov po celotni Italiji,
- financiranje varnih morskih operacij glede preprečevanja terorističnih napadov na morske ribolovne ladje in trgovska plovila v Sredozemlju ter obvezna aretacija tihotapcev, zalotenih pri transportu migrantov v Italijo.

Italija je aprila 2015 na podlagi sprejete Resolucije 2178 (2014) sprejela dodatne nove protiteroristične ukrepe, ki vključujejo boj proti tujim terorističnim borce. Z njimi v veliki meri izpolnjuje obstoječe mednarodne zahteve.

7.2.3 NEMČIJA

Nemčija ima po Franciji kot druga največjo število muslimanskega prebivalstva v Zahodni Evropi. Od približno 3 do 3,5 milijonov muslimanov, ki živijo v Nemčiji, jih 80 % nima nemškega državljanstva. 70 % muslimanskega prebivalstva je turškega porekla. Turško priseljevanje v Nemčijo se je začelo leta 1960 kot odgovor na nemško pomanjkanje delovne sile. Po končanju njihovega dela, ko jih niso več potrebovali, jih je samo polovica od njih zapustila Nemčijo, polovica pa je ostala v državi. Sprva je bilo priseljevanje pretežno s strani moških, vendar so jim na koncu sledila še njihove žene in družine. (Euro-Islam.Info, 2015c)

Druga največja muslimanska populacija je bosansko-hercegovskega porekla (okoli 167.081), sledi Iran (81.495), Maroko (79.794), Afganistan (65.830), Libanon (46.812), Pakistanu (35.081), Sirija (29.476), Tunizija (24.533), Alžirija (16.974), Indonezija (12.660) in Jordanija (10.448). V primerjavi z drugimi državami Zahodne Evrope ima Nemčija tudi največje število Kurdev med priseljenkim prebivalstvom. (ibid.)

Turški delovni migranti, ki so skupaj z delavci iz Severne Afrike in Jugoslavije prispeli leta 1960 in 1970, so predstavljali prvi val muslimanov, ki so prišli v Nemčijo. Od leta 1980 se je število muslimanskih prosilcev za azil začelo povečevati. Tu govorimo zlasti o tistih iz Turčije (Kurdi, Yezidi in Asirci) in nekdanje Jugoslavije. Prav tako so se pričeli v šestdesetih letih 20. stoletja v Nemčijo priseljevati predvsem sekularni muslimani, predvsem študenti iz Irana. Danes so Iranci ena od najbolj integriranih skupnosti v Nemčiji, kar dokazuje tudi dejstvo, da je relativno število iranskih znanstvenikov in

gospodarstvenikov daleč nad povprečjem. Nazadnje, bosanski in kosovski muslimani, ki so bežali zaradi vojne in razpada nekdanje Jugoslavije, so ustvarili velike tokove po vsej Evropi. Danes v Nemčiji živijo štiri generacije muslimanov, tretjina jih je turškega izvora in so bili rojeni v Nemčiji, nimajo pa nemškega državljanstva. (ibid.)

V Nemčiji je okoli 10 % muslimanov dejavnih v verskih skupnostih, samo 30 % pa praznuje verske praznike. Po celotnem območju Nemčije obstaja vsaj 2.500 muslimanskih molilnic, od katerih je 140 pravih mošej s kupolami in minareti, njihov proces gradnje pa se redno preprečuje s strani lokalnih oblasti nemškega prebivalstva. (ibid.)

Stopnja brezposelnosti med muslimani je dvakrat višja od Nemcev. V nekaterih deželah je stopnja brezposelnosti med mladimi muslimanske populacije ocenjena na okoli 30 %. Mladi priseljenci zasedajo nekvalificirana ali polkvalificirana delovna mesta, zaradi česar so usposobljeni v ozkem razponu poklicev, kot so rudarstvo, tekstilna in avtomobilska industrija, trgovina in druge vrste samozaposlenih delovnih mest. Mlade muslimanske ženske imajo za zaposlitev slabše možnosti kot moški. Zaposlene so predvsem kot frizerke, pomočnice zobozdravnikov ali medicinskih sester. Muslimani imajo na nemškem trgu dela iste težave kot drugi priseljenci, in sicer v obliki neformalne diskriminacije, formalne diskriminacije zaradi negotovega statusa prebivanja ter ker nimajo nemškega državljanstva. Diskriminacija je pogosto bolj prisotna v polkvalificiranih delovnih mestih. V takšnem okolju se muslimani redno srečujejo z nestrpnostjo s strani njihovih delodajalcev do njihovih verskih dolžnosti, kot je v petkova molitev. Člani nekaterih muslimanskih organizacij, ki so uradno označeni islamske so izključeni z več področji zaposlovanja javnih služb na področju varnosti. (ibid.)

Otroci muslimanov (predvsem t. i. druga generacija), ki so se rodili v Nemčiji, imajo v šolah občutno slabše rezultate, kot otroci priseljencev. Tudi otroci priseljencev so v šolah večinoma v slabšem položaju, predvsem v smislu njihovega gospodarskega in družbenega okolja, saj njihove družine pogosto prihajajo iz podeželja in družbeno prikrajšanih okolij brez visokega šolstva. Otroci turškega porekla in drugi muslimani z begunskim ozadjem se srečujejo še s težavami okrog nemškega jezika, zaradi česar imajo omejene možnosti glede kakršnegakoli nadaljnjega izobraževanja in usposabljanja. (ibid.)

Ključni problem v Nemčiji tako ostaja ločevanje segregacija, saj se neprestano povečuje. Muslimani, predvsem Turki, še vedno živijo predvsem v urbanih območjih, kjer so pogosto skoncentrirani v tako imenovanih etničnih območjih v osrednjih lokacijah. Na teh področjih se prebivalci običajno identificirajo z njihovo bližnjo četrtjo. Ločevanje je družbeno, gospodarsko, etnično in versko. Revni ljudje pogosto živijo na istih področjih kot priseljenci. V javnih razpravah se redno obtožuje priseljence glede ločevanja, saj se sami prostovoljno ločujejo iz družbe že od začetka priseljevanja turških delavcev. Uvedeni so bili predlogi, s katerimi bi se zmanjšala koncentracija priseljencev v nekaterih okrožjih ter prisilno preseljevanje tujcev. Javno mnenje kaže, da bi se moralo tudi spodbujati

nemško prebivalstvo glede premikov na teh področjih zaradi spodbujanja boljšega stika in razumevanja med različnimi ljudmi in kulturami. (ibid.)

Na stanovanjskem trgu je pričel veljati nov zakon, ki še vedno dopušča neenako obravnavanje muslimanov, saj omogoča najemodajalcem zavrnitev tujih nenemških najemnikov, če ti menijo, da je to potrebno zaradi uživanja uravnotežene socialno kulturne mešanice hiš v soseskah. Prosilci za azil so nastanjeni v osrednjih sprejemnih centrih in nato razpršeni po vsej državi. Ni splošne smernice, ki bi zagotavljala minimalne standarde za nastanitev in njihovo svobodo gibanja, ki je omejena. (ibid.)

Večina muslimanov v Nemčiji nima nemškega državljanstva, zaradi česar nimajo volilne pravice in aktivnega sodelovanja v političnih sferah in posledične integracije. Problem nizke politične participacije muslimanov se izkazuje kot posledica institucionalne diskriminacije v šolah in drugih institucijah. Neizobraženost je prav gotovo eden od razlogov za manjše možnosti sodelovanja na političnem prizorišču. (ibid.)

Ker islam nima hierarhični strukture, muslimanske organizacije v Nemčiji ne imenujejo samo enega predstavnika za vse različne veje svojega prepričanja. Imajo šest glavnih organizacij, Turška islamska unija za verske zadeve, Osrednji svet muslimanov, Zveza islamskih kulturnih centrov, Islamska skupnost, Islamski svet in Svet za koordinacijo muslimanov. Omenjene muslimanske organizacije, predvsem pa njihovi predstavniki druge in tretje generacije, igrajo pomembno vlogo pri krepitevi kolektivne identitete naroda. Do pred kratkim muslimani niso imeli enake pravice kot krščanska cerkev in druge verske skupnosti glede zbiranje uradnih davkov. Odnosi med uradniki in muslimanskimi organizacijami so pod vplivom nemške notranje obveščevalne službe. (ibid.)

Muslimani se pogosto počutijo diskriminirane v njihovem vsakdanjem življenju, saj se soočajo z neposredno in posredno diskriminacijo na področju zaposlovanja, izobraževanja in stanovanjske politike. Prav tako je pogosta neposredna diskriminacija v obliki zavrnitev dostopa do barov, restavracij, klubov in diskotek. Zaradi negativnih političnih in medijskih razprav pogosto ni pravilnega razlikovanja nemške javnosti glede vprašanja islamskega terorizma, islamizma in splošnega pojava priseljencev ter tudi splošnega negativnega odnosa do muslimanov. (ibid.)

Proces krščansko-muslimanskega medverskega dialoga, ki se je začel leta 1980, je zastal po 11. Septembru 2001. Ker se je nezaupanje in skepticizem do muslimanov povečalo od leta 2001, so nemške cerkve spremenile svojo strategijo proti njihovi "verski tekmeči". Krščanski predstavniki so ponovno pričeli s podpiranjem dialoga in komunikacije z muslimani. Muslimani še vedno nimajo enakih pravic kot krščanska cerkev in druge verske skupnosti, kot je na primer pravica zbiranja uradnih davkov ali poučevanje islamske verske vzgoje v šolah. Zaradi tega so bili prisiljeni, da se za pridobitev pravic individualno in razdrobljeno pogajajo z deželnimi vladami. Zaradi tega se vzpostavitev islama zelo

razlikuje po regijah in je pogosto predmet muhe politikov v bolj konzervativnih regijah. (ibid.)

Nemške izkušnje s terorizmom so večinoma povezane s skrajno levičarsko teroristično skupino Frakcija rdečih brigad; v manjšem obsegu pa se je srečevala s terorizmom skrajnih desničarjev in s t. i. uvoženim terorizmom, ko so tuji skrajneži izvajali teroristične napade na tuje cilje v Nemčiji. Mednarodno najbolj odmeven teroristični napad v Nemčiji je bil 5. septembra 1972, ko je palestinska teroristična organizacija Črni september izvedla napad na izraelske udeležence letnih olimpijskih iger v Münchnu. V obdobju po terorističnih napadih 11. septembra 2001 v ZDA pa se Nemčija sooča predvsem s teroristično grožnjo islamističnih terorističnih skupin, kot so Al Kajda in z njo ideološko povezane skupine. Velik poudarek daje učinkovitemu kazenskemu pregonu in uspešnemu preprečevanju terorističnih aktivnosti. Proti terorizmu se bori s klasičnimi orodji, ki so jim na voljo v kazenskem zakoniku (Codexter Germany, 2009).

Nemška zakonodaja kriminalizira teroristične aktivnosti kot hujša kriminalna dejanja in jih kot taka opredeljuje v kazenskem zakoniku. Ker se je Nemčija v preteklosti že srečevala s terorističnimi aktivnostmi na svojih tleh, je po terorističnih napadih 11. septembra 2001 svojo zakonodajo dopolnila s sprejetjem vrste zakonodajnih, operativnih in preventivnih ukrepov za učinkovitejše spopadanje z grožnjo terorizma. Sprejela je dva varnostna paketa ukrepov posebne protiteroristične zakonodaje. Varnostni paket I (International Counter Terrorism Act, 2002), ki je omejil delovanje ekstremističnih, verskih in filozofskih združenj v Nemčiji ter je bil usmerjen k povečanju imigracijskega nadzora nad osebami iz arabskih držav. Omejitve, ki so do takrat veljale za društva, so se razširile tudi na religiozne skupnosti in filozofska društva, če so njihovi cilji ali aktivnosti usmerjene na izvrševanje kaznivih dejanj ter proti ustavni ureditvi ali proti konceptu t. i. sožitja med ljudmi. S temi spremembami so nemški organi lahko ukrepali proti ekstremističnim religioznim skupnostim, kar jim je bilo do takrat onemogočeno. (Neve in drugi, 2006, str. 17)

Varnostni paket I vsebuje naslednje ukrepe, s katerimi se je Nemčija želela obvarovati pred terorizmom (Handelsblatt, 2001):

1. Spremenjena je bila zakonodaje o društvih (pred spremembo so bile verske in svetovnonazorske skupnosti zaščitene).
2. V kazenskem zakoniku je bil spremenjen člen o protiterorističnih združenjih (razširitev pregona članstva in podpore terorističnim skupinam, ki nimajo sedeža v Nemčiji).
3. Intenzivni pregled zaposlenih na letališču, (posebno zaposlene s področja varnosti, možnost preveritve osebnih podatkov).

Varnostni paket II, znan tudi kot Zakon o boju proti mednarodnemu terorizmu, ki je z implementacijo Zakona o boju proti terorizmu uvedel precej novosti, namenjenih

učinkovitejšemu spopadanju z aktualno grožnjo terorizma. V veljavo je stopil januarja 2002 in je bil sestavljen iz različnih sklopov dopolnil obstoječe zakonodaje, s katerimi se je izboljšalo mednarodno sodelovanje med različnimi preiskovalnimi in varnostnimi službami. Varnostni paket je tako prinesel spremembe štirinajstih zakonov. Pomembne spremembe paketa so (Handelsblatt, 2001):

- potreba po zakonski okrepitvi pristojnosti za področje preprečevanja terorizma Zveznem uradu za varstvo ustavne ureditve, Zvezni obveščevalni službi, Vojaški protiobveščevalni službi, Zvezni mejni zaščiti in Zveznem kriminalističnem uradu,
- potreba po spremembi procesnega prava na področju tujskega prava (pravice do azila in statusa tujca),
- potreba po spremembah zakona za izdajo potne listine in osebne izkaznice,
- poostreitev zakona o društvih in združevanju.

Prav tako je pomembno poudariti, da je bil osrednji element znotraj Varnostnega paketa sprejetje Zakona o boju proti terorizmu (Terrorismusbekämpfungsgesetz - TBG, 2002), ki je bil sprejet 9. 1. 2002. V njem so bile zapisane določbe glede boja proti terorizmu z notranjim in zunanjim učinkom. Nastal je kot del protiterorističnega paketa in vsebuje številne spremembe drugih zveznih zakonov. Pri tem so bila predvsem razširjena pooblastila tajnih služb, dodatno je bila omejena osnovna pravica tajnosti poštnih pošilk in telekomunikacij, poostreni so bili pogoji za uvedbo identifikacijskih dokumentov z biometričnimi podatki in predpisi, ki urejajo pravice tujcev. Z zakonom so bile določene osrednje pristojnosti Zveznega kriminalističnega urada v boju proti terorizmu in razširjene pravice do pridobivanja podatkov s pomočjo upravnih organov. Zakon o boju proti terorizmu je bil časovno omejen ter bil večkrat podaljšan za obdobje petih let. Kar se tiče pravic državljanov je sprejeti zakon v določenih točkah sporen, ker naj bi omejeval temeljne državljanske pravice. Ukrepi naj bi bili usmerjeni predvsem proti tujcem in beguncem.

Varnostni paket II je bil namenjen predvsem proti tujim državljanom, skupnostim in beguncem. Vsi sprejeti ukrepi so ostro kršili njihove pravice. Nemčijo je pred terorizmom iz tujine obvaroval z več različnimi spornimi ukrepi, in sicer:

- izgon begunca, za katerega se sumi, da predstavlja grožnjo glede varnosti oziroma pripada skupini, katera je podpornik in simpatizer mednarodnemu terorizmu,
- posnetek glasa tujca ter njegova shranitve, možnost 10 letne shrambe prstnih odtisov in drugih osebnih podatkov,
- možnost dostopa varnostnih organov do večjega števila podatkov (podatki o tujcih naj bi vsebovali pripadnosti religijam - sporno),
- ugotovitve lokacije in značilnosti mobilnega telefona,

- uvedba novih biometričnih potnih listov, kateri bi vsebovali zaščitne elemente s podatki, kateri so lahko zaklenjeni (lastnik potnega lista nima vednosti glede vseh podatkov, saj o določenih podatkih odloča zvezni parlament).

Zakon o boju proti terorizmu je vpeljal določene spremembe tudi v številne druge zakone, kot npr. v Zakon o varnostnem preverjanju, Zakon o potnih listinah, Zakon o osebni izkaznici, Zakon o zračnem prometu, Zakon o centralnem registru, Energetski zakon. Leta 2007 je bila v Nemčiji sprejeta nadgradnja Zakona o boju proti terorizmu, saj so nekatere določbe v njem veljale samo pet let. Bistvena novost dopolnitvenega zakona o boju proti terorizmu je bila, da ima Zvezni urad za varstvo ustavne ureditve skladno z zakonom še naprej pooblastilo o informacijah in pridobivanju le-teh ter jih uporablja v namene preprečevanja terorizma (Bundesministerium des Innern, 2010).

Nemška kazenska zakonodaja zagotavlja več metod za jurisdikcijo nad osebami, ki so izvršile teroristična dejanja. Med drugim določa, da so vse osebe, tudi tuji državljani, ki so vpletene v teroristične aktivnosti in prijetе na ozemlju Nemčije, obravnavane po nemški jurisdikciji, ne glede na kraj izvršitve terorističnega dejanja.

Pomemben del protiterorističnih nalog je dodeljen tudi obveščevalno-varnostnim službam. Zvezna obveščevalna služba je med drugim zadolžena za zbiranje obveščevalnih podatkov o morebitnih terorističnih grožnjah nemškim interesom v tujini. Zvezni urad za zaščito ustavne ureditve se med drugim ukvarja s spremljanjem terorističnih in ekstremističnih skupin doma, določene naloge v povezavi s protiteroristično zaščito obrambnega sistema pa opravlja še Vojaška protiobveščevalna služba.

Na glede na zahteve Resolucija 2178 (2014) je Nemčija že leta 2009 uvedla posebno določbo - poglavje 89a kazenskega zakonika - kriminalizacije obiska terorističnega usposabljanja v taboru zaradi priprav na teroristične napade.

Ker pa operativni odstavek 6 Resolucije 2178 (2014) ni zajet v oddelku 89a kazenskega zakonika, bo zakonodajne ukrepe prilagodila nemškim kazenskim določbam o boju proti terorizmu v skladu z določbami Resolucije ZN. Poglavje 89a kazenskega zakonika bo dopolnila z nadaljnjimi pripravljalnimi dejanji, ki zajemajo potovanja in poskus potovanja v teroristične namene. Financiranje takšnih potovanj bo zajeto z novimi določbami o financiranju terorizma. Trenutno je v skladu z določbami nemškega prava, kazniva pomoč in napeljevanje organizacije ali posameznika glede omogočanje takega potovanja.

Prav tako Nemčija v prihodnosti razmišlja o izvajanju naslednjih ukrepov: izvajanje strožjih kontrol za namestitvev posebnih oznak na osebne izkaznice z namenom opozoritve mejne straže v Nemčiji ali druge schengenske države o sumljivih potovanjih potnikov in

jim tako preprečiti, da zapustijo državo ali schengensko območje, možnost preklica³⁷ nacionalne osebne izkaznice in potnega lista nemških državljanov, ki predstavljajo nevarnost za notranjo ali zunanjo varnost ali druge pomembne interese Nemčije; sprejetje ukrepa glede odvzema nemškega državljanstva domnevnim islamskim skrajnežem, ki imajo dvojno državljanstvo. (Library of Congress, 2016)

Nemčija na podlagi sprejete Resolucije 2178 ni sprejela dodatnih ukrepov, ki vključujejo boj proti terorizmu in tujim terorističnim borcev. Ugotovljeno je bilo, da v veliki meri že izpolnjuje obstoječe mednarodne zahteve.

7.2.4 VELIKA BRITANIJA

Britanska kolonialna dediščina je imela stik z religijo islama več stoletij. V 19. stoletju se je islamska prisotnost v Veliki Britaniji razširila zaradi prihoda tujih delavcev na delo v morská pristanišča kot vir poceni delovne sile. Nekateri med njimi so bili muslimani, kar vodi do pojava majhnih muslimanskih skupnosti v mestih, kot so London, Liverpool in Woking. To je v letu 1889 povzročilo gradnjo prvih britanskih univerzalnih mošej. V letih po koncu 2. svetovne vojne je prišlo do večine priseljevanja muslimanov v Veliko Britanijo. To je bilo obdobje dekolonizacije. Po delitvi Indije so mnogi muslimani iz Južne Azije (večina je bila iz Pakistana) prispeli v Veliko Britanijo med letoma 1960 in 1970. Ker je bila Velika Britanija v procesu obnove svojega opustošenega gospodarstva in infrastrukture, jim je koristila poceni delovna sila. Nekateri vzhodno afriški azijski muslimani (Kenije, Tanzanije in Ugande) so prispeli v Veliko Britanijo, v poznih 1960 in začetku leta 1970 kot posledica politike "afrikanizacije" v državah, ki so bile prizadete s strani britanskega kolonialnega vpliva. Popis v letu 2001 je pokazal, da obstaja približno 1,6 milijona muslimanov, ki trenutno živi v Veliki Britaniji, se pravi 2,7 % celotne populacije. (Euro-islam.Info, 2015č)

Stopnja brezposelnosti za muslimane, ki živijo v Veliki Britaniji, je nesorazmerno visoka. Najvišja stopnja brezposelnosti za muslimane je v starosti med 16 in 24 let. Prav tako je treba opozoriti, da obstajajo precejšnje razlike znotraj muslimanske skupnosti v zvezi s stopnjami brezposelnosti. Na primer, stopnja brezposelnosti med mladimi britanskimi muslimani pakistanskega in bangladeškega porekla, je bistveno višja kot pri mladih britanskih muslimanih indijskega rodu. Zaradi tega je brezposelnost pomembno vprašanje diskriminacije muslimanov v Veliki Britaniji. (ibid.)

Muslimani v Veliki Britaniji so nesorazmerno zastopani v najbolj ogroženih urbanih območjih. Pri večini teh priseljencev v Veliki Britaniji se je pričela kazati ta pomanjkljivost takoj ob njihovem prihodu v Veliko Britanijo v desetletjih po koncu 2. svetovne vojne.

³⁷ Namesto nacionalne osebne izkaznice bodo izdane nadomestne izkaznice, skupaj z besedilom "ne veljajo za potovanja izven Nemčije". To bi preprečilo potovanje tujih borcev v Sirijo in druge države s pomočjo tretjih izven schengenskih držav, za vstop v katere se zahteva le nacionalna osebna izkaznica.

Institucionalna diskriminacija pomeni, da so mnogi muslimani utrpeli akutno pomanjkljivost v stanovanjskem trgu. Šele v poznih 1960 so organi lokalnih stanovanjskih sektorjev začeli sprejemati prijave etničnih manjšin zaradi nesorazmernega deleža slabih namestitev na manj priljubljenih lokacijah. (ibid.)

Muslimanski svet Britanije je glavni predstavnik organizacije za muslimane v Veliki Britaniji z mrežo vsaj 380 manjših organizacij. Ustanovljen je bil leta 1997 po srečanju številnih muslimanskih organizacij in je povezan s približno 70 % muslimanov v Veliki Britaniji. Sestavljen je iz nacionalnih, regionalnih in lokalnih organizacij, organiziranih v geografskih območjih. Za mlade muslimane je izobraževalni sistem njihova prva in najbolj pomembna točka za stike s širšo skupnostjo. Šolski sistem daje potrebe po spoštovanju in sprejemanje njihovih potreb glede vpliva na njihov odnos do povezovanja in sodelovanja v družbi. Verske skupnosti imajo pravico, da vzpostavljajo svoje lastne neodvisne šole. Je pa potrebno šole registrirati pri organu neodvisnih šol, ker morajo izpolnjevati določene minimalne standarde. (ibid.)

Velika Britanija je pogodbenica Okvirne konvencije za varstvo narodnih manjšin ter razglša politiko vključevanja, katera temelji na vrednotenju in spodbujanju kulturne raznolikosti. Muslimani na splošno uživajo pravico do svoje veroizpovedi. Vendar pa nekatere ovire izhajajo iz številnih družbenih praks, ki so strukturirane okrog osnovnih krščanskih predpostavkah, zaradi katerih se je potrebno prilagajati potrebam kristjanov, ne pa drugim manjšinskim verskim skupnostim. (ibid.)

Velika Britanija je trenutno ena najbolj ogroženih evropskih držav. Na njenem ozemlju že desetletja delujejo severnoirske teroristične skupine oziroma skupine, ki izvirajo iz severnoirskega konflikta. V preteklosti so največjo teroristično grožnjo britanski nacionalni varnosti predstavljale teroristične skupine kot je Irska republikanska armada oziroma skupine, ki so izhajala iz nje.

Po terorističnih napadih 11. septembra 2001 pa so se okrepile aktivnosti lokalnih islamističnih terorističnih skupin. Slednje je neposredno povezano z vpletenostjo Velike Britanije v t. i. vojno proti terorizmu, saj je sodelovanje v vojaških operacijah v Afganistanu in Iraku vzpodbudilo porast militantnega islama in terorizma, povezanega z njim. Julija 2005 je bilo v simultanih samomorilskih napadih britanskih pripadnikov Al Kajde v Evropi na londonskem javnem prevozu ubitih 56 ljudi, vključno s štirimi samomorilskimi napadalci, ranjenih pa okoli 700 oseb. Napadalci so se v jutranjih urah razstrelili na treh podzemnih vlakih in avtobusu. Napad pa so izvedli z improviziranimi eksplozivnimi napravami, skritimi v nahrbtnike.

Velika Britanija je država z najstarejšo protiteroristično zakonodajo. Že leta 1939 je v Veliki Britaniji stopil v veljavo Zakon o preprečevanju nasilja (The Prevention of Violence Act, 1939), s katerim so želeli omejiti aktivnosti IRE. Zakon je prenehal veljati leta 1973,

ko je v veljavo stopil Zakon o preprečevanju terorizma (The Prevention of Terrorism Act, 1973), s katerim so se odzvali na takratno nasilje v Severni Irski. Od leta 1974 do leta 1989 se je zakon letno dopolnjeval. Leta 2000 je bil sprejet nov Zakon o terorizmu (Terrorism Act, 2000), leta 2005 pa še Zakon o preprečevanju terorizma (The Prevention of Terrorism Act, 2005), ki sta nadomestila predhodne zakone s področja protiterorizma. Osrednji zakon britanske protiteroristične zakonodaje je Zakon o terorizmu, ki je bil sprejet leta 2000, da bi z njim zaobjeli vse oblike terorizma. (Codex United Kingdom, 2007)

Kot odziv na teroristične napade 11. septembra 2001 v ZDA je bil konec leta 2001 sprejet Protiteroristični kazenski in varnostni zakon (Anti-Terrorism Crime and Security Act, 2001), ki je nadgradil obstoječa pooblastila na protiterorističnem področju, da bi vlada imela osnovo za uspešno odvrčanje vseh oblik terorističnih groženj. Leta 2005 sprejet Zakon o preprečevanju terorizma predpisuje nalaganje ukrepov (control-orders) proti osebam, za katere se domneva, da so vpleteni v aktivnosti, povezane s terorizmom. Gre za ukrepe, s katerimi se preprečuje, omejuje ali onemogoča vpletenost oseb v aktivnosti, povezane s terorizmom. Po terorističnih napadih 7. julija 2005 v Londonu je bil leta 2006 sprejet nov Zakon o terorizmu (Terrorism Act, 2006), ki je opredelil nova kazniva dejanja, povezana s terorizmom (spodbujanje k terorizmu, razširjanje terorističnih publikacij, pripravljala dejanja, prestopki, povezani s terorističnim urjenjem, izdelava, zloraba ali posedovanje radioaktivnih naprav in materialov). (Codex United Kingdom, 2007)

Glavni nosilec britanske protiteroristične politike je minister za notranje zadeve, njegovo ministrstvo pa predstavlja osrednjo točko za odzivanje na teroristične grožnje. Minister za notranje zadeve za Severno Irsko je odgovoren za protiteroristično politiko znotraj Severne Irske. Ministrstvo za zunanje zadeve je odgovorno za zaščito britanskih interesov in državljanov pred terorističnimi grožnjami v tujini. Kabinet predsednika vlade pa predstavlja koordinatorja vladnih protiterorističnih aktivnosti. Glavni instrument za svetovanje o prioritetah zbiranja obveščevalnih podatkov in za ocenjevanje rezultatov obveščevalnega dela je Združeni obveščevalni komite, ki je del kabineta predsednika vlade. Ta zagotavlja ministrom in višjim uradnikom koordinirane medresorske obveščevalne podatke o različnih zadevah, ki imajo takojšnjo ali srednje ročno pomembnost za nacionalne interese, med drugim tudi o terorističnih grožnjah. (ibid.)

Zakon o preprečevanju terorizma sprejet leta 2005 je v Veliki Britaniji zamenjal Protiteroristični ter varnostni zakon iz leta 2001. S sprejetjem tega zakona so postale osnovne človekove pravice precej ogrožene. Osebe, ki bodo v postopkih pri varnostnih organih bodo imele možnost pritožbe nad ureditvijo in razmerami, a bo izjave brez navzočnosti odvetnika snemala kamera. Tudi v tem zakonu obstaja možnost pripora. S strani obveščevalnih služb in drugih varnostnih organov je omogočena uporaba posebnih preiskovalnih metod. Vsi obveščevalno pridobljeni podatki se bodo lahko, kot ustrezno zaščiteni, uporabili na sodišču. To je seveda v nasprotju z običajnimi zakoni in pravicami

demokracije ter proti pravici do obrambe. Kdor se tako brani, ne bo imel možnosti nikoli izvedeti, kakšni dokazi so bili zbrani in uporabljeni zoper njega. Notranji minister ima možnost sprejema ukrepov zoper posameznike, za katere obstaja sum na povezave s teroristi in njihovimi aktivnostmi. Gre pa za prepoved posedovanja mobilnega telefona, prepoved dostopa do interneta, omejitve obiskov, omejitve gibanja na določenem področju ali regiji, omejitev druženja z določenimi osebami itd. V kolikor bi oseba kršila omenjene ukrepe ji grozi kazen zapora do pet let. Po terorističnih napadih v Londonu so pričeli z vpoklici upokojenih policistov glede proučevanje forenzičnega materiala, analiziranje posnetkov televizij in posnetkov pogovorov po mobilnih telefonih. 9. novembra 2005 je britanska vlada zavrnila enega izmed predlogov s katerim bi lahko še bolj zaostрили protiteroristično zakonodajo. Policija bi lahko zadržala osumljenega za teroristično dejanja do 90 dni, brez obtožbe. Kasneje pa je parlament predlog vendarle podprl, po njem se lahko osumljence zadrži za 28 dni. (Švarc, 2006)

2015 so bila sprejeta dopolnila zakona za boj proti terorizmu. Omenjeni zakon zagotavlja nove pristojnosti, ki se izrecno ukvarjajo s problemom tujih borcev in preprečevanju njihove radikalizacije. Vključujejo pa naslednje pomembne ukrepe: začasni odvzem potnih listin³⁸ osebam, za katere obstaja sum, da nameravajo zapustiti Veliko Britanijo v zvezi z dejavnostmi, povezanimi s terorizmom; pridružitvev sistemu Evropskega informacijskega nadzora SIS II, kar pomeni, da so zdaj opozorjeni vedno, ko se posameznika ustavi na mejni kontrolni točki ali se ga ustavi in preverja v sistemu policije kjerkoli v Evropi; preventivni programi zaradi zaščite, da ljudje ne bi zašli v terorizem in njihove dejavnosti. Policija v sodelovanju z drugimi službami s spleta odstranjuje videoposnetke skrajnežev, vsak teden odstranijo okoli 1000 kosov nezakonitih vsebin, povezanih s terorizmom. (Library of Congress, 2016)

Velika Britanija je tako na podlagi sprejete Resolucija ZN 2178 leta 2015 sprejela dodatne posebne ukrepe, ki vključujejo boj proti terorizmu in tujim terorističnim borcem. Prav tako je bilo za Veliko Britanijo ugotovljeno, da v veliki meri že izpolnjuje obstoječe mednarodne zahteve.

³⁸ Dokumenti se lahko hranijo le do 14 dni (z začetkom dneva, ko so bili zaseženi dokumenti), razen če policija zaprosi sodišče za podaljšanje. Dokumenti morajo biti vrnjeni v najkrajšem možnem času, ko 14-dnevno obdobje (in vsako podaljšanje tega) poteče, ali (če je prej) ko razlogi prenehajo.

Tabela 1: Protiteroristični ukrepi po posameznih državah

	Avstrija	Italija	Nemčija	Anglija
Sprejeti protiteroristični ukrepi pred Resolucijo 2178	- 2010 je bil dopolnjen kazenski zakonik, ki inkriminira odhod avstrijskih državljanov na krizna žarišča z namenom udeležbe terorističnih urjenj in aktivnosti.	- 2005 je bil dopolnjen kazenski zakonik in sprejet paket ukrepov; možnosti izгона tujcev, zahteva za odvzem prstnih odtisov vsem, ki niso državljani EU in živijo v Italiji, možnost jemanja vzorca DNK profila osumljencem, ki ne bodo hoteli sodelovati, preventivno prisluškovanje, daljši časa pridržanja zaradi identifikacije na 24 ur, ker je ugotavljanja identifikacije zahtevno.	- 2009 uvedena posebna določba kazenskega zakonika, ki inkriminira obisk terorističnih usposabljanj zaradi priprav na teroristične napade v tujini.	- 2005 sprejet protiteroristični zakon uvaja trajni preklc in odvzem potnih listin osebam, ki načrtujejo potovanje in ostale dejavnosti, povezane s terorizmom v tujini. - Možnost odvzema državljanstva, razen če bi oseba ostala brez državljanstva, - Možnost odvzema državljanstva, če je bilo le-to pridobljeno z naturalizacijo z goljufijo, lažnim predstavljanjem ali prikrivanjem pomembnih dejstev, kot je preteklo sodelovanje s terorističnimi organizacijami. - Pristojne službe lahko uporabljajo posebne preiskovalne metode. - Zbrani obveščevalni podatki so lahko uporabljeni na sodišču, vendar so zaščiteni. Tisti, ki se brani, nikoli ne izve, kakšni dokazi so zbrani proti njemu, kako so zbrani in kdo jih je zbral.
Sprejeti protiteroristični ukrepi po sprejetju Resolucije 2178	- Potovanje mladoletnikov v tujino izven EU je mogoče le s soglasjem staršev ali zakonitih skrbnikov. - Zaseg potne listine in začasno zadrževanje mladoletne osebe v okviru mejne kontrole zaradi preprečitve njihovega odhoda. - Prepovedi nošenja simbolov, ikon, zastav in uniform prepovedane organizacije ISIS.	- Višje kazni za tiste, ki organizirajo potovanja v tujino za teroristične namene, ter za tiste, ki širijo teroristično propagando. - Kazniva dejanja, ki se nanašajo na samo-radikalizacijo in samozobraževanje. - Kdor se sam usposablja za izvrševanje terorističnih dejanj v Italiji, bo obsojen na višje kazni od 5 do 10 let zapor. - Uporaba spleta za teroristična dejanja je opredeljeno kot novačenje tujih borcev; zagovarjanje spopadov v imenu terorizma	- Kazenska odgovornost v Nemčiji po vrnitvi nazaj zaradi zapustitve države glede sodelovanja in usposabljanja v terorističnih organizacijah za hujše oblike kaznivih dejanj, tudi potovanje v tujino z namenom sodelovanja in urjenja v terorističnih organizacijah. - Novo opredeljeno kaznivo dejanje financiranja terorizma, predvsem	- Začasni odvzem potnih listin osebam, za katere obstaja sum, da nameravajo zapustiti Anglijo v zvezi z dejavnostmi povezanimi s terorizmom. - Pridružitvev sistemu Evropskega informacijskega nadzora SIS II - Preventivni programi, s katerimi ljudje ne bi zašli v terorizem in njihove dejavnosti. - Obveznost teroristov za sodelovanje

		postane oteževalna okoliščina. - Kaznivo je novačenje teroristov, ki potrjuje ali spodbuja k terorizmu, s pomočjo računalnika ali drugih komunikacijskih orodij. - Zagotavljanje ukrepov za blokiranje spletnih strani, povezanih s terorizmom. - Preventivno prisluškovanje, uvedba možnosti uporabe informacijskih orodij in programske opreme za daljinsko pridobivanje podatkov in komunikacij računalniškega sistema. - Možnost infiltracije obveščevalnih agentov v zaporniški sistem z namenom odkrivanja preprečevanja novačenja za teroristične aktivnosti - Dodatno zaposlovanje vojakov po celotni Italiji ter financiranje varnih morskih operacij z namenom preprečevanja terorističnih napadov na morske ribolovne ladje in trgovska plovila v Sredozemlju. - Obvezna aretacija oseb, zalotenih pri transportu migrantov v Italijo.	zaradi blokade virov financiranja terorističnih organizacij, kot je ISIS	v programih de radikalizacije. - Preprečevanje vrnitve britanskih državljanov nazaj, ne glede na to, ali imajo dvojno državljanstvo, če so osumljeni terorizma v tujini. - Omejevalni ukrep; oseba mora bivati v določenem objektu, omeji pa se ji tudi potovanja. - Možnost policije, da v pristanišču ali na meji ustavi in zasliši vse osebe, ki so osumljene za teroristična kazniva dejanja.
Ukrepi v fazi sprejemanja	- Preklic avstrijskega državljanstva osebam z dvojnim državljanstvom zaradi bojevanja v paravojaških enotah v tujini (trenutno, se to lahko zgodi le, če oseba služi redni tuji vojski). - V primerih terorističnih in hujših kaznivih dejanj podaljšano hranjenje podatkov (trenutno je potrebno podatke o terorističnih osumljencih izbrisati po največ 9 mesecih).		- Preklic nacionalne osebne izkaznice in potnega lista nemškimi državljanom, ki predstavljajo nevarnost za notranjo ali zunanjo varnost ali druge pomembne interese Nemčije. - Sprejetje ukrepa glede odvzema nemškega državljanstva domnevnim islamskim skrajnežem, ki imajo dvojno državljanstvo.	

Vir: lasten

8 REPUBLIKA SLOVENIJA IN UKREPI PROTI TERORIZMU

Slovenija velja za relativno varno državo, sama grožnja terorizma slovenskim interesom doma in po svetu pa je ocenjena kot nizka. Slovenija v preteklosti še ni bila žrtev terorističnih napadov, prav tako ni neposredno občutila posledic večjih terorističnih napadov, ki so bili v zadnjem desetletju izvedeni po svetu. V Sloveniji je preprečevanje radikalizacije, ekstremizma in novačenja teroristov eno od pomembnejših področij v okviru preventivnega boja proti terorizmu, pri čemer pa je potrebno upoštevati regijske značilnosti in posebnosti države. Slovenija se pridružuje in izvaja ukrepe, sprejete v okviru OZN, EU in Nato, ker je podpisnica številnih dvostranskih in multilateralnih pogodb oziroma konvencij s področja boja proti terorizmu. Iz teh pravno zavezujočih pogodb izhajajo obveznosti, katere Slovenija z ustreznimi zakonodajnimi ukrepi tudi izvaja.

Slovenija nima posebne protiteroristične zakonodaje, tako da osnovo za ukrepe proti terorizmu predstavlja Kazenski zakonik Republike Slovenije. Slovenija je leta 2008 sprejela nov Kazenski zakonik (KZ-1, Uradni list RS št. 55/2008), v katerem so bila povsem na novo opredeljena kazniva dejanja v povezavi s terorizmom. Star kazenski zakonik je opredeljeval le terorizem (355. člen), mednarodni terorizem (388. člen) in od leta 2004 še posebno kaznivo dejanje financiranja terorizma (388a člen).

8.1 KAZENSKI ZAKONIK REPUBLIKE SLOVENIJE

Novi Kazenski zakonik (KZ-1, Uradni list RS št. 55/2008, v nadaljevanju Kazenski zakonik), je prinesel bolj obširno ureditev terorizma in s terorizmom povezanih kaznivih dejanj. Kazniva dejanja terorizma so v njem opredeljena v poglavju Kazniva dejanja zoper človečnost, in sicer v 108. členu (terorizem), 109. členu (financiranje terorizma), 110. členu (ščuvanje in javno poveljevanje terorističnih dejanj), 111. členu (novačenje in usposabljanje za terorizem) in 297. členu (javno spodbujanje sovraštva, nasilja ali nestrpnosti). Prav tako so lahko navedena dejanja navezana na 34. člen Kazenskega zakonika (poskus), 36.a člen (udeleženec) in 41. člen (odgovornost članov in vodij hudodelske združbe).

Terorizem je tako opredeljen v 108. členu Kazenskega zakonika, kot dejanje, storjeno z namenom uničenja, ogrožanja ustavnih, gospodarskih, socialnih ali političnih temeljev Slovenije, druge države ali mednarodne organizacije; za zastraševanje prebivalstva ali prisile vlade Slovenije / druge vlade / mednarodne organizacije, da nekaj stori ali opusti. Teroristično dejanje je tako (1. odstavek 108. člena Kazenskega zakonika):

- napad na življenje in telo ali na človekove pravice in svoboščine,
- ugrabitev ali zajetje talcev,
- precejšnje uničenje državnih ali javnih objektov ali predstavništev tujih držav, prevoznega sistema, infrastrukture, informacijskega sistema, javnega kraja ali zasebne lastnine,

- zajetje ali prevzem nadzora nad pritrjeno ploščadjo v epikontinentalnem pasu z uporabo sile ali grožnje ali drugega načina ustrahovanja ali nasilno vedenje proti osebi na ploščadi, če tako dejanje ogroža njeno varnost, ali uničenje pritrjene ploščadi v epikontinentalnem pasu oziroma povzročitev škode na njej, ki lahko ogrozi njeno varnost, ali postavitve naprave zaradi uničenja pritrjene ploščadi ali ogrožanja varnosti na njej, ali poškodovanje ali povzročitev smrti osebe v povezavi s katerim od prej navedenih dejanj,
- ugrabitev zrakoplova, plovila, sredstev tovornega prevoza ali javnega prevoznega sredstva,
- proizvodnjo, posest, nakup, prevoz, dobavo ali uporabo orožja, razstreliva, jedrskega, biološkega ali kemičnega orožja,
- raziskovanje in razvoj jedrskega, biološkega ali kemičnega orožja,
- ogrožanje varnosti s spuščanjem nevarnih snovi oziroma povzročanjem požarov, poplav ali eksplozij,
- motnjo ali prekinitev oskrbe z vodo, elektriko ali drugimi za življenje ljudi osnovnimi naravnimi viri, ki lahko ogrozijo življenje ljudi.

Drugi odstavek dodatno med teroristična dejanja opredeljuje uporabo jedrske in druge radioaktivne snovi ter napad in ogrožanje jedrskih objektov. Določa tudi sankcijo za tako dejanje, in sicer je zagrožena zaporna kazen do 15 let. (2. odstavek 108. člena Kazenskega zakonika)

Nadalje so opredeljena dejanja in sankcije za ta dejanja, če kdo pomaga ali pripravlja teroristična dejanja, če ima tako dejanje za posledico smrt ene osebe, če ima za posledico namerno smer več oseb in če je dejanje storjeno v hudodelski združbi. (3. do 7. odstavek 108. člena Kazenskega zakonika)

Kazenski zakonik tudi predvideva sankcijo za financiranje terorizma. Sankcionira se vsakdo, ki zagotovi ali zbere denar ali premoženje, ki se ali uporabi ali pa nameni za dejanje kot je predvideno v 108., 110. in 111. členu Kazenskega zakonika. (109. člen Kazenskega zakonika)

110. člen Kazenskega zakonika predvideva sankcije za tiste, ki nagovarjajo k dejanjem, naštetih v 108. členu, ali razširjajo sporočila z namenom spodbujanja teh terorističnih dejanj. Kazenski zakonik enako strogo, z grožnjo zaporne kazni od enega do desetih let obravnava osebe, ki dejanja, naštetih v 108. členu, povečuje. (110. člen Kazenskega zakonika)

111. člen predvideva zaporno kazen od enega do desetih let za tiste, ki novačijo osebe k storitvi dejanj, naštetih v 108. členu Kazenskega zakonika. Enaka kazen je zagrožena za tiste, ki te osebe usposablja. (111. člen Kazenskega zakonika)

Enako pomembna za obravnavo terorizma in njegovo preprečevanja so določila 297. člena Kazenskega zakonika, ki opredeljuje in prepoveduje javno spodbujanje sovraštva, nasilja in nestrpnosti ter za ta dejanja predvideva sankcije. Tako je prepovedano spodbujanje in razpihovanje sovraštva, nasilja ter vseh vrst nestrpnosti. Enako je prepovedano tudi poveljevanje ene rase nad drugo, taka dejanja objavljati na spletnih straneh, preko socialnih medije in preko medijev javnega obveščanja, za kar so odgovorni tudi uredniki. (297. člen Kazenskega zakonika)

Vse nove inkriminacije so bile oblikovane na podlagi mednarodnih pravnih aktov, zlasti na podlagi Okvirnega sklepa Sveta Evropske unije o boju proti terorizmu iz leta 2002. Z novim Kazenskim zakonikom sta bili hkrati v celoti implementirani Konvencija Sveta Evrope o preprečevanju terorizma (Uradni list RS št. 84/2009) in Resolucija Varnostnega sveta OZN 1373 (2001).

Nosilci aktivnosti na področju boja proti terorizmu v nacionalnem okvirju so Slovenska obveščevalno-varnostna agencija (SOVA), Ministrstvo za notranje zadeve Republike Slovenije, Policija in Obveščevalno varnostna služba Ministrstva za obrambo Republike Slovenije. Določeno vlogo in naloge v sistemu boja proti terorizmu pa imata še Urad Republike Slovenije za preprečevanje pranja denarja in Finančna uprava Republike Slovenije – FURS (nekdanja Carinska uprava Republike Slovenije), ki delujeta v okviru Ministrstva za finance Republike Slovenije. V povezavi s protiterorističnimi aktivnostmi igra pomembno vlogo tudi Slovenska vojska in Uprava Republike Slovenije za zaščito in reševanje. Kljub zelo širokemu naboru aktivnosti v povezavi s protiterorizmom je težko primerjati vlogo Slovenske vojske in Uprave Republike Slovenije za zaščito in reševanje z vidika preprečevanja terorističnih aktivnosti, ker nimata nobene vloge pri preprečevanju terorističnih aktivnosti; imata pa pomembno vlogo pri odpravljanju posledic morebitnih terorističnih napadov večjih razsežnosti.

8.2 TUJI BORCI V REPUBLIKI SLOVENIJI

V letu 2014 se je tako v Evropi kot v Sloveniji povečala stopnja tveganja in grožnja, ki jo predstavljajo tuji borci in teroristične dejavnosti Islamske države. Zaradi tega je VS ZN septembra 2014 sprejel Resolucijo 2178, ki opredeljuje nov termin "tujih terorističnih bojnikov". Na podlagi te resolucije lahko o državljanih Slovenije, ki so se borili na strani Islamske države v Siriji, govorimo kot o tujih terorističnih bojnikih. Resolucija od držav članic ZN nemudoma zahteva, da preprečijo rekrutiranje, organiziranje, transport in opremljanje tujih terorističnih borcev na svojih tleh. (Predlog zakona o dopolnitvi Kazenskega zakonika, EPA 200-VII, 2014)

Na podlagi poročanj slovenskih medijev so se vsaj trije slovenski državljani Rok Žavbi, Boštjan Skubic in Jure Korelec že borili v vrstah ISIS. Jure Korelec je na bojišču v Siriji leta 2014 umrl. Nekateri pa naj bi se samo udeležili priprav novih članov za odhod v vojno na območje Sirije in Iraka na zemljišču v lasti Bilala Bosnića v BIH, kjer je upravljal s centrom

okrog novačenja in priprave novih članov za Islamsko državo. Mediji so tudi poročali, da naj bi poleg Bilala Bosnića imela dokaj pomembno vlogo Senad Čolaković in Nusret Imamović. Slednji je bil pred kratkim uvrščen na seznam najbolj nevarnih teroristov, medtem ko pa Senad Čolaković iz do sedaj neznanih vzrokov pogosto obiskoval Slovenijo. Iz tega je mogoče dokaj verjetno sklepati, da bi lahko šlo za obsežno, načrtno in usmerjeno dejavnost teroristične organizacije na ozemlju naše države. (Predlog zakona o dopolnitvi Kazenskega zakonika, EPA 200-VII, 2014)

V prihodnosti je mogoče pričakovati, da se bo stopnja tveganja oziroma nevarnosti samo še povečevala, ker se bodo po določenem časovnem obdobju osebe, ki so sodelovali pri zločinih Islamske države na območju Iraka in Sirije, vrnile nazaj v svoje matične države Evropske unije in posledično tudi v Slovenijo. Ker je Slovenija članica Evropske unije ter posledično članica schengenskega območja, potencialna nevarnost pa naj bi se samo še povečevala, obstaja nujna potreba po odločnem in hitrejšem preventivnem ukrepanju. (ibid.)

8.3 PREDLOG ZA SPREMEMBO ZAKONODAJE

V Sloveniji je zaradi sprejema Resolucije VS ZN 2178 (2014) prišlo do proučevanja možnosti spremembe obstoječe zakonodaje. Decembra 2014 je skupina poslank in poslancev v Državni zbor Republike Slovenije poslala v obravnavo in sprejem po rednem postopku na podlagi 114. in 115. člena Poslovnika Državnega zbora Predlog zakona o dopolnitvi Kazenskega zakonika. (Predlog zakona o dopolnitvi Kazenskega zakonika, EPA 200-VII, 2014)

V predlogu dopolnitve je navedeno, da bi s predlagano rešitvijo v poglavju Kaznivih dejanj zoper človečnost za 111. členom, ki inkriminira novačenje in usposabljanje za terorizem, dodali nov 111.a člen z naslovom "Tuji teroristični bojovníki". Iz opisa je razvidno, da bi za tuje teroristične borce šteli tiste osebe, ki z namenom pridruževanja tuji vojaški ali policijski, tuji oboroženi združbi, ki deluje izven območja Slovenije, ki ni združljiv z zakoni in običaji, ki urejajo področje obrambe, policije, z mednarodnim pravom, ukažejo novačenje, novačijo, usposablajo, organizirajo usposabljanje, financirajo usposabljanje, opremljajo, financirajo opremo ter mobilizirajo posameznike ali skupine oseb. Določbe tega člena ne bi bile uporabljene za državljane držav članic EU oziroma tretjih držav, s katerimi je Slovenija podpisala mednarodni sporazum o mednarodnem sodelovanju na vojaškem ali policijskem področju, ter za osebe, ki sodelujejo v mednarodnih operacijah in misijah pod nadzorom Nata, EU ali Organizacije združenih narodov. Prav tako bi bilo kaznivo tudi vsakršno ščuvanje k storitvi prej navedenega kaznivega dejanja na podlagi člena 111.a, s tem da se razširja sporočila ali jih daje na razpolago drugim osebam ali na kakšen drug način z namenom spodbujati storitev kaznivega dejanja iz tega člena. (Predlog zakona o dopolnitvi Kazenskega zakonika, EPA 200-VII, 2014)

V Sloveniji je bilo po proučitvi Resolucije 2178 (2014) in predloga o dopolnitvi Kazenskega zakonika ugotovljeno, da nova inkriminacija glede terorizma in fenomena tujih borcev ni potrebna, saj obstoječa zakonodaja ustrezno inkriminira in sankcionira omenjena dejanja. Zakonodajne spremembe Kazenskega zakonika iz leta 2008 (KZ-1) in 2011 (KZ-1B) so dokaj ostre in morda že na meji koncepta pravne državnosti oziroma legitimnosti kazensko materialnega prava. Glede tujih terorističnih borcev pa bi poleg že navedenih kaznivih dejanja s področja terorizma lahko prišli v poštev še kaznivi dejanji službe v sovražnikovi vojski po 368. členu Kazenskega zakonika in hudodelskega združevanja po 294. členu Kazenskega zakonika.

9 PREVERITEV HIPOTEZ IN PRISPEVEK K STROKI

V uvodu magistrskega dela so bile postavljene štiri hipoteze. Obravnavano temo sem raziskoval s pomočjo komparativne metode raziskovanja, metode interpretacije ter analize primarnih in sekundarnih virov. Preverjanje hipotez se je dodatno dopolnjevalo z metodami deskripcije in kompilacije. Rezultati raziskovanja so pripeljali do potrditev ali zavrnitev uvodoma postavljenih hipotez.

9.1 PREVERITEV HIPOTEZ

H1: Povečala se je stopnja tveganja in grožnja, ki jo predstavljajo tuji teroristični bojniki iz teroristične organizacije ISIS.

V letu 2014 se je v Evropi in v Republiki Sloveniji povečala stopnja tveganja in grožnja, ki jo predstavljajo tuji borci in teroristične dejavnosti Islamske države, zaradi česar je Varnostni svet Združenih narodov septembra 2014 sprejel Resolucijo 2178, ki opredeljuje nov termin "tuj teroristični bojniki". Resolucija posledično od držav zahteva, da preprečijo rekrutiranje, organiziranje, transport in opremljanje tujih terorističnih borcev na svojih tleh.

V današnjih časih Islamska država prinaša široko nevarnost terorizma, kar pomeni, da bo potrebno tudi v prihodnosti dodatno pozornost posvetiti odkrivanju, preprečevanju in pregonu temeljnih kaznivih dejanj s področja terorizma. Na to še posebej kažeta teroristična napada v Parizu 7. 1. 2015, ko so teroristi ISIS napadli sedež satiričnega tednika Charlie Hebdo ter pri tem ustrelili več zaposlenih; in 13. 11. 2015, ko se je zgodil napad na kulturni center Bataclan in bližnje restavracije, kjer je bilo ustreljenih 130 oseb.

Po podatkih Europolu naj bi se v vrstah Islamske države v Siriji in Iraku nahajalo okrog 10.000 mlajših evropskih državljanov. Tam so si pridobili razna bojna vojaška znanja, katera bi lahko po povratku v domovino prenesli drugim osebam in jih s tem posledično pripravljali za morebitne teroristične napade v Evropi. Med tujimi terorističnimi bojniki iz Evrope naj bi bili tudi trije slovenski državljani, od katerih je eden leta 2014 na sirskih bojiščih celo umrl, druga dva pa sta se v letu 2014 vrnila nazaj v Republiko Slovenijo. Pri enem od njiju je bila jeseni 2014 s strani policije opravljena hišna preiskava, v kateri je bilo zaseženo avtomatsko orožje, naboji in raketomet.

Sedanje stanje glede krepitve terorizma kažejo, da je potrebno še naprej krepiti skupno politično in družbeno kulturo nasprotovanja terorizmu, kar pa seveda vključuje aktivno izvrševanje veljavne zakonodaje in zagotavljanje njene stabilnosti.

Na podlagi vseh ugotovitev lahko **prvo hipotezo delno potrdimo.**

H2: S sprejetjem ukrepov na podlagi Resolucije Varnostnega sveta ZN 2178 so izbrane države članice EU bistveno omejile človekove pravice.

24. septembra 2014 je Varnostni svet Združenih narodov sprejel obvezujočo Resolucijo 2178, ki naj bi ustavila pritok tujih borcev v Irak in Sirijo. Z njo poziva države članice, da preprečujejo in kaznujejo novačenja, prevoz, organizacijo in opremljanje domnevnih teroristov. Prav tako poziva članice Združenih narodov, da vsem domnevnim teroristom preprečijo prečkanje meja, okrepijo nadzor meja in pozorneje preverjajo potovalne dokumente.

Varnost je povezana z možnostjo svobodnega uresničevanja posameznika, zaradi česar se svoboda in varnost medsebojno določata in dopolnjujeta. Razvita demokracija in delujoč pravni sistem sta ob svobodni in varni družbi okolje, v katerem je možno uresničevati človekove pravice. Do kolizije pride, ko je zagotavljanje varnosti postavljeno pred uresničevanje ostalih, tudi človekovih pravic. Družba mora takrat odgovoriti na nekaj temeljnih dilem, kot so: Katere omejitve je v imenu višje varnosti možno sprejeti? Kakšno naj bo časovno obdobje teh omejitev? ter Ali so katere od teh omejitev lahko tudi sporne?

Avstrija ni sprejela posebne teroristične zakonodaje, leta 2002 so bila sprejeta dopolnila kazenske zakonodaje. Poleg konkretnih terorističnih dejanj med kazniva dejanja šteje tudi financiranje, načrtovanje ali podpiranje terorističnih aktivnosti. Prav tako se kaznuje vodenje ali sodelovanje v teroristični skupini. Glede pojava tujih terorističnih borcev ima ustrezne kazenske določbe v členu 278b, kjer se kot podpora terorističnim skupinam opredeli tudi zapustitev države z namenom pridružitve terorističnim skupinam, za samo sodelovanje v bojnih operacijah kot podpora z namenom.

Avstrija je na podlagi sprejete Resolucije 2178 oktobra 2014 v parlamentu sprejela paket ukrepov za boj proti terorizmu. Paket vključuje naslednje ukrepe, ki se nanašajo na pojav tujih terorističnih borcev, in sicer: preklic avstrijskega državljanstva osebam z dvojnim državljanstvom, ki so se borili v paravojaških enotah v tujini, omogočanje potovanja mladoletnikov v tujino izven EU le s soglasjem staršev ali skrbnikov, v okviru mejne kontrole možnost preprečitve odhoda mladoletnikov, saj se jim lahko zadrži in zaseže potno listino, v primerih terorističnih in hujših kaznivih dejanj podaljšano hranjenje podatkov ter prepoved nošenja simbolov, ikon, zastav in uniform prepovedane organizacije Islamska država.

V Italiji so v letu 2005 glede boja proti terorizmu sprejeli več dopolnil in sprememb italijanske zakonodaje. Kazenski zakonik Italije v 270. členu definira kaznivo dejanje terorizma in novačenja ter usposabljanja v teroristične namene. Paket novih ukrepov iz leta 2005 s ciljem preventivnega delovanja na področju napadov na javno varnost uvaja strožja administrativna pravila za upravljanje na področju telefonije in interneta. Vpeljujejo se tudi ukrepi na področju izгона tujcev, zahteva odvzem prstnih odtisov vseh

Ijudi, ki niso državljani EU in živijo v Italiji, ter možnost preventivnega prisluškovanja in podaljšanja časa pri policijskem pridržanju za identifikacijo iz 12 na 24 ur zaradi objektivnejšega in zahtevnega ugotavljanja resnične identitete.

Ne glede na vse obstoječe ukrepe so v Italiji aprila 2015 sprejeli dodatne nujne ukrepe za boj proti terorizmu, kjer so predvidene nove višje kazni za tiste, ki organizirajo potovanja v boj za teroristične namene v tujini, in za tiste, ki širijo teroristično propagando. Vključena so tudi nova kazniva dejanja, ki se nanašajo na samoradikalizacijo in samoizobraževanje. Volki samotarji oziroma kdor se sam usposabljanja za izvrševanje terorističnih dejanj v Italiji, bo obsojen od 5 do 10 let zapora. Uporaba spleta za teroristična dejanja postane oteževalna okoliščina. Kaznivo je novačenje teroristov s pomočjo računalnika ali drugih komunikacijskih orodij, zagotavljanje ukrepov za blokiranje spletnih strani, uvaja se možnost uporabe informacijskih orodij in programske opreme za daljinsko pridobivanje podatkov in komunikacij računalniškega sistema. Dodana je možnost infiltracije obveščevalnih agentov v zaporniški sistem z namenom odkrivanja in preprečevanja novačenja za teroristične aktivnosti, odobreno je dodatno zaposlovanje vojakov po celotni Italiji ter financiranje varnih morskih operacij glede preprečevanja terorističnih napadov na morske ribolovne ladje in trgovska plovila v Sredozemlju ter obvezna aretacija tihotapcev, zalotenih pri transportu migrantov v Italijo.

V Nemčiji so po terorističnih napadih v ZDA 11. septembra 2001 sprejeli vrsto zakonodajnih, operativnih in preventivnih ukrepov za učinkovitejše spopadanje z grožnjo terorizma. Pri tem sta pomembna zlasti dva t. i. varnostna paketa ukrepov. Varnostni paket I, ki je natančneje omejil delovanje ekstremističnih, verskih in filozofskih združenj v Nemčiji, je bil usmerjen k povečanju imigracijskega nadzora nad osebami iz arabskih držav. Varnostni paket II je sestavljen iz različnih sklopov dopolnil obstoječe zakonodaje. Z njim se je izboljšalo mednarodno sodelovanje med različnimi preiskovalnimi in varnostnimi službami. Ta paket naj bi Nemčijo obvaroval pred terorizmom iz tujine, usmerjen je proti tujim državljanom, skupnostim in beguncem. Nemška kazenska zakonodaja tako zagotavlja več metod za jurisdikcijo nad osebami, ki so izvršile teroristična dejanja. Med drugim določa, da so vse osebe, tudi tuji državljani, ki so vpletene v teroristične aktivnosti in prijete na ozemlju Nemčije, podvržene nemški jurisdikciji, ne glede na kraj izvršitve terorističnega dejanja.

Nemčija je že leta 2009 uvedla posebno določbo poglavja 89a kazenskega zakonika glede kriminalizacije obiska terorističnega usposabljanja v taboru zaradi priprav na teroristične napade. Poglavje 89a (2) kazenskega zakonika je na podlagi sprejete Resolucije 2178 dopolnila z nadaljnjimi pripravljalnimi dejanji, ki zajemajo potovanja in poskus potovanja v teroristične namene. Financiranje takšnih potovanj pa pokriva z novimi kazenskimi določbami o financiranju terorizma.

V Veliki Britaniji je bil sprejet Zakon o preprečevanju terorizma, ki je nadomestil Protiteroristični in varnostni zakon iz leta 2001. Z njim so pod vprašaj postavili osnovne človekove pravice, saj vsebuje nekatere sporne ukrepe, ki posegajo v področje človekove pravice do zasebnosti in svobode, poštenega in učinkovitega sojenja, ki se nanaša na ukrep pridržanja brez vložitve obtožnice, kakor tudi ni kazni brez zakona. 2015 so bila sprejeta dopolnila zakona za boj proti terorizmu in varnosti. Zakon zagotavlja nove pristojnosti, ki se ukvarjajo s problemom tujih borcev in preprečevanju njihove radikalizacije. Vključujejo pa naslednje pomembne ukrepe: začasni odvzem potnih listin osebam, za katere obstaja sum, da nameravajo zapustiti Veliko Britanijo v zvezi z dejavnostmi, povezani s terorizmom; pridružitvev sistemu Evropskega informacijskega nadzora SIS II, kar pomeni, da so zdaj opozorjeni vedno, ko se posameznika ustavi na mejni kontrolni točki ali se ga ustavi in preverja v sistemu policija kjerkoli v Evropi; preventivni programi zaščite, da ljudje ne bi zašli v terorizem in njihove dejavnosti.

Velika Britanija je tako na podlagi sprejete Resolucije 2178, leta 2015 sprejela dodatne ukrepe, ki se nanašajo na poostreni nadzor osebnih dokumentov ter pridružitvev Schengenskem informacijskem sistemu za boljšo preglednost migracij. Prav tako je bilo za Veliko Britanijo ugotovljeno, da v veliki meri že izpolnjuje obstoječe mednarodne zahteve.

V Sloveniji je bilo po proučitvi Resolucije 2178 ugotovljeno, da nove inkriminacije glede terorizma in fenomena tujih borcev ne potrebujemo, saj obstoječa zakonodaja ustrezno inkriminira in sankcionira omenjena dejanja. Zakonodajne spremembe Kazenskega zakonika iz leta 2008 (KZ-1) in 2011 (KZ-1B) so dokaj ostre ter morda že na meji koncepta pravne državnosti oziroma legitimnosti kazensko materialnega prava.

Na podlagi vseh ugotovitev lahko **drugo hipotezo potrdimo**.

H3: Možnosti za proces radikalizacije v Sloveniji so bistveno manjše kot v drugih izbranih državah članicah EU.

Slovenija velja za relativno varno državo, grožnja terorizma slovenskim interesom doma in po svetu je ocenjena kot nizka. Slovenija še ni bila žrtev terorističnih napadov, niti ni neposredno občutila posledic večjih terorističnih napadov, izvedenih po svetu. V Sloveniji je preprečevanje radikalizacije, ekstremizma in novačenja teroristov eno od pomembnejših področij v okviru preventivnega boja proti terorizmu, pri čemer pa je potrebno upoštevati regijske značilnosti in posebnosti države.

V Sloveniji obstaja bistveno manjša možnost za radikalizacijo tukaj živčih muslimanov predvsem zaradi naslednjih razlogov:

- ker Slovenija ne sodeluje v vojaških operacijah proti Islamski državi,

- ker tukaj živeči muslimani ne izhajajo iz dežel, ki so bile 150 let podvržene kolonializmu, zaradi česar se ne čutijo osebno prizadete ob vojaških akcijah zahodnih sil v muslimanskem svetu,
- ker so solidno integrirani v slovensko družbo,
- ker vodstvu islamske skupnosti in muslimanske skupnosti v Sloveniji delujeta razumno in strpno.

Prav tako je potrebno poudariti, da so muslimanski priseljenci iz Bosne in Hercegovine ter Kosova po 2. svetovni vojni desetletja bistveno sodelovali pri izgradnji prometne in druge infrastrukture v Sloveniji ter še vedno opravljajo mnoga nepogrešljiva dela.

Na podlagi vseh ugotovitev lahko **tretjo hipotezo potrdimo.**

H4: V Sloveniji so potrebne spremembe Kazenskega zakonika glede inkriminacije tujih borcev.

Slovenija se pridružuje in izvaja ukrepe, sprejete v okviru OZN, EU in Nata, ker je podpisnica številnih dvostranskih in multilateralnih pogodb oziroma konvencij s področja boja proti terorizmu. Iz teh pravno zavezujočih pogodb izhajajo obveznosti, ki jih Slovenija z ustreznimi zakonodajnimi ukrepi tudi izvaja.

Slovenija nima posebne protiteroristične zakonodaje in osnovo za ukrepe proti terorizmu predstavlja Kazenski zakonik Republike Slovenije. Slovenija je leta 2008 sprejela nov Kazenski zakonik, v katerem so bila povsem na novo opredeljena kazniva dejanja v povezavi s terorizmom.

Novi Kazenski zakonik je prinesel bolj obširno ureditev terorizma in s terorizmom povezanih kaznivih dejanj. Kazniva dejanja terorizma so v njem opredeljena v poglavju Kazniva dejanja zoper človečnost in sicer v 108. členu - Terorizem, 109. členu - Financiranje terorizma, 110. člen - Ščuvanje in javno poveličevanje terorističnih dejanj, 111. člen - Novačenje in usposabljanje za terorizem in 297. člen - Javno spodbujanje sovraštva, nasilja ali nestrpnosti. Prav tako so lahko navedena dejanja navezana na 34. člen - Poskus, 36.a člen - Udeleženec in 41. člen - Odgovornost članov in vodij hudodelske združbe.

V Republiki Sloveniji je bilo po proučitvi Resolucije 2178 (2014) ugotovljeno, da sprejetje nove inkriminacije glede terorizma in fenomena tujih borcev ni potrebno, saj obstoječa zakonodaja ustrezno inkriminira in sankcionira omenjena dejanja.

Na podlagi vseh ugotovitev lahko **četrto hipotezo zavrnamo.**

9.2 PRISPEVEK K STROKI

Ker terorizem v vseh oblikah in izrazih predstavlja enega od najresnejših groženj mednarodnemu miru in varnosti, je potrebno vsako teroristično dejanje označiti kot kaznivo in neopravičljivo ne glede na motivacijo. V prihodnosti bo potrebno še bolj odločno prispevati k izboljšanju učinkovitosti glede skupnih prizadevanj za boj proti grožnji na globalni ravni, saj je teroristična grožnja že razširjena po različnih regijah sveta.

24. septembra 2014 je Varnostni svet ZN sprejel obvezujočo resolucijo, ki naj bi ustavila pritok tujih borcev v Irak in Sirijo. Resolucija 2178 poziva države članice, da preprečijo in kaznujejo novačenje, prevoz, organizacijo, opremljanje terorističnih skupin, preprečujejo prečkanje in okrepijo nadzor meja ter temeljito preverjajo potovalne dokumente.

Zaradi obravnave groženj, ki predstavlja terorizem in posledično tuji teroristični borci, je potrebno vzajemno sodelovanje med državami. To naj bi celovito obravnavalo temeljne dejavnike, kot je radikalizacija, vzpostavljanje socialne kohezije in vključenosti, spodbujanje politične in verske strpnosti, analiza spletnega spodbujanja k izvajanju terorističnih dejanj, preprečevanje pridruževanja terorističnim organizacijam, preprečevanje in zaustavljanje novačenja in sodelovanja v oboroženih spopadih, onemogočanje finančne podpore terorističnim organizacijam in posameznikom.

V magistrski nalogi so predstavljeni zakonodajni ukrepi glede boja proti terorizmu in terorističnim organizacijam, s poudarkom na tujih terorističnih bojovníkih, v izbranih državah članicah Evropske unije. Primerjani so ukrepi, ki so jih pripravili in jih implementirali, ali pa to nameravajo storiti v Avstriji, Italiji, Nemčiji in Veliki Britaniji. Za ukrepe, ki so jih ali pa jih pripravljajo implementirati v Avstriji in Italiji, sem se odločil zato, ker ti dve državi predstavljata našo neposredno bližino in je pričakovati, da se bomo v prihodnosti lahko tudi pri nas srečevali s podobnimi izzivi na tem področju. Nemčija in Velika Britanija pa sta izbrani zaradi velikega števila tam živečih muslimanskih priseljencev, kar lahko predstavlja občutno večje težave pri obravnavi radikalizacije njihovih prebivalcev. Prav tako pa so omenjene države iz operativno-strateškega vidika pomembne zaradi tako imenovane balkanske poti, ki poteka preko Bosne in Hercegovine, Slovenije, Avstrije, Nemčije in Velike Britanije.

Podrobno so predstavljeni ukrepi, kot jih pripravljajo ali pa so jih že implementirali v Avstriji, Italiji, Nemčiji in Veliki Britaniji. Na podlagi pregleda ukrepov, ki so jih v izbranih državah sprejeli, in še posebej na podlagi razlogov, zaradi katerih so se odločali za njihovo izbiro, je v zaključku podan predlog za sprejem najbolj optimalne izbire primernih ukrepov glede morebitne potrebne zaostritve zakonodaje v Republiki Sloveniji.

Pričujoče magistrsko delo je tako kot raziskava take vrste podala poglobljeno primerjavo in analizo vzrokov (kvaliteta prebivanja v državi, možnost izobraževanja, izbira delovnih mest) preprečevanja radikalizacije in terorizma v vsaki od držav ter s tem tudi razloge za

izbiro posameznih ukrepov, ki so opredeljeni v mednarodnih pravnih aktih in ostalih pravnih aktih opazovanih držav ter Slovenije. Analiza se dodatno osredotoča na omejevanje človekovih pravic in svoboščin. V Avstriji sprejeti varnostni ukrepi posegajo v pravico do svobode in varnosti, diskriminacijo ter svobodo mišljenja, vesti in vere. V Italiji posegajo v pravico do svobode, spoštovanja zasebnega in družinskega življenja ter prepoved diskriminacije. V Nemčiji ukrepi omejujejo pravico do spoštovanja zasebnega in družinskega življenja, svobodo zbiranja in združevanja, svobodo mišljenja, vesti in vere ter prepoved diskriminacije. V Veliki Britaniji pa ukrepi posegajo v pravico do svobode in varnosti, do poštenega, učinkovitega sojenja, spoštovanja zasebnega in družinskega življenja ter prepoved diskriminacije.

Na podlagi ukrepov, ki so jih države sprejemale ali pa jih bodo sprejele v prihajajočih mesecih, in na podlagi razlik med posameznimi državami, ki se odločajo za različno mešanico ukrepov, je naloga podala odgovor, kdaj je katera omejitev človekovih pravic in svoboščin upravičljiva z namenom zagotavljanja varnosti, oziroma na podlagi katerih dejstev se posamezne države odločajo za posamezne ukrepe. Ker Slovenija do danes še ni veljala za posebej varnostno ogroženo državo, se je s pomočjo poglobljene analize ukrepov v izbranih državah ugotovilo, da vsi ukrepi, ki so jih ali pa jih bodo uporabili v izbranih državah, pri nas za enkrat niso potrebni.

10 ZAKLJUČEK

Učinkovitejše delo pristojnih organov v boju proti terorizmu zahteva določene omejitve človekovih pravic in svoboščin s strani legitimnih organov oblasti. Omejevanje človekovih pravic in svoboščin je pogojeno z manjšanjem demokracije, zaradi česar terorizem neposredno ali posredno vpliva na omejevanje ter kršenje človekovih pravic in svoboščin. Ker mora biti osnovni cilj protiteroristične strategije zaščita in ohranjanje svobodne demokracije, je potrebno spoštovati osnovne družbene vrednote, kot so spoštovanje zakonov, civilne svoboščine in človekove pravice. Boj proti terorizmu je tako sprožil vrsto pojavov, ki ogrožajo pridobitve demokracije.

V boju proti terorizmu po 11. septembru 2001 je v ospredje prišlo predvsem razmerje med pravico do varnosti in pravico do svobode. Države so s sprejetjem ukrepov usmerile večjo pozornost v povečanje varnosti. Z omejitvijo nekaterih osnovnih človekovih pravic so jih posredno tudi ogrozile. Omejevanje nekaterih pravic se je povečalo in omogočilo višjo stopnjo varnosti. Zaradi tega je to imelo pozitivne in negativne posledice, odvisno katere pravice in v kolikšnem obsegu so omejene ter za koliko časa. Pozitivne posledice se pokažejo v hitrejšem in bolj učinkovitem odkrivanju terorizma, v večjem nadzoru nad delovanjem osumljencev, skupin ali organizacij ter mednarodnem sodelovanju. Negativne posledice preveč strogega omejevanja pravic so se v nekaterih državah pokazale v povečani stopnji nestrpnosti in ksenofobije, in sicer v obliki večjega števila nasilnih dejanj in sovraštva proti drugim verskim ter etničnim manjšinam. Ukrepi, s katerimi so države zmanjšale pravice tujcev, so ogrozili veljavnost mednarodnih standardov. Mnoge razvite kapitalistične zahodne države vseskozi zagovarjajo vladavino prava, demokratično ureditev in dosledno spoštovanje vseh človekovih pravic, po drugi strani pa prav z uresničevanjem teh načel prihaja do omejitev ali celo kršitev.

Ker je predsednik Sirije Bašar al Asad leta 2011 v Siriji poskušal nasilno zatreti proteste, je v Siriji leta 2012 prišlo do državljanske vojne. Aprila 2013 je svojo priložnost tam izkoristila Islamska država Irak, ki se je priključila sirskim upornikom v državljanski vojni nasproti režimu Bašarja al Asada. Islamska država Irak se je junija 2014 preimenovala v ISIS (Islamic state of Irak and Syria) in razglasila kalifat oziroma umetno državno tvorbo na določenem območju Iraka in Sirije. Pri tem je postala ena najbolj okrutnih terorističnih organizacij, odgovorna za številne vojne zločine na območju Sirije.

Ugotovljeno je bilo, da se v vrstah Islamske države v Siriji in Iraku nahaja veliko mlajših evropskih državljanov. Med t. i. tujimi borci iz Evrope naj bili tudi trije slovenski državljani, od katerih je eden leta 2014 na sirskih bojiščih celo umrl, druga dva pa sta se vrnila nazaj v Republiko Slovenijo. Omenjeni borci po povratku v matično državo Evropske unije predstavljajo veliko grožnjo, saj so bili podvrženi radikalnim idejam, zaradi česar so odpotovali na konfliktna območja Sirije in Iraka in se tam vključevali v boje kot tuji borci na strani ISIS. Zaradi povečane stopnje tveganja in grožnje v Evropi in Republiki Sloveniji,

ki jo predstavljajo tuji borci in teroristične dejavnosti Islamske države, je VS ZN septembra 2014 sprejel Resolucijo 2178, ki opredeljuje nov termin »tuji teroristični bojovníki«. Na podlagi resolucije lahko državljane EU, ki se borijo pri islamskih skrajnežih v Siriji, označimo kot »tuje teroristične bojovníke«. Gre torej za posameznike, ki potujejo v drugo državo, kjer nimajo stalnega prebivališča ali državljanstva, z namenom zakriviti, načrtovati, pripravljati ali udeleževati se terorističnih akcij ali izvajati in udeleževati se terorističnega usposabljanja, vključno v povezavi z oboroženim spopadom. Resolucija je posledično od držav zahtevala, da preprečijo rekrutiranje, organiziranje, transport in opremljanje tujih terorističnih borcev na svojih tleh.

Avstrija, Italija, Nemčija in Velika Britanija v veliki meri že izpolnjujejo obstoječe mednarodne zahteve in jih v nekaterih primerih celo presegajo. Na podlagi sprejete Resolucije Varnostnega sveta ZN 2178 so v letu 2015 sprejele vrsto ukrepov glede boja proti tujim terorističnim borcem in preprečevanju njihovega potovanja v tujino. V Sloveniji pa ni bilo sprejetih nobenih novih posebnih ukrepov kljub poskusom spremembe Kazenskega zakonika, saj obstoječa zakonodaja že izpolnjuje obstoječe mednarodne zahteve.

Največ spornih ukrepov zaradi učinkovitejšega boja proti terorizmu glede omejitve človekovih pravic in temeljnih svoboščin so sprejeli v Italiji, Nemčiji in Veliki Britaniji. V Italiji se nanaša na pravico do svobode, spoštovanja zasebnega in družinskega življenja ter prepoved diskriminacije. V Nemčiji se nanaša na pravico do spoštovanja zasebnega in družinskega življenja, svobode zbiranja in združevanja, svobodo mišljenja, vesti in vere ter diskriminacije. V Veliki Britaniji pa se nanaša na pravico do svobode in varnosti, do poštenega sojenja, ker ni kazni brez zakona, učinkovitega sojenja, spoštovanja zasebnega in družinskega življenja ter diskriminacijo.

Z uvedbo spornih ukrepov so zgoraj navedene države članice Evropske unije močno omejile pomembnejše človekove pravice, navedene v Evropski konvenciji o varstvu človekovih pravic in temeljnih svoboščin. Z uvedenimi ukrepi so države posegle in omejile naslednje pravice in svoboščine: pravico do svobode in varnosti, pravico do poštenega sojenja, pravico do spoštovanja zasebnega in družinskega življenja, pravico do svobode zbiranja in združevanja in pravico do učinkovitega pravnega sredstva ter prepoved diskriminacije.

Glede na ukrepe, katere so izbrane države članice EU pred in po implementaciji Resolucije VS ZN 2178 (2014) uvrstila v svoje obstoječe pravne rede, je mogoče ugotoviti, da v Republiki Sloveniji ni potrebe po kakršnikoli spremembi Kazenskega zakonika. Spremenjen je bil že v letih 2004 in 2008. V njem so že inkriminirana in opredeljena vsa kazniva dejanja, ki se navezujejo na terorizem in tuje teroristične borce. V primeru odhodov državljanov Republike Slovenije na tuja bojišča je za obstoj kaznivega dejanja potrebno dokazati neposredno udeležbo teh oseb v vojaških spopadih oziroma njihovo neposredno

udeleženost v bojih na strani terorističnih organizacij. Dokazovanje le tega je izredno težko in omejeno, saj je nemogoče pridobiti ustrezne informacije in dokaze od uradnih varnostnih sil iz teh vojnih območij, ker na teh območjih vladajo vojaške krizne razmere. Policija lahko v Republiki Sloveniji ukrepa s klasičnimi policijskimi aktivnostmi ob vsaki zaznavi suma storitve kaznivega dejanja, katerega storilec se preganja po uradni dolžnosti, in izvaja pooblastila v skladu z določbo 148. člena Zakona o kazenskem postopku ter o tem seznanja pristojna tožilstva. Problem pridobivanja dokazov v Republiki Sloveniji je velik problem, ki pa ga bo potrebno rešiti na mednarodni ravni, v sodelovanju z EU in njenimi članicami, seveda preko inštitutov mednarodne pravne pomoči na pobudo pristojnih tožilstev.

Čeprav Republika Slovenija sodi v skupino držav, ki jih teroristična ogroženost neposredno ne ogroža, mora biti še naprej aktivna v boju proti vsem oblikam terorizma. Ob vstopu v EU so postale njene meje odprte prostemu pretoku prebivalcev drugih držav članic, zaradi česar je bolj izpostavljena določenim negativnim vplivom drugih oblik organiziranega kriminala, in sicer trgovini s prepovedanim orožjem in prepovedano drogo, prostituciji in trgovini z ilegalnimi priseljenci.

Vojna proti terorizmu je posredno vplivala tudi na naš odnos do priseljencev. Negativno je vplivala na odnose med narodi v naših državah. Kadar se kaj zgodi, se vedno iščejo krivci, čeprav je njihovo iskanje skrajno nepošteno. Prav tako je nepošteno kriviti vse muslimane za to, kar se je zgodilo v Svetovnem trgovinskem centru v New Yorku ali ob drugih terorističnih napadih. Napade, ki so jih zakrivali nekateri muslimani, skrajneži in fanatiki, obsoja tudi velika večina muslimanskih državljanov.

Ker terorizem okrutno napada vse naše svoboščine, moramo v prihodnosti še bolj paziti, da v boju proti terorizmu ne žrtvujemo človekovih pravic in temeljnih svoboščin. Potrebno je nadaljevati prizadevanja za odprto in vključujočo družbo ter spoštovati in ščititi vse ljudi ter jim omogočiti dostojanstveno življenje. V prihodnosti bo potrebno ugotoviti, kako potrebo po varnosti uravnotežiti z evropskimi vrednotami, ki v ospredje postavljajo svobodo ter varovanje človekovih pravic. Ne smemo pa populistično podleči privlačnim idejam, da bi na teroristično nasilje odgovorili z radikalizmom, večjim nadzorom in s postavljanjem novih neprepustnih meja. Varni bomo lahko le, če bo vsakdo, vsaka država in institucija spoštovala človekove pravice in svobodo drugega.

Islamska država v današnjih časih prinaša široko nevarnost terorizma, kar pomeni, da bo potrebno v prihodnosti dodatno pozornost posvetiti odkrivanju, preprečevanju in pregonu temeljnih kaznivih dejanj s področja terorizma. Na to še posebej kažejo teroristični napadi v Parizu leta 2015. Sedanje stanje glede krepitve terorizma kaže, da je potrebno še naprej krepiti skupno politično in družbeno kulturo nasprotovanja terorizmu, vključujoč aktivno izvrševanje veljavne zakonodaje in zagotavljanje njene stabilnosti. Vse države članice EU morajo tudi v prihodnosti učinkoviteje operativno sodelovati ter si hitreje in učinkoviteje

izmenjevati podatke in informacije, ob upoštevanju ustreznih jamstev glede varstva podatkov in zasebnosti.

LITERATURA IN VIRI

LITERATURA

1. Anžič, A. (2002). *Mednarodni terorizem, Varnostni izziv in dileme*. znanstveni članek Teorija in praksa let. 39, 3/2002.
2. Balzer, J. A. (1996). *International Police Cooperation: Opportunities and Obstacles. V Policing in Central and Eastern Europe*. Ljubljana: VPVŠ.
3. Bebler, A. (2006). EU, NATO in sodobni mednarodni terorizem. V *Varnost v postmoderni družbi*, (ured.). Marjan Malešič, Ljubljana: Fakulteta za družbene vede.
4. Björkman, C. (2009). Salafi-Jihadi Terrorism in Italy. V Ranstorp M. (ured.), *Understanding Violent Radicalisation. Terrorist and Jihadist Movements in Europe. London in New York*: Routledge.
5. Brezovšek, M., Črnčec, D. (2007). *Demokratska uprava in tajnost podatkov*. Ljubljana: Fakulteta za družbene vede.
6. Cerar, M. (1997). O naravi človekovih pravic in dolžnosti. V Pavičnik, M., Polajnar-Pavičnik, A., Wedam-Lukič, D. (ured.): *Temeljne pravice*. Ljubljana: Cankarjeva založba.
7. Cerar, M., Turk, D., Accetto, M. (2002). *Dokumenti človekovih pravic z uvodnimi pojasnili. Društvo Amnesty International Slovenije*, Ljubljana: Mirovni inštitut.
8. Cerar, M. (2004). *Temelji ustavne ureditve, človekove pravice in temeljne svoboščine, gospodarsko socialna razmerja – dopolnjena izdaja*. Ljubljana: Ministrstvo za notranje zadeve Republike Slovenije.
9. Duran, K., Pohly, M., (2001). *Osama Bin Laden in mednarodni terorizem*. Tržič: Učila International, založba, d. o. o.
10. Dobovšek, B., (2002). *Evils of the future – organized crime and terrorism. V Policing in Central and Eastern Europe: Deviance, Violence and Victimization*. (ured). Milan P. str. 91–585, Ljubljana: Fakulteta za varnostne vede.
11. Dobovšek, B. (2012). *Korupcija v tranziciji. 2. izdaja*. Ljubljana: Fakulteta za varnostne vede.
12. Evropska komisija - KOM(2004) 698 končno. (20.10.2004). *Sporočilo Komisije Svetu in Evropskemu parlamentu - Preprečevanje, pripravljenost in odziv na teroristične napade*.
13. Ferlin, A. (2015). *Kurdski borci v boju zoper Islamsko državo. Magistrsko delo*, Univerza v Ljubljani: Fakulteta za družbene vede.
14. Fluri, P., Johnsson, A.B. (2003). *Parliamentary oversight of the security sector: Principles, mechanisms and practices*. Geneva: Geneva Centre for the Democratic Control of Armed forces.
15. Fossati, M. (2005). *Terorizem in teroristi*. Ljubljana: Založba Sophia.
16. Furman, R., Gorazd M. in Sotlar, A. (2012). *Mehanizmi policijskega sodelovanja za zagotavljanje notranje varnosti v Evropski uniji*. V *Varstvoslovje: revija za teorijo in prakso varstvoslovja* 14 (1), str. 5–41.

17. Gersovitz, M., Kriger, N. (2013). *What is a Civil War? A Critical Review of its Definition and Econometric Consequences*. Policy Research Working Paper 6397.
18. Greer, D. (2004). *The Incidence of Terror during the French Revolution. A Statistical Interpretation*. Cambridge, MA: Harvard University Press. V Tilly (2004, str. 8–9).
19. Hagan, F. (1997). *Political crime: ideology and criminality*. Boston: Allyn and Bacon.
20. Horgan, J., Taylor, M. (2001). *Research on Terrorism: Trends, Achievements & Failures The Making of a Terrorist*. Janes Intelligence Review, str. 16–18.
21. Isaksson, G. F. (2009). *Human rights against anti-terrorist laws Are human rights in the UK in jeopardy because of the nation's increasing anti-terrorist laws*. Univerza v Akureyri: Pravna fakulteta in družbene vede.
22. Jambrek, P. (1988). *Varstvo človekovih pravic: razprave, eseji, dokumenti*. Ljubljana: Mladinska knjiga.
23. Juergensmeyer, M. (1993). *The new cold war?: Religious nationalism confronts the secular state*. Berkeley: University of California Press.
24. Kaučič, I., Grad, F. (2003). *Ustavna ureditev Slovenije*. Ljubljana: GV založba.
25. Kocjančič, R., Ribičič, C., Grad F., Kaučič, I. (2006). *Ustavno pravo Slovenije: Študijsko gradivo*. Ljubljana: Univerza v Ljubljani, Fakulteta za upravo.
26. Kocbek, A. (2006). *Varnostna strategija EU in nacionalna varnostna strategija ZDA – strategiji globalnega sistema varnosti 21. stoletja*. Bilten Slovenske vojske, št. 1, str. 105–131, št. 2, str. 87–105.
27. Kolenovič, S. (2014). *Sirska državljanska vojna in problem migracij. Magistrsko delo*, Univerza v Ljubljani: Fakulteta za družbene vede.
28. Krušič, M. (1992). *Dežela in ljudje, Jugozahodna in južna Azija*. Ljubljana: Založba Mladinska knjiga.
29. Kuzmanić, T. (2002). *Policija, mediji, Uzi in Wtc (Antiglobalizem in terorizem)*. Ljubljana: Mirovni inštitut.
30. Lampe, R. (2010). *Pravo človekovih pravic: sistem človekovih pravic v mednarodnem, evropskem in ustavnem pravu*. Ljubljana: Uradni list Republike Slovenije
31. Laqueur, W. (2004). *No end to war: terrorism in the twenty-first century*. New York, Continuum: International Publishing Group.
32. Malvesti, L.P. (2001). *Explaining the United States Decision to Strike Back at Terrorism; Terrorism and Political Violence*. Summer 2001. Number 2, London: A Frank Cass Journal.
33. Malešič, M. (2010). *Politika in dinamika širitve Nata. V Mednarodne razsežnosti varnosti Slovenije*. str. 15–33. Ljubljana: Fakulteta za družbene vede.
34. Michaelsen, C. (2005). *Derogating from International Human Rights Obligations in the War Against terrorism*. V Terrorism and Political Violence, Volume 17, str. 131–143.
35. Natek, K. in Natek, M. (2000). *Države sveta 2000*. Ljubljana: Mladinska Knjiga.
36. Pavič, L. (2009). *Terorizem smo ljudje: Kako razumeti sodobni samomorilski terorizem*. Radovljica: Didaktika.
37. Pettiford, L., Harding, D. (2005). *Terorizem, nova svetovna vojna*. Ljubljana: Založba Mladinska knjiga.

38. Prezelj, I. (2006). *Teroristično ogrožanje nacionalne varnosti Republike Slovenije*. V Ujma, revija za vprašanja pred naravnimi in drugimi nesrečami 20, str. 81–177.
39. Pozdarec, F. (2012). *Varstvo človekovih pravic in temeljnih svoboščin v policijskih postopkih*. Doktorska disertacija, Univerza Ljubljana: Fakulteta za upravo.
40. Pregelj, K. (2012). *Vprašanje morebitnih kršitev mednarodnega prava v imenu vojne proti terorizmu*. Magistrsko delo, Evropska pravna fakulteta Novi Gorica.
41. Raščan, S. (2005). *Spremembe varnostne politike ZDA po 11. septembru 2001*. Ljubljana: Fakulteta za družbene vede.
42. Rizman, P. (2004). *Terorizem v dobi globalizacije*. Teorija in praksa let. 41, 3-4/2004, str. 616.
43. Rovšek, J. (1993). *Slovenija in Evropska konvencija o človekovih pravicah*. Ljubljana: Svet za varstvo človekovih pravic in temeljnih svoboščin.
44. Schmid, A., Jongman, A. (1988). *Political terrorism, A new guide to actors, authors, concepts, data bases, theories and literature*. Nizozemska: Kraljeva nizozemska akademija znanosti in umetnosti - socialno znanstveni Informacijsko-dokumentacijski center.
45. Schmid, P. Alex (2005). *Terrorism and Human Rights: A Perspective from the United Nations*. V Terrorism and Political Violence, Volume 17, str. 25–35.
46. Silke, A. (2004). *An Introduction to Terrorism Research. V Research on Terrorism, Trends, Achievements and Failures*. (ured.) Frank C. str. 1–29: London in Portland
47. Stern, J., Berger, J.M. (2015). *ISIS: The State of Terror*. New York: Harper Collins Publishers.
48. Sodišče Evropskih skupnosti. (30.11.2009). Sporočilo za medije št. 104/09.
49. Svet EU. (25. 3. 2004). Plan of Action on Combating Terrorism – Update
50. Svet EU. (30. 11. 2005). Strategija Evropske unije za boj proti terorizmu.
51. Svet EU. (11. 12. 2008). Poročilo o izvajanju evropske varnostne strategije - Zagotavljanje varnosti v spreminjajočem se svetu.
52. Svet EU. (2009). Evropska varnostna strategija – Varna Evropa v boljšem svetu.
53. Šturm, L. (2011). Komentar Ustave Republike Slovenije – Dopolnitev A. Kranj: Fakulteta za državne in evropske študije.
54. Tilly, C. (2004). *Terror, Terrorism, Terrorists*. Sociological Theory 22 (1). str. 5–13.
55. Umek, P., Areh, I. (2001). *Osebnostne značilnosti teroristov*. Varstvoslovje 3(4), str. 251-252, Ljubljana: Fakulteta za varnostne vede.
56. Videmšek, B. (2011). *Vojna terorja – deset let po 11. septembru*. Ljubljana: Cankarjeva založba.
57. Vodovnik, A. (2011). *Primerjava sistemske urejenosti boja zoper terorizem v Avstriji, Hrvaški, Nemčiji, Nizozemski, Veliki Britaniji in Sloveniji*. Magistrsko delo, Univerza v Ljubljani: Fakulteta za družbene vede.
58. Wenger, A., Zimmermann, D. (2007). *New Perspectives on National Counterterrorism Policy. V How States Fight Terrorism: Policy Dynamics in the West*. (ured.) Doron Zimmermann in Andreas Wenger, str. 1–14. Boulder (CO), Lynne Rienner Publishers.

59. Young, E. (2013). *Vloga slovenske Policije v boju proti terorizmu*. Magistrsko delo, Univerza v Ljubljani: Fakulteta za družbene vede.

VIRI

1. Aljazeera. (31. 8. 2014). *Kako je nastala islamska država*. Pridobljeno 26. 1. 2016 iz <http://balkans.aljazeera.net/vijesti/grupa-islamska-drzava-zasjenila-i-al-kaidu#>
2. Amnesty International Slovenija. (2008). *Kršitve človekovih pravic v vojni proti terorizmu*. Pridobljeno 26. 1. 2016 iz <http://trgovina.amnesty.si/akcije.php?kid=88>
3. Amnesty International. (28. 5. 2003). *Kršenje pravic pod krinko protiterorizma*. Pridobljeno 26. 1. 2016 iz: <http://www.24ur.com/novice/slovenija/ai-krsenje-pravic-pod-krinko-protiterorizma.html?ar>
4. Arteaga, F. (30. 9. 2014). *The European Union's role in the fight against ISIS*. Pridobljeno 26. 1. 2016 iz http://www.europeanleadershipnetwork.org/the-european-unions-role-in-the-fight-against-isis_1955.html
5. Božič, K. (22. 7. 2008). *Nihče več ne dvomi, da se v Siriji dogajajo grozne reči*. Dnevnik.si. Pridobljeno 26. 1. 2016 iz <http://www.dnevnik.si/objektiv/intervjuji/1042542785>
6. Bremmer, I. (8. 4. 2011). *Kako močan je revolucionarni val*. Delo.si. Pridobljeno 26. 1. 2016 iz <http://www.delo.si/mnenja/gostujoce-pero/kako-mocan-je-revolucionarnival.html>
7. Bundesministerium des Innern, (29. 8. 2011). *Deset let boja proti mednarodnemu terorizmu*. Pridobljeno 26. 1. 2016 iz http://www.bmi.bund.de/SharedDocs/Kurzmeldungen/DE/2011/08/nine_eleven_teil_2.html
8. Debeljak, A. (27. 3. 2011), *Arabska pomlad - Za spremembo mentalitete je potrebnih šestdeset let*. Pridobljeno 26. 1. 2016 iz <http://www.delo.si/mnenja/kolumne/arabska-pomlad.htm.pomlad.html>
9. Council of Europe Committee of Experts on Terrorism. (26. 1. 2016). *Codexter. Profiles on Counter-Terrorism Capacity: United Kingdom*. Pridobljeno 26. 1. 2016 iz: http://www.coe.int/gmthttp://www.coe.int/t/e/legal_affairs/legal_cooperation/fight_against_t_terrorism/4_theme_files/apologie_incitement/CODEXTER%20Profiles%20%282007%29%20UK%20E.pdf
10. Euro-islam.Info. (2015a). *Islam in Austria*. Pridobljeno 26. 1. 2016 iz: <http://www.euro-islam.info/countryprofiles/austria/>
11. Euro-islam.Info. (2015b). *Islam in Italy*. Pridobljeno 26. 1. 2016 iz: <http://www.euro-islam.info/countryprofiles/italy/>
12. Euro-islam.Info. (2015č). *Islam in the United Kingdom*. Pridobljeno 26. 1. 2016 iz: http://www.euro-islam.info/country-profiles/united_kingdom/

13. 16. Euro-islam.Info. (2015c). *Islam in Germany*. Pridobljeno 26. 1. 2016 iz: <http://www.euro-islam.info/country-profiles/germany/>
14. Encyclopaedia Britannica. (2016). *Syria*. Pridobljeno 26. 1. 2016 iz: <http://www.britannica.com/EBchecked/topic/578856/Syria>
15. Encyclopaedia Britannica (2016). *Syrian Civil War*. Pridobljeno 26. 1. 2016 iz: <http://www.britannica.com/event/Syrian-Civil-War#toc300770>
16. Europol. (2011). *Europolovo poročilo - Splošno poročilo o dejavnostih Europolu*. Pridobljeno 26. 1. 2016 iz: <https://www.europol.europa.eu/sites/default/files/publications/qlab11001sln.pdf>
17. Evropski parlament. (21. 5. 2012). *Resolucija Evropskega parlamenta z dne 13. septembra 2012 o Siriji*. Pridobljeno 26. 1. 2016 iz: <http://www.europarl.europa.eu/sides/getDoc.do?pubRef=-//EP//TEXT+TA+P7-TA-2012-0351+0+DOC+XML+V0//SL>
18. Evropski parlament. (18. 6. 2015). *Poročilo o varnostnih izzivih v regiji Bližnjega vzhoda in severne Afrike ter obetih za politično stabilnost*. Pridobljeno 26. 1. 2016 iz: <http://www.europarl.europa.eu/sides/getDoc.do?pubRef=-//EP//TEXT+REPORT+A8-2015-0193+0+DOC+XML+V0//SL>
19. Evropski parlament. (2016). *Kratki vodnik po Evropski uniji – Policijsko sodelovanje*. Pridobljeno 13. 3. 2016 iz: http://www.europarl.europa.eu/atyourservice/sl/displayFtu.html?ftuId=FTU_5.12.7.html
20. Evropski parlament. (2011). *Resolucija Evropskega parlamenta o razmerah v Siriji* (2011/2880 (RSP)). Pridobljeno 26. 1. 2016 iz: <http://www.europarl.europa.eu/sides/getDoc.do?pubRef=-//EP//TEXT+MOTION+B7-2011-0721+0+DOC+XML+V0//SL>
21. Europol (2013). *Te-Sat – EU Terrorism Situation and Trend Report 2013*. Pridobljeno 26. 1. 2016 iz: <https://www.europol.europa.eu/content/te-sat-2013-eu-terrorism-situation-and-trend-report>
22. GlobalSecurity.org. (2016). *Islamska država in njena zastava*. Pridobljeno 26. 1. 2016 iz: <http://www.globalsecurity.org/military/world/para/aqi.htm>
23. FP6-project. (26. 12. 2015). *The Evolving Threat of Terrorism in Policymaking and Media Discourse*. Pridobljeno 26. 1. 2016 iz: https://www.researchgate.net/publication/260061832_The_Evolving_Threat_of_Terrorism_in_Policymaking_and_Media_Discourse
24. FP6-project. (2008). *Transnational Terrorism: Theoretical approaches and policy scourse*. Pridobljeno 26. 1. 2016 iz: https://books.google.si/books/about/Transnational_Terrorism.html?id=rcFaQwAACA&redir_esc=y

25. Gurcan, M. (1. 9. 2014). *Don't expect peshmerga to beat Islamic State*. Pridobljeno 26. 1. 2016 iz: <http://www.al-monitor.com/pulse/originals/2014/09/turkey-syria-iraq-kurdistan-isis-military-pesmerga.html#>
26. Handelsblatt. (11. 10. 2001). *Das Sicherheitspaket I*. Pridobljeno 26. 1. 2016 iz: <http://www.handelsblatt.com/archiv/das-sicherheitspaket-i/2106886.html>.
27. IFIMES. (2016). *Sirija: Med zatiranjem in svobodo*. Pridobljeno 26. 1. 2016 iz: <http://www.ifimes.org/si/8384-sirija-med-zatiranjem-in-svobodo>
28. Intelligence System for the Security of the Republic. (2009). *Organization*. Pridobljeno 26. 1. 2016 iz: https://books.google.si/books?id=ettFCgAAQBAJ&pg=PA60&lpg=PA60&dq=Intelligence+System+for+the+Security+of+the+Republic+italia.&source=bl&ots=R35oa8jdwWy&sig=am_U65GNhnT5XCKPF-25Uml1B80&hl=sl&sa=X&ved=0ahUKEwjI4pf_wL_LAhWIBZoKHZKnAbwQ6AEINzAD#v=onepage&q=Intelligence%20System%20for%20the%20Security%20of%20the%20Republic%20italia.&f=false
29. Infoplease. (2016). *Syria*. Pridobljeno 26. 1. 2016 iz: <http://www.infoplease.com/country/syria.html>
30. Italian Intelligence System for the Security of the Republic. (2010). *Report on security intelligence policy. Annual report to Parliament*. Pridoblejno 26. 1. 2016 iz: https://books.google.si/books?id=ettFCgAAQBAJ&pg=PA87&lpg=PA87&dq=italian+intelligence+system+for+the+security+of+the+republic.report+on+security+intelligence+policy.+annual+report+to+parliament&source=bl&ots=R35oa8kaEw&sig=oacKSbSVhs3T7nhdscevjhDT_gM&hl=sl&sa=X&ved=0ahUKEwjI69Lxw7_LAhWiFJoKHV V6DcsQ6AEINzAE#v=onepage&q=italian%20intelligence%20system%20for%20the%20security%20of%20the%20republic.report%20on%20security%20intelligence%20policy.%20annual%20report%20to%20parliament&f=false
31. Justice, Home Affairs and Civil protection. (6. 12. 2001). *2396th Council meeting - Brussels*. Pridobljeno 26. 1. 2016 iz: http://www.statewatch.org/observatories_files/jha_observatory/#yr2001
32. Knific, A. (20. 1. 2014). *Rusija naj bi povečala dobavo orožja Siriji*. Obramba. Pridobljeno 26. 1. 2016 iz: <http://www.obramba.com/novice/rusija-naj-bi-povecala-dobavo-orozja-siriji/>
33. Laub, Z. Masters, J. (11. 9. 2013). *Syria's Crisis and the Global Response*. Pridobljeno 26. 1. 2016 iz: <http://www.cfr.org/syria/syrias-crisis-global-response/p28402>.
34. Legislationline. (2011). Codexter. *Profiles on Counter-Terrorism Capacity: Germany*. Pridobljeno 26. 1. 2016 iz <http://www.legislationline.org/topics/country/28/topic/5>
35. Mrevlje, N. (28. 3. 2007). *Brejc zdaj (tudi) proti terorizmu*. Pridobljeno 26. 1. 2016 iz: <http://www.mladina.si/90812/uvo-manipulator-->

neza_mrevlje/?utm_source=tednik%2F200712%2Fclanek%2Fuvo-manipulator--
neza_mrevlje%2F&utm_medium=web&utm_campaign=oldLink

36. U.S. Department of State. (1. 5. 2002). *Network of Terrorism*. Pridobljeno 26. 1. 2016 iz: www.state.gov/documents/organization/10319.pdf
37. Ministrstvo za zunanje zadeve RS. (2016). *Boj proti terorizmu*. Pridobljeno 26. 1. 2016 iz: http://www.mzz.gov.si/si/zunanja_politika_in_mednarodno_pravo/mednarodna_varnost/boj_proti_terorizmu/
38. National Commission on Terrorist Attacks Upon the United States. (2. 4. 2004). *The 9/11 Commission report*. Pridobljeno 26. 1. 2016 iz www.columbia.edu/cu/libraries/projects/gpo/fullreport.pdf
39. Newton, J. (8. 7. 2015). *ISIS terrorists are arriving in Europe hidden among migrants crossing the Mediterranean on boats, warns EU's top prosecutor*. Pridobljeno 26. 1. 2016 iz: <http://www.dailymail.co.uk/news/article-3151326/ISIS-terrorists-arriving-Europe-hidden-migrants-crossing-Mediterranean-boats-warns-EU-s-prosecutor.html>
40. Pajer, B. (2016). *Sirija*. Pridobljeno 26. 1. 2016 iz: <http://www.moto-pajer.com/potovanja/afrika/SIRIJA%20INFO.html>
41. Politikis. (15. 3. 2012). *V Siriji leto dni po začetku vstaje nasilju ni videti konca*. Pridobljeno 26. 1. 2016 iz: <http://www.politikis.si/?p=54746>
42. Polizia di Stato. (2016). *Investigations*. Pridobljeno 26. 1. 2016 iz: <http://www.poliziadistato.it/articolo/view/966/#antiterrorism>
43. Rupel, D. (28. 6. 2005). *Za terorizem ni opravičila*. MMC. Pridobljeno 26. 1. 2016 iz: <http://www.rtvsllo.si/svet/rupe/rupe-za-terorizem-ni-opravicila/39005>
44. Rheinheimer, F. (2006). *Counterterrorism in the European Union: A Who's Who of The Agencies Involved*. Pridobljeno 26. 1. 2016 iz: <http://goo.gl/U3MXv>
45. Slovar slovenskega knjižnega jezika. (2016). *Terorizem*. Pridobljeno 26. 1. 2016 iz: <http://bos.zrc-sazu.si/cgi/neva.exe?name=ssbsj&tch=14&expression=zs%3D78635>
46. Tonin, M. (26. 1. 2016). *Kako do miru v Siriji?* Pridobljeno 26. 1. 2016 iz: <http://www.tonin.si/kako-do-miru-v-siriji.html>
47. Security Council Report. (2014). *UN Documents for Syria: Security Council Resolution 2170*. Pridobljeno 26. 1. 2016 iz: <http://www.un.org/press/en/2014/sc11520.doc.htm>
48. Security Council Report. (2014). *UN Documents for Syria: Security Council Resolutions 2178*. Pridobljeno 26. 1. 2016 iz: http://www.un.org/en/sc/ctc/news/2015-03-11_UN_documents_FTF.html
49. Spataro, A. (2016). *Facets of Islamic Terrorism in Italy. Circunstancia, 7(18)*. Pridobljeno 26. 1. 2016 iz:

<http://www.ortegaygasset.edu/publicaciones/circunstancia/ano-vii---n-18---enero-2009/ensayos/facets-of-islamic-terrorism-in-italy>

50. STA. (12. 2. 2012). *Arabska liga znova o možnostih za končanje nasilja v Siriji*. Pridobljeno 26. 1. 2016 iz: <https://www.sta.si/1725204/arabska-liga-znova-o-moznostih-za-koncanje-nasilja-v-siriji>
51. Svet EU. (7. 12. 2015). *Boj proti terorizmu – Strategija in načrt ukrepanja*. Pridobljeno 26. 1. 2016 iz: <http://www.consilium.europa.eu/en/policies/fight-against-terrorism/>
52. Švarc, D. (2006). *Teror prava: človekove pravice v globalni vojni proti terorizmu*. Revus. Pridobljeno 26. 1. 2016 iz: <https://revus.revues.org/1855>
53. Zelin, Y. Aaron. (30. 6. 2014). *ISIS Is Dead, Long Live the Islamic State*. Pridobljeno 26. 1. 2016 iz: <http://www.washingtoninstitute.org/policy-analysis/view/isis-is-dead-long-livethe-islamic-state>.
54. Žirovnik, J. (2005). *Pridobitev dovoljenja za dostop do tajnih podatkov kot pogoj za sklenitev pogodbe o zaposlitvi*. Magistrska naloga. Pridobljeno 26. 1. 2016 iz: https://books.google.si/books/about/Pridobitev_dovoljenja_za_dostop_do_tajnihtml?id=900gOgAACAAJ&redir_esc=y
55. Žužek, A. (28. 8. 2014). *Kako uničiti Islamsko državo?*. Siol.net. Pridobljeno 26. 1. 2016 iz: http://www.siol.net/novice/svet/2014/08/islamska_drzava_zaustaviti.aspx.
56. Wetz, A. (27. 11. 2010). *Spurensuche beim Verfassungsschutz*. Die Presse. Pridobljeno 26. 1. 2016 iz: <http://diepresse.com/home/panorama/oesterreich/613857/Spurensuche-beim-Verfassungsschutz>.
57. Albany. (23. 3. 2012). *The Arab Spring and the impact of socila media*. Albany. Pridobljeno 26. 1. 2016 iz: <http://www.albanyassociates.com/notebook/2012/03/the-arab-spring-and-the-impact-of-social-media/>.
58. Economist. (21. 3. 2011). *The Arab awakening reaches Syria*. The Economist. Pridobljeno 26. 1. 2016 iz: http://www.economist.com/blogs/newsbook/2011/03/protests_middle_east
59. Oxford Islamic studies (2016). *Umayyad Caliphat*. Pridobljeno 26. 1. 2016 iz: <http://www.oxfordislamicstudies.com/article/opr/t125/e2421>
60. United Nations Security Council. (2016). *Un.org*. Pridobljeno 26. 1. 2016 iz: <http://www.un.org/en/sc/documents/resolutions/2014.shtml>
61. United Nations Security Council. (24. 9. 2014) *Resolution 2178 (2014)*. Pridobljeno 26. 1. 2016 iz: http://www.un.org/en/ga/search/view_doc.asp?symbol=S/RES/2178%20%282014%29

62. (2008). Kazenski zakonik (KZ-1). Ur. list RS, št. 50/12 – uradno prečiščeno besedilo in 54/15.
63. (2012). Zakon o kazenskem postopku (ZKP). Ur. list RS, št. 32/2012.
64. (2006). Zakon o policiji (ZPol-UPB6). Ur. list RS, št. 107/2006.
65. (2012). Resolucija o nacionalnem programu preprečevanja in zatiranja kriminalitete za obdobje 2012–2016 (ReNPPZK12-16). Ur. list RS. št. 83/2012.
66. (2001). Deklaracija o skupnem boju proti terorizmu (DeSBT). Ur. list RS, št. 81/2001.
67. 24ur.com. (24. 9. 2014) *Hišne preiskave: Kriminalisti potrkali na vrata Slovenca, ki naj bi se v Siriji boril na strani skrajnežev*. 24ur.com. Pridobljeno 26. 1. 2016 iz: <http://www.24ur.com/novice/slovenija/sirija.html>
68. Svet EU. (2016). *Koordinator za boj proti terorizmu*. Pridobljeno 13. 3. 2016 iz: <http://www.consilium.europa.eu/sl/policies/fight-against-terrorism/counter-terrorism-coordinator/>